№ 4. Warszawa, luty—marzec—kwiecień 1928 r. Rok II.

DZIENNIK URZĘDOWY POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OKÓLNIK PREZYDJUM RADY MINISTRÓW.

PREZYDJUM RADY MINISTRÓW
Nr. 1947.

Wynagrodzenie niższych funkcjonarjuszów państwowych za służbę w święta.

Warszawa, dn. 25 stycznia 1928 r.

OKÓLNIK Nr. 7.

Do wszystkich Ministerstw
w/m.

Prezydjum Rady Ministrów zawiadamia, że Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 21 stycznia 1928 r. powzięła uchwałę następującą:

Na zasadzie art. 101 ustawy z dnia 17.II. 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164), oraz art. 10 ustawy z dnia 9.X. 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) przyznaje się niższym funkcjonarjuszom państwowym, podlegającym ustawie o państwowej służbie cywilnej, za pełnienie służby w niedzielę, lub święto przez czas przepisany normalnie w dniu powszednim, wynagrodzenie w wysokości 1/25 (jednej dwudziestej piątej) miesięcznego uposażenia, obliczonego bez uwzględnienia dodatku ekonomicznego, oraz dodatku na mieszkanie, jeżeli w tygodniu następującym po niedzieli lub święcie nie można było udzielić zwolnienia od służby na jeden dzień powszedni.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 r.

O powyższej uchwale zawiadamia się, celem wydania dalszych odpowiednich zarządzeń.

Szef Biura Prezesa Rady Ministrów:

(—) *Rodich Laskowski.*

ROZPORZĄDZENIA MINISTERSTWA SPRAW WOJSKOWYCH.

MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH
Biuro Personalne.
L. 17802/B.P.I.27.
Tel. wewn. 185.

Warszawa, dn. 10/I. 1928 r.

Ze względu na ogólne przepisy wojskowe, które do wszystkich oficerów zawodowych stanu czynnego mają zastosowanie, wynika potrzeba uregulowania niektórych spraw personalnych oficerów, przeniesionych do państwowych władz cywilnych.

W związku z tem proszę Pana Ministra o wydanie podległym sobie organom tymczasowej instrukcji, regulującej wyszczególnione niżej sprawy personalne w odniesieniu do podległych Panu Ministrowi oficerów w sposób następujący:

a) *Kwalifikowanie:* o ile oficer przeniesiony do służby cywilno-państwowej pozostaje na stanowisku tem co najmniej przez sześć miesięcy, winien być zaopinjowany przez swego przełożonego, przyczem przełożony wydaje o nim opinję fachową, t. j. opinję z zakresu czynności służb. danego oficera. Opinjowanie oficerów odbywa się corocznie między 1 listopada a 15 grudnia, względnie po upływie sześciu miesięcy, jeżeli oficer po tym czasie powraca do służby w wojsku. Opinjowanie składa się z dwóch opinji: pierwszej wydanej przez przełożonego bezpośredniego i wtórnej, wydanej przez przełożonego wyższego. Opinję swą wypisują przełożeni w kartach kwalifikacyjnych, ustalonych instrukcją o kwalifikowaniu oficerów w rubryce „Opinje fachowe", w ten sposób, że górna część rubryki zawiera opinję pierwszą, dolna opinję wtórną. Kartę kwalifikacyjną wypełnia się w dwóch egzemplarzach,z z których jeden pozostaje w przechowaniu u przełożonego bezpośredniego, wydającego pierwszą opinję fachową, przez czas pełnienia służby oficera w danej władzy cywilno-państwowej, drugi przesyłają przełożeni do organu M. S. Wojsk. administrującego korpusem osobowym danego oficera. Organ ten dostarczać będzie kart kwalifikacyjnych odnośnym władzom cywilnym przed 1 listopada każdego roku; w razie powrotu oficera do służby w wojsku karty kwalifikacyjne przesyła się do jego władzy przełożonej wojskowej.

b) *Uprawnienia dyscyplinarne.* Względem oficerów, zajmujących stanowiska w służbie cywilno-państwowej nie mogą mieć zastosowania uprawnienia dyscyplinarne, wypływające z ustawy o państwowej służbie cywilnej, gdyż zgodnie z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej o przepisach Wojskowych dyscyplinarnych oficerowie podlegają dyscyplinarnie tylko przełożonym wojskowym. Uprawnienia wypływające z powyższych przepisów dyscyplinarnych przysługują w stosunku do oficerów, przeniesionych do służby cywilno-państwowej, komendantom garnizonów względnie dowódcy O. K. oraz Ministrowi Spraw Wojskowych. W poszczególnych wypadkach wykroczeń dyscyplinarnych oficerów przełożeni tychże zwracają się do wymienionych władz wojskowych, przedstawiając każdorazowo daną sprawę dyscyplinarną.

c) *Właściwość sądów honorowych.* Dla oficerów przydzielonych do państwowych władz cywilnych w Warszawie, właściwym jest sąd honorowy dla oficerów młodszych Sztabu Generalnego względnie sąd honorowy dla oficerów sztabowych M. S. Wojsk.; poza obrębem Warszawy odpowiedni sąd honorowy wyznacza każdorazowo dowódca właściwego terytorjalnie O. K.

d) *Udzielanie urlopów.* Oficerowie, przeniesieni służbowo do państwowych władz cywilnych, korzystają z urlopów w ramach określonych rozporządzeniem wykonawczem do ustawy o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów. Urlopów udzielają przełożeni tych oficerów z wyjątkiem zezwoleń na wyjazdy zagranicę, których udziela wyłącznie minister spraw wojskowych.

e) *Zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego.* Podania oficerów o udzielenie zezwolenia na zawarcie związku małżeńskiego przesyłają przełożeni do organu M. S. Wojsk. administrującego korpusem osobowym danych oficerów. Podania te rozstrzygają komisje małżeńskie przy powyższych organach istniejące, zezwoleń udziela minister spraw wojskowych.

Podając powyższe do wiadomości proszę Pana Ministra o zawiadomienie mnie o wydanem w tym kierunku zarządzeniu.

Minister Spraw Wojskowych:
w. z. (—) *D. Konarzewski.*
generał dywizji.

MINISTERSTWO
SPRAW WOJSKOWYCH
GABINET MINISTRA
L. dz. 1655/GM. Kanc.

Warszawa, dnia 25.I. 1928 r.

Do
Ministerstwa Skarbu
w/m.

Częstokroć zachodzą wypadki, że odpowiedzi na pisma poszczególnych departamentów M. S. Wojsk. wpływają z powołaniem się jedynie na liczbę M. S. Wojsk., bez wyszczególnienia departamentu, wzgl. wydziału lub referatu, co utrudnia w znacznym stopniu sprawne funkcjonowanie kancelarji i dziennika podawczego, nie wiadomo bowiem, dokąd skierować odnośny akt i jakie dołączyć przedakta.

Aby uniknąć zbędnej korespondencji, zapytań telefonicznych i podobnych uzgodnień, proszę o wydanie odpowiednich zarządzeń, aby przy odpowiedziach powoływano się nietylko na liczbę i datę, ale także i na departament (biuro, ref. I lub II Gabinetu Min.).

w z. Szef Gabinetu Ministra:
(—) *J. Kamiński.*

ROZPORZĄDZENIA i OKÓLNIKI MIN. SKARBU.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 9 stycznia 1928 r.

w sprawie uprawy tytoniu w roku 1928.

Na podstawie art. 6, 7 i 62 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) zarządzam co następuje:

§ 1. Uprawa tytoniu dozwolona jest:

1) w małopolskich okręgach uprawy tytoniu, obejmujących powiaty:

a) w województwie stanisławowskiem: horodeński, kołomyjski, kosowski, peczeniżyński, rohatyński, śniatyński, stanisławowski i tłumacki,

b) w województwie tarnopolskiem: borszczowski, buczacki, czortkowski husiatyński, podhajecki, skałacki, tarnopolski, trembowelski, zaleszczycki i zbaraski;

2) w wołyńskim okręgu, obejmującym powiaty województwa wołyńskiego: krzemieniecki, dubieński, zdołbunowski, równieński, południową część powiatu łuckiego po linję kolei Kowel — Zdołbunów, horochowski i włodzimierski;

3) w grodzieńskim okręgu, obejmującym powiaty: grodzieński, wołkowyski i augustowski w województwie białostockiem;

4) w pomorskim okręgu, obejmującym powiat grudziądzki w województwie pomorskiem;

5) w śląskim okręgu, obejmującym powiat rybnicki w województwie śląskiem;

6) w lubelskim okręgu, obejmującym powiaty: chełmski, hrubieszowski, krasnystawski, tomaszowski i zamojski.

§ 2. Do uprawy tytoniu wymagane jest urzędowe pozwolenie. Pozwolenie to mogą otrzymać rolnicy, którzy zobowiążą się:

a) uprawiać tytoń co najmniej na przestrzeni gruntu, oznaczonej w § 6;

b) użyć do uprawy tytoniu nasienia, dostarczonego przez urzędy i zakłady monopolu tytoniowego;

c) stosować się do przepisów wydanych w przedmiocie uprawy tytoniu, oraz do pouczeń i wskazówek, udzielonych przez organa, nadzorujące uprawę tytoniu, w sprawie uprawy rośliny tytoniowej, zbioru, suszenia, sortowania i dostawy do wykupu tytoniu;

d) odprzedać cały zapas wyprodukowanego surowca tytoniowego monopolowi tytoniowemu w wyznaczonych terminach i miejscach po cenach taryfowych, które ustanowi Minister Skarbu.

§ 3. Pozwolenie na uprawę tytoniu może być udzielone tylko tym rolnikom, którzy posiadają zdolność do działań prawnych i którzy prowadzą gospodarstwo rolne zawodowo i samodzielnie.

Osobom, prowadzącym wspólne gospodarstwo rolne, może być udzielone tylko jedno pozwolenie na uprawę tytoniu.

§ 4. Od uprawy tytoniu wyklucza się:

1) osoby skazane prawomocnie za naruszenie przepisów:

a) w przedmiocie opłat celnych i obrotu towarowego z zagranicą,

b) w przedmiocie obrotu towarowego z Wolnem Miastem Gdańskiem,

c) w przedmiocie monopolu tytoniowego;

2) osoby, które, uprawiając tytoń w r. 1927 na podstawie urzędowego pozwolenia, nie zastosowały się do przepisów o uprawie tytoniu lub do zarządzeń wydanych przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, podległe jej urzędy, zakłady i organa w przedmiocie uprawy tytoniu.

§ 5. Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego upoważniona jest do wyłączania od uprawy tytoniu miejscowości, położonych w okręgach uprawy tytoniu, wymienionych w § 1, o ile takie wyłączenie okaże się konieczne z powodu trudności w wykonywaniu dozoru nad uprawą tytoniu oraz w przeprowadzeniu wykupu tytoniu dalej z powodu niestosowania się większości plantatorów tytoniu w tych miejscowościach do przepisów i wskazówek w przedmiocie uprawy tytoniu.

§ 6. Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego powołane do udzielania pozwoleń na uprawę tytoniu, mogą odmówić wydania pozwoleń na uprawę tytoniu w miejscowościach, w których pod uprawę tytoniu zgłoszono mniej niż 2 ha gruntu.

§ 7. Najniższy wymiar przestrzeni gruntowej dla uprawy tytoniu ustanawia się:

1) dla małopolskich okręgów uprawy na 600 mtr.^{2},

2) dla pozostałych okręgów uprawy na 500 mtr.^{2}.

Grunt poddany uprawie tytoniu winien stanowić jedną nierozdzieloną całość.

Wyjątkowo może urząd względnie zakład monopolowy, powołany do udzielania pozwoleń na uprawę tytoniu, zezwolić na uprawę tytoniu w 2 lub więcej oddzielnych kawałkach gruntu o wymiarach jednak nie nie mniejszych jak oznaczono w ustępie 1-szym niniejszego paragrafu.

§ 8. Do udzielania pozwoleń na uprawę tytoniu powołane są:

1) dla małopolskich okręgów uprawy tytoniu — Inspektorat Uprawy Tytoniu w Zabłotowie oraz Urzędy Wykupu Tytoniu w Borszczowie i Jagielnicy i Państwowa Fabryka Wyrobów Tytoniowych w Monasterzyskach;

2) dla wołyńskiego okręgu — Urząd Wykupu Tytoniu w Krzemieńcu;

3) dla grodzieńskiego okręgu — Państwowa Fabryka Wyrobów Tytoniowych w Grodnie;

4) dla pomorskiego okręgu — Urząd Wykupu Tytoniu w Grudziądzu;

5) dla śląskiego okręgu — Państwowa Fabryka Wyrobów Tytoniowych w Wodzisławiu;

6) dla lubelskiego okręgu — Urząd Wykupu Tytoniu z czasową siedzibą w Warszawie.

§ 9. Zgłoszenia o pozwolenie na uprawę tytoniu w okręgach uprawy tytoniu, oznaczonych w § 1 — należy składać w urzędach względnie zakładach monopolu tytoniowego, wymienionych w § 8, wprost lub za pośrednictwem właściwych zarządów gminnych, najpóźniej do dnia 31 marca 1928 r.

Zgłoszenie ma zawierać:

a) imię i nazwisko zgłaszającego się;
b) miejscowość, gminę, powiat;
c) przestrzeń gruntu, przeznaczoną pod uprawę;
d) dokładne określenie położenia gruntu, przeznaczonego pod uprawę;
e) oświadczenie zgłaszającego się, że obowiązuje się stosować do przepisów i zarządzeń, dotyczących uprawy tytoniu.

§ 10. Wójtowie (naczelnicy gmin) obowiązani są zgłoszenia o pozwolenie na uprawę tytoniu, złożone do zarządów gmin, przesłać łącznie z każdej gminy urzędom względnie zakładom monopolu tytoniowego, powołanym do wydawania pozwoleń na uprawę tytoniu, w terminie oznaczonym w § 9.

§ 11. Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego powołane do wydawania pozwoleń na uprawę tytoniu, winny:

a) jeżeli przeciw udzieleniu pozwolenia nie zachodzi żadna przeszkoda lub wątpliwość, wydać je bezzwłocznie;
b) jeżeli przeciw udzieleniu pozwolenia zachodzą przeszkody, załatwić natychmiast zgłoszenie odmownie;
c) jeżeli zachodzą wątpliwości, czy nie istnieją przeszkody przeciw udzieleniu pozwolenia, bezzwłocznie przeprowadzić odpowiednie dochodzenia w porozumieniu z właściwym urzędem skarbowym akcyz i monopolów państwowych i stosownie do wyników tych dochodzeń załatwić zgłoszenie.

§ 12. Wydanie pozwolenia na uprawę tytoniu względnie odmowne załatwienie zgłoszenia winno nastąpić bezwarunkowo tak, żeby zgłaszający otrzymał odpowiedź na zgłoszenie najpóźniej do dnia 15 maja 1928 r.

Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego, powołane do wydawania pozwoleń na uprawę tytoniu, zawiadamiają terytorjalnie właściwe urzędy skarbowe akcyz i monopolów państwowych o udzieleniu pozwolenia na uprawę tytoniu imiennemi wykazami, zestawionemi według poszczególnych powiatów, do dnia 31 maja 1928 r.

§ 13. Pozwolenie na uprawę tytoniu ważne jest tylko dla tej osoby, na której nazwisko opiewa, oraz tylko dla gruntu, przestrzeni i gatunku tytoniu, oznaczonych w pozwoleniu.

§ 14. Pozwolenie na uprawę tytoniu może być przeniesione na inną osobę w następujących wypadkach:

a) gdy podczas uprawy zajdzie zmiana w osobie użytkowcy gruntu, na którym tytoń jest uprawiany, wskutek sprzedaży, wydzierżawienia i t. p., osoba, która pozwolenie otrzymała, obowiązana jest o zaszłej zmianie donieść do 8-miu dni właściwemu organowi monopolu tytoniowego, wykonywającemu nadzór nad uprawą tytoniu. Organ ten uwidacznia w pozwoleniu zmianę w osobie plantatora.

W tym wypadku przechodzą na nowego użytkowcę gruntu wszystkie prawa i obowiązki, połączone z posiadaniem pozwolenia;

b) gdy posiadacz pozwolenia umrze, pozwolenie przechodzi na jego spadkobiercę, lub następcę prawnego. W tym wypadku nie jest wymagane doniesienie o zmianie w osobie plantatora.

§ 15. Osoba, która zrzeka się pozwolenia na uprawę tytoniu, obowiązana jest to pozwolenie najdalej do dnia 30 czerwca 1928 r. zwrócić właściwemu organowi monopolu tytoniowego, wykonywającemu nadzór nad uprawą tytoniu, lub wprost urzędowi względnie zakładowi monopolu tytoniowego, który to pozwolenie wydał.

§ 16. Uprawę tytoniu, przez upoważnionego plantatora na innym gruncie, niż wymieniony w pozwoleniu na uprawę tytoniu, uważa się w myśl art. 60 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609) za niedozwoloną.

Zmiana gruntu, zgłoszonego pod uprawę tytoniu, na inny może nastąpić tylko za uprzedniem zezwoleniem urzędu względnie zakładu monopolu tytoniowego, który wydał pozwolenie na uprawę tytoniu.

Podania o zezwolenie na zmianę gruntu, zgłoszonego pd uprawę tytoniu, na inny należy składać najpóźniej do dnia 15 maja 1928 r.

§ 17. Gdy plantator zwiększa lub zmniejsza przestrzeń gruntu w pozwoleniu oznaczoną, obowiązany jest zawiadomić o tem najpóźniej do dnia 30 czerwca 1928 r. właściwy organ monopolu tytoniowego, wykonywujący nadzór nad uprawą tytoniu, a organ ten uwidoczni zmianę tę w pozwoleniu.

§ 18. Zmniejszenie przestrzeni gruntu, zgłoszonej pod uprawę tytoniu, poniżej najniższego wymiaru, przepisanego w § 7, pociągnie za sobą niezależnie od kary przewidzianej w art. 62 ustawy karnej skarbowej wykluczenie plantatora od uprawy tytoniu w roku następnym.

Za usprawiedliwienie niedotrzymania najmniejszej przepisanej przestrzeni uważa się przedstawienie przez plantatora dowodu, że poczyniono przygotowania do uprawy tytoniu w zgłoszonym rozmiarze, że jednak nie można było przeprowadzić uprawy w tym rozmiarze wskutek wydarzeń, którym plantator nie mógł zapobiec, np. wskutek posuchy, powodzi i t. p.

O tych wypadkach obowiązany jest plantator donieść w przeciągu 8-miu dni właściwemu organowi monopolu tytoniowego, wykonywającemu nadzór nad uprawą tytoniu. a organ ten usprawiedliwienie po sprawdzeniu zanotuje w pozwoleniu na uprawę tytoniu.

§ 19. Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego oznacza gatunki tytoniu dozwolone do uprawy w poszczególnych okręgach i miejscowościach.

Odpowiednie nasienie do uprawy tytoniu wydają urzędy i zakłady monopolu tytoniowego bezpłatnie.

Uprawę innego gatunku tytoniu aniżeli dozwolonego w odnośnym okręgu względnie miejscowości uważa się za niedozwoloną uprawę tytoniu.

§ 20. Produkcja liści odrostowych jest zabroniona.

Wyjątkowo w razie zniszczenia liści pierwotnych roślin tytoniowych wskutek klęsk elementarnych, może plantator uzyskać pozwolenie na produk-

cję liści odrostowych, jeżeli zniszczenie to miało miejsce przed 15 sierpnia 1928 r.

Pozwolenie na produkcję liści odrostowych wydaje urząd względnie zakład monopolu tytoniowego, który udzielił pozwolenia na uprawę tytoniu.

§ 21. Uprawa innych ziemiopłodów pomiędzy roślinami tytoniowemi jest zakazana.

§ 22. Plantatorowie tytoniu obowiązani są pędy boczne i kwiaty roślin tytoniowych obłamywać.

§ 23. Łodygi tytoniowe obowiązany jest plantator, o ile wykup ich nie będzie zarządzony, natychmiast po zbiorze liści a najpóźniej do dnia 15 października 1928 r. zniszczyć w sposób, wykluczający ich użycie do celów, zabronionych ustawą o monopolu tytoniowym.

§ 24. Produkcja nasienia dozwolona jest tylko na zamówienie urzędu względnie zakładu monopolu tytoniowego, który wydał pozwolenie na uprawę tytoniu. W razie zamówienia nasienia plantatorzy obowiązani są zgodzić się na wybór potrzebnej ilości roślin nasiennych na ich plantacjach oraz zastosować się do wskazówek udzielonych przez organa monopolu tytoniowego w przedmiocie produkcji nasienia.

§ 25. Plantatorzy tytoniu obowiązani są oznaczyć plantacje tytoniowe tablicami, wskazującemi imię i nazwisko plantatora oraz numer pozwolenia na uprawę tytoniu.

§ 26. Do czasu odstawienia zbioru tytoniu monopolowi tytoniowemu plantator obowiązany jest donieść w ciągu 8-miu dni właściwemu organowi monopolu tytoniowego, wykonywającemu nadzór nad uprawą tytoniu, o każdem elementarnem lub innem bez winy jego powstałem zdarzeniu, które spowodowało zniszczenie lub uszkodzenie uprawianego przez niego tytoniu.

§ 27. Za wzorowe prowadzenie uprawy tytoniu i dostawę starannie wyprodukowanych liści tytoniowych będą przyznane plantatorom nagrody pieniężne przy odstawieniu zbioru monopolowi tytoniowemu.

§ 28. Sposób uprawy, zbioru, suszenia i przygotowania tytoniu do wykupu określają odrębne instrukcje i zarządzenia. Plantator obowiązany jest stosować się ściśle do postanowień tych instrukcyj i zarządzeń oraz do wskazówek i pouczeń, udzielanych na ich podstawie przez organa monopolu tytoniowego.

§ 29. Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego udzielać może:

a) upoważnionym plantatorom tytoniu, którzy uprawiają tytoń na przestrzeni gruntu, przewyższającej najniższy wymiar oznaczony w § 7, bezprocentowych zaliczek pieniężnych na rachunek należności za tytoń, odstawiany monopolowi tytoniowemu;

b) upoważnionym plantatorom tytoniu, którzy zobowiążą się uprawiać tytoń przez okres przynajmniej pięciu lat na przestrzeni powyżej 1 ha, długoterminowych oprocentowanych pożyczek na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu.

§ 30. Tytoń uprawiany bez urzędowego pozwolenia albo na innym gruncie, niż wymieniony w pozwoleniu na uprawę tytoniu, albo innego gatunku, niż dozwolony w odnośnym okręgu i miejscowości, podlega zniszczeniu.

Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego mogą stosownie do postanowienia § 58 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. udzielać osobom, winnym niedozwolonej uprawy tytoniu, dodatkowego pozwolenia na uprawę tytoniu, jeżeli osoby te posiadały wszystkie warunki uzyskania we właściwym czasie pozwolenia na tę uprawę i jeżeli przestrzeń gruntu zajętego pod uprawę tytoniu odpowiada wymogom, określonym w § 7 oraz jeżeli gatunek uprawianego tytoniu dozwolony jest do uprawy w odnośnej miejscowości.

Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego zawiadamiają o udzieleniu dodatkowego pozwolenia na uprawę tytoniu właściwe terytorjanie urzędy skarbowe akcyz i monopolów państwowych.

§ 31. Uprawa tytoniu podlega urzędowemu nadzorowi. Nadzór ten wykonywają urzędy i zakłady monopolu tytoniowego, wymienione w § 8, w przydzielonych im okręgach uprawy tytoniu i podległe im organa (instruktorzy uprawy tytoniu) oraz władze skarbowe z działu podatków pośrednich (akcyz) i monopolów i organa wykonawcze tych władz.

Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego i podległe im organa nadzorcze czuwają nad tem, by plantatorzy stosowali się ściśle do przepisów i zarządzeń, wydanych w przedmiocie uprawy tytoniu, oraz udzielają im w sprawach uprawy tytoniu pouczeń i wskazówek. Prócz tego organa nadzorcze monopolu tytoniowego spełniają wszelkie czynności, mające na celu zabezpieczenie całości zbioru tytoniu dla monopolu tytoniowego, a w szczególności przeprowadzają pomiary plantacyj tytoniowych, oszacowanie spodziewanego zbioru liści tytoniowych, kontrolują zapasy tytoniu po zbiorze i t. p.

Organa, powołane do wykonywania nadzoru nad uprawą tytoniu, uprawnione są do wstępu na grunty oraz do wszystkich budynków, w których tytoń jest przechowywany.

Czynności te należy wykonywać w obecności plantatora lub członka jego rodziny.

Sposób wykonywania nadzoru nad uprawą tytoniu przez władze skarbowe oraz ich organa wykonawcze określają odrębne przepisy.

§ 32. Na zasadzie art. 21 ustawy o monopolu tytoniowym wójtowie (naczelnicy gmin) obowiązani są współdziałać w przyjmowaniu zgłoszeń na uprawę tytoniu, wspierać organa, powoływane do wykonywania nadzoru nad uprawą tytoniu w wykonywaniu ich czynności i uczestniczyć na żądanie tych organów w ich czynnościach, wreszcie podawać zgodnie z prawdą informacje w sprawach uprawy tytoniu.

Zarządom gmin wypłacać będzie Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego za każdy dzień asystencji, udzielonej na żądanie organów nadzorczych monopolu tytoniowego, wynagrodzenie w wysokości 5 złotych.

§ 33. Ceny wykupu, terminy i miejsca dostawy tytoniu ustalą odrębne zarządzenia.

§ 34. Dla celów doświadczalnych może Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego według swego uznania udzielać pozwolenia na uprawę tytoniu na całym obszarze Państwa.

§ 35. Warunki uprawy tytoniu dla celów ściśle naukowo-doświadczalnych określi w każdym poszcze-

gólnym wypadku Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Zgłoszenia o pozwolenia na taką uprawę należy składać do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Państwowe zakłady naukowe i szkoły rolnicze, tudzież zarządy państwowych ogrodów botanicznych mogą uprawiać tytoń w powyższych celach bez formalnego pozwolenia, obowiązane są jednak zawiadamiać o tem Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego najpóźniej do końca czerwca 1928 r.

§ 36. Zezwala się na uprawę w celach zdobniczo-grodniczych następujących odmian rośliny tytoniowej: Nicotiana affinis vel alata, Nicotiana Sanderae vel Sanderiana purpurea i rosea tudzież Nicotiana colossea (Nicotiana albo Lehmannia tomentosa).

Osoby, które wymienioną roślinę zasadziły i pielęgnują, obowiązane są zawiadomić o tem najpóźniej do końca czerwca 1928 r. miejscowo właściwy organ kontroli skarbowej.

Zaniechanie doniesienia pociągnie za sobą karę przewidzianą w art. 62 ustawy karnej skarbowej z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 609).

§ 37. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu:
(—) *G. Czechowicz.*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU
z dnia 12 marca 1928 r.
o zmianie rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 9 stycznia 1928 r. w sprawie uprawy tytoniu w roku 1928.

Na podstawie art. 6, 7 i 62 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) zarządzam co następuje:

§ 1. Ustęp ostatni § 7-go rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 9 stycznia 1928 r. w sprawie uprawy tytoniu w roku 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 132) otrzymuje brzmienie następujące:

„Wyjątkowo urzędy względnie zakłady monopolu tytoniowego, powołane do udzielania pozwoleń na uprawę tytoniu, mogą zezwolić na uprawę tytoniu w dwóch lub więcej oddzielnych kawałkach gruntu o wymiarach jednak nie mniejszych jak 200 mtr.^{2}."

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Skarbu:
(—) *G. Czechowicz.*

OBWIESZCZENIE MINISTRA SKARBU
z dnia 21 marca 1928 r.
w sprawie wykupu krajowego surowca tytoniowego ze zbioru w roku 1928.

Na podstawie art. 7 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409), ustanawia się następującą taryfę wykupu krajowego surowca tytoniowego ze zbioru w r. 1928:

Jeden kilogram zdrowego, czystego nasienia, zamówionego i wybranego przez organa Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, 10 złotych.

Liście tytoniowe winny być należycie wysuszone, sortowane i niefermentowane.

Liście i części liści, zanieczyszczone obcemi domieszkami, tudzież liście i części liści niezdatnych do fabrykacji (niedojrzałe, zupełnie zmarznięte, spleśniałe, zgniłe, zepsute), wkońcu pędy boczne roślin tytoniowych odbierane będą jako materjał niezdatny do użytku bez wynagrodzenia.

Liście odrostowe, wyprodukowane za zezwoleniem urzędu monopolowego, o ile będą posiadały cechy klasyfikacyjne liści pierwotnych, odbierane będą o jedną klasę niżej, jak liście pierwotne, odpowiadające im pod względem klasyfikacyjnym.

Mieszane wiązki liści, t. j. takie, które zawierają liście tytoniu I-ej i II-ej kategorji, będą odbierane po cenach ustanowionych dla tytoni kategorji II-ej.

Liście niezupełnie wysuszone będą zaliczone do bezpośrednio niższej klasy od tej klasy, do której kwalifikowałyby się w zupełnie suchym stanie. To samo odnosi się do liści zwilżonych, te jednak będą zaliczone w obu kategorjach najwyżej do klasy II-ej. Ponadto przy liściach niezupełnie wysuszonych lub zwilżonych obniżona będzie waga dostawionego tytoniu stosownie do zawartości wilgoci.

Za dowóz tytoniu do miejsca wykupu wypłaci Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego 10 gr. od każdych 100 kg. tytoniu za każdy pełny kilometr. Wynagrodzenie to wypłaca się tylko za pełne 10 kilogramów. Ułamki groszy przy tem wynagrodzeniu nie będą wypłacane.

Dostarczone do wykupu liście tytoniowe, nie powiązane za ogonki w wiązki (papusze), wbrew wymogom klasyfikacyjnym, będą odbierane po cenie o 20 gr. niższej za każdy kilogram od ceny taryfowej.

Koncesjonowanemu plantatorowi, który wypełnił wszystkie obowiązki plantatora, wypłaca się:

a) premję jakościową,
b) premję ilościową.

Premję jakościową otrzyma upoważniony plantator, który wypełni wszystkie obowiązki plantatora i dostarczy do wykupu liście tytoniowe I-szej kategorji oddzielnie wiązane w wiązki tak według norm klasyfikacyjnych, jak i według koloru. Premja ta wynosi 40 gr. za 1 kg. dostarczonego surowca bardzo jasnego i 20 gr. za 1 kg. surowca jasnego.

Premję ilościową otrzyma koncesjonowany plantator, który wypełni wszystkie obowiązki plantatora i uprawiał tytoń na przestrzeni od 1.000 mtr.^{2} wgórę, jeżeli uzyskana przez niego przy wykupie cena za dostawione liście tytoniowe nie będzie niższą od przeciętnej ceny wykupu w danym okręgu uprawy i jeżeli dostawiona przez niego do wykupu ilość tytoniu nie będzie niższą od przeciętnej ilości wykupionego surowca w danym okręgu uprawy z jednostki przestrzeni gruntowej (1 ha).

Premję tę wypłaca się na powyższych warunkach w wysokości:

a) 10%, jeżeli plantator uprawniał tytoń na przestrzeni od 1.000 m.^{2} do 5.000 m.^{2},

i b) 15%, jeżeli plantator uprawiał tytoń na przestrzeni powyżej 5.000 mtr.^{2}.

Premja ilościowa wypłaconą będzie w przeciągu miesiąca po skończonym wykupie w danym okręgu uprawy.

Dotychczasowe normy klasyfikacyjne krajowego surowca I-ej kategorji obowiązują w roku bieżącym po raz ostatni. Poczynając od 1929 roku, normy klasyfikacyjne i zasadnicza cena wykupu krajowych liści tytoniowych I-ej kategorji uzależnione będą od koloru liści tytoniowych w sposób podobny, jak to ma obecnie miejsce przy przyznawaniu premji jakościowych.

Minister Skarbu:

(—) *G. Czechowicz.*

I KATEGORJA.

Tytonie kwitnące czerwono i różowo

KLASA	WYMOGI		Cena za 1 kg. Zł.	gr.
Doborowa	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, wielkie, nieuszkodzone, jednolicie zabarwione, przedniej jakości	wygładzone i wiązane w wiązki (papusze)	2	60
I.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, nieuszkodzone, dość jednolicie zabarwione		2	25
II.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, nieco uszkodzone; liście wierzchołkowe i dolne zdrowe, dojrzałe nieuszkodzone		1	90
III.	Liście środkowe, zdrowe, dojrzałe, znacznie uszkodzone; liście wierzchołkowe i dolne zdrowe, dojrzałe, nieco uszkodzone . .		1	45
IV.	Liście środkowe, dojrzałe i zdrowe, wiązane ale nie wygładzone; wszystkie liście wiązane i wygładzone, które nie mogą być zaliczone do klasy III-ej, ale do fabrykacji są przydatne		1	—
V.	Liście niewiązane i części liści zdrowych bez żadnych obcych domieszek .		—	40

II KATEGORJA.

Tytonie żółto-kwitnące (machorkowe)

KLASA	WYMOGI	Cena za 1 kg. Zł.	gr.
I.	Liście zdrowe, dojrzałe, dobrej jakości, wiązane w wiązki (papusze) . .	1	60
II.	Liście zdrowe, dojrzałe, gorszej jakości, wiązane w wiązki (papusze) . .	1	50
III.	Liście niewiązane i części liści zdrowych bez żadnych obcych domieszek .	—	35

MINISTERSTWO SKARBU

L. 7545/IV 2/28.

W sprawie ustalenia rabatu handlowego dla domowych sprzedawców wyrobów tytoniowych.

Warszawa, dnia 28 lutego 1928 r.

Na podstawie art. 13 i 62 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytuniowym (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409) zarządzam, co następuje:

§ 1. Rabat handlowy dla „domowych sprzedaży wyrobów tytoniowych", objętych taryfą ogólnej sprzedaży ustala się na 5% od cen taryfowych.

W zakładach restauracyjnych, piwiarniach i innych zakładach gastronomicznych, posiadających zarazem koncesje na domową sprzedaż wyrobów tytoniowych, opłata za usługę przy podawaniu wyrobów tytoniowych gościom do stołów nie może przekraczać 10% ceny taryfowej. Przy sprzedaży wyrobów tytoniowych bezpośrednio z bufetów w wyżej oznaczonych zakładach opłat za usługę pobierać nie wolno.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15 marca 1928 r., a jednocześnie traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 17 lutego 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 121).

Minister Skarbu:

(—) *G. Czechowicz.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. V. 11470/6/27.

Opłaty stemplowe, wiążące się z czynnościami monopolu tytoniowego.

Warszawa, dn. 11 lutego 1928 r.

Do

Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego

w/m.

Ministerstwo Skarbu, przesyłając odpis wykładni, oznajmia w związku z p. 26 pisma, wymienionego w nagłówku, że umowa, zawarta przez Polski Monopol Tytoniowy z firmą zagraniczną o za-

kupno przedmiotów tego rodzaju, jakie Polski Monopol Tytoniowy nabywa stale (w odstępach czasu krótszych lub dłuższych), a bez których nie byłoby możliwem prowadzenie jego przedsiębiorstwa (jako to, surowce, maszyny, narzędzia, paliwo, wozy, konie pociągowe, samochody ciężarowe i t. p.) podlega opłacie stemplowej, przewidzianej w punkcie 1 artykułu 67 ustawy o opłatach stemplowych, w wysokości 0,2% od ceny nabycia, ponieważ Polski Monopol Tytoniowy należy do przedsiębiorstw, zwolnionych od podatku przemysłowego na mocy art. 3 (punkt 1) ustawy z dnia 15.7. 1925 r. o państwowym podatku przemysłowym (D. U. R. P. Nr. 79 poz. 550).

Dyrektor Departamentu:

(—) *W. Koszko.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. V. 11470/6/27. Odpis.

Warszawa, dn. 11 lutego 1928 r.

Do

Redakcji Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu

w/m.

Redakcja umieści w dziale: „Wykładnia ustawy o opłatach stemplowych" tekst następujący:

Opłaty stemplowe wiążące się z czynnościami monopolu tytoniowego (L. D. V. 11470/6/27).

I. (art. 141 i 154). Nie podlegają opłatom stemplowym, a mianowicie na mocy punktu 13 art. 141 oraz ustępu drugiego art. 154 u. o. s.:

1) podania o zezwolenie na hurtową lub detaliczną sprzedaż wyrobów tytoniowych (§ 1 rozp. Min. Skarbu z d. 19 września 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 794),

2) podania o zezwolenie na sprzedaż tytoniowych wyrobów specjalnych i importowanych (rozp. Min. Skarbu z dnia 18 września 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 699),

3) zezwolenia (koncesje), wydawane na skutek podań, wymienionych pod 1) i 2),

4) zażalenia przeciw odmówieniu lub cofnięciu koncesji jak również odwołania przeciw cofnięciu koncesji (§§ 2, 3 i 4 rozp. Min. Skarbu z dnia 19 września 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 88, poz. 794),

5) podania koncesjonarjuszów, wnoszone do władz skarbowych lub zakładów monopolowych, tyczące się sposobu wykonywania sprzedaży wyrobów tytoniowych oraz zmian w wykonywaniu sprzedaży (np. w sprawie zmiany lokalu, fuzji przedsiębiorstw, zatwierdzenia zastępcy),

6) oferty na dostawę surowców i wyrobów tytoniowych,

7) podania o informacje w sprawach warunków dostaw surowców i wyrobów tytoniowych,

8) podania (zawiadomienia) w sprawie oferowania dostawy surowców lub wyrobów tytoniowych,

9) podania o zezwolenie na przywóz z zagranicy próbek surowców lub wyrobów tytoniowych w celu zaofiarowania Polskiemu Monopolowi Tytoniowemu oraz zezwolenia, wydawane na skutek takich podań (art. 5, punkt „b" i art. 8 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409 oraz § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 12 marca 1925 r. o przywozie tytoniu z zagranicy, Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 238),

10) podania o zezwolenie na wywóz zagranicę próbek surowców i wyrobów tytoniowych, jak również na wywóz nieprzyjętych przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego dostaw surowców i wyrobów tytoniowych oraz zezwolenia, wydawane na skutek takich podań,

11) zawiadomienia o transportach surowców i wyrobów tytoniowych, skierowanych do państwowych fabryk lub magazynów tytoniowych, a pozostających w związku z umowami o ich dostawę, zawartemi przez Dyrekcję P. M. T.,

12) podania (korespondencje) w sprawach tyczących się sposobu wykonania umów o dostawę surowców i wyrobów tytoniowych (np. terminów dostaw, obliczeń zapłaty, sposobu przekazywania należności pieniężnych, przyjęcia dostaw zakwestjonowanych, zaświadczeń o uszkodzeniu dostawionych towarów),

13) zawiadomienia o ustanowieniu zastępców (reprezentantów) firm.

(Pełnomocnictwo, wystawione przez firmę dla jej zastępcy, podlega opłacie w wysokości 3 zł. w myśl art. III u. o. s.),

14) odwołania oraz przedstawienia w sprawie kar umownych (§§ 8 i 9 okólnika Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego z dnia 21 grudnia 1926 r., ogłoszonego w Dz. Urz. Min. Sk. z r. 1927 Nr. 2, poz. 18),

15) podania o zezwolenie na uprawę tytoniu oraz zezwolenia wydawane na skutek takich podań (art. 6 i 7 ustawy o monopolu tytoniowym),

16) podania plantatorów o udzielenie im zaliczek na rachunek należności za tytoń, dostarczony Polskiemu Monopolowi Tytoniowemu, lub o udzielenie długoterminowych pożyczek na pokrycie wydatków inwestycyjnych, połączonych z uprawą tytoniu,

17) podania (oferty) o zezwolenie na jednorazowe nabycie partji wyrobów tytoniowych i na wywiezienie ich zagranicę, jak również zezwolenia, wydawane na skutek takich ofert,

18) podania (oferty) o umieszczanie reklam na opakowaniach wyrobów tytoniowych, lub wewnątrz opakowań,

19) oferty prasy na umieszczanie artykułów propagandowych,

20) podania w sprawie kaucji lub gwarancji, wymaganych lub już ustanowionych na zabezpieczenie pretensyj Monopolu Tytoniowego (w szczególności też podania tego rodzaju, wnoszone nie przez koncesjonarjusza, lecz przez osobę postronną, która za niego złożyła kaucję lub udzieliła gwarancji),

21) podanie o wydanie zaświadczenia, że pewna osoba pozostaje w stosunkach handlowych z Dyrekcją Polskiego Monopolu Tytoniowego — oraz samo zaświadczenie.

II. (art. 145 i 154). Opłata stemplowa a) od podania w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego

załącznika względnie b) od świadectwa (zezwolenia) w wysokości 3 zł. ma być uiszczona w sprawach:

1) o zezwolenie na przywóz z zagranicy wyrobów tytoniowych do osobistego użytku, (art. 5 punkt „b" i art. 8 ustawy z dnia 1 czerwca 1922 r. o monopolu tytoniowym, Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 409 oraz § 1 rozporządzenia Min. Skarbu z dnia 12 marca 1925 r. o przywozie tytoniu z zagranicy, D. U. R. P. Nr. 35 poz. 238),

2) o zezwolenie na tranzyt wyrobów tytoniowych (art. 5 punkt „c" ustawy o monopolu tytoniowym).

III. (art. 145 i 156 punkt 5). Opłaty stemplowe: od podania w wysokości 3 zł. oraz po 50 gr. od każdego załącznika tudzież w wysokości 20 zł. od zezwolenia mają być uiszczone w sprawach o udzielenie koncesji na prawo przewozu tytoniu (art. 5, punkt „c" ustawy o monopolu tytoniowym).

Dyrektor Departamentu

(—) *W. Koszko.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. V. 396/6.

Opłata stemplowa od podania, wniesionego drogą telegraficzną.

Warszawa, dnia 16 stycznia 1928 r.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Reczypospolitej, do Kancelarji Sejmu i Senatu, do Najwyższej Izby Kontroli, do Prezydjum Rady Ministrów oraz do wszystkich Ministerstw.

Zdarza się, że od podania, wniesionego drogą telegraficzną, nie uiszczono opłaty stemplowej w sposób podany w ustępie drugim art. 151 ustawy o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98 poz. 570) t. j. przez umieszczenie znaczków stemplowych lub kwitu kasowego na blankiecie telegramu i że na skutek tego tekst telegramu nie zawiera adnotacji urzędu, przyjmującego telegram, stwierdzający uiszczenie opłaty, że jednak następnie urząd do którego wniesiono podanie telegraficzne, otrzymuje pocztą drugie podanie, którego treść istotna nie różni się od treści podania telegraficznego (które więc nie zawiera żadnych dalszych wniosków oprócz już ujawnionych w podaniu telegraficznem). Jeżeli to drugie podanie jest zaopatrzone w znaczki stemplowe, odpowiadające opłacie, należnej według treści podania, to tem samem została uiszczona opłata od podania telegraficznego. Nie należy więc z powodu nieuiszczenia odrazu opłaty od podania telegraficznego wdrażać postępowania, przewidzianego w art. 152 ustawy o opłatach stemplowych.

Ministerstwo Skarbu uprasza o podanie tezy powyższej do wiadomości organów podwładnych.

Dyrektor Departamentu

(—) *W. Koszko.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. III. 3230/1.

W sprawie dodatku ekonomicznego na żonę, zwolnioną ze służby państwowej za 3 miesięczną odprawą.

Warszawa, dnia 10 stycznia 1928 r.

Do

Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli, Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw.

w/m.

W związku z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 21 lipca 1927 r. L. 1744/DB/2 zmieniającymi poprzednie okólniki z dnia 19 maja i 18 listopada 1924 r. LL. 263 i 2458/BD/1 w sprawie wykładni art. 116 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (D. U. R. P. Nr. 21 poz. 164) dotyczącej odprawy, Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów zmienia okólnik z dnia 21 kwietnia 1924 r. L. 1363/DB/1 w sprawie wykładni przepisów o dodatku ekonomicznym na żonę, zwolnioną ze służby państwowej za 3 miesięczną odprawą, w tym kierunku, że odprawa, unormowana art. 116 wymienionej ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. i odprawa unormowana art. 44 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (D. U. R. P. z 1924 r Nr. 6 poz. 46) nie podpadają pod pojęcie uposażenia względnie zaopatrzenia w zrozumieniu art. 4 lit. a ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (D. U. R. P. Nr. 116 poz. 924), że zatem funkcjonarjuszowi państwowemu (względnie sędziemu, prokuratorowi, wojskowemu) którego żona przy zwolnieniu ze służby państwowej otrzymała wspomnianą odprawę — przysługuje prawo do dodatku ekonomicznego na tę żonę już od pierwszego dnia najbliższego miesiąca po dniu jej zwolnienia.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Skarbu uprasza o wydanie dalszych zarządzeń.

Podsekretarz Stanu

(—) *Grodyński.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. I. 37/5/28.

Zasiłek jednorazowy dla emerytów.

Warszawa, dnia 6 lutego 1928 r.

Do

Izby Skarbowej w Warszawie, w Poznaniu, we Lwowie oraz do Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego w Katowicach.

Wobec skierowanych do Ministerstwa Skarbu zapytań w związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 1927 r. (Dz: U. R. P. Nr. 104, poz. 902) w sprawie jednorazowego zasiłku dla emerytów, wdów i sierot i w ślad okólnika swego z dnia 2 grudnia 1927 r. L. D. I. 19487/5/27 Ministerstwo Skarbu wyjaśnia:

Do art. 1.

a) Osoby, które na podstawie punktu 1 ustępu 1 art. 24 ustawy emerytalnej otrzymały zezwolenie na spożywanie zaopatrzenia emerytalnego poza granicami Państwa, względnie W. M. Gdańska i miały poza temi granicami miejsce zamieszkania w dniu płatności pierwszej raty zasiłku, mają prawo do niego, ponieważ rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 listopada 1927 r. o przyznaniu tego zasiłku nie wyłącza od prawa do niego osób pobierających swe zaopatrzenia emerytalne poza obszarem Państwa Polskiego. Dla wysokości zasiłku tych osób miarodajne będzie z natury rzeczy ostatnie przed terminem płatności pierwszej raty zasiłku miejsce zamieszkania na obszarze Państwa Polskiego, a — gdyby miejsca tego nie dało się ustalić — najniższa klasa miejscowości.

b) W wypadkach podwyższenia lub obniżenia zaopatrzenia dodatkowo na skutek sprostowań wymiarów zaopatrzeń emerytalnych z ważnością wsteczną należy wypłacić zasiłek w takiej wysokości, w jakiej powinien był być wypłacony w dniu płatności pierwszej raty, gdyby w tym dniu obowiązywał już sprostowany wymiar zaopatrzenia. W wypadkach tego rodzaju niedopłacone kwoty należy wyasygnować dodatkowo, a nadpłacone kwoty zasiłku ściągnąć z powrotem.

Do art. 2.

a) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 listopada 1927 r. w art. 2, wykluczając od prawa otrzymania jednej, względnie obu rat zasiłku tych emerytów, którzy są uprawnieni do otrzymania jednorazowego zasiłku w czynnej służbie, miało na celu zapobiec, aby nie otrzymali zasiłku po raz drugi ci emeryci, którzy przeszli w stan spoczynku już po otrzymaniu zasiłku jednorazowego w czynnej służbie, względnie po nabyciu prawa do tego zasiłku z tytułu czynnej służby.

Wspomniany art. 2 nie wyklucza natomiast od prawa otrzymania zasiłku przyznanego emerytom tych z pośród nich, którzy zajęci są na służbie w instytucjach państwowych lub samorządowych za wynagrodzeniem.

Wobec tego zasiłek jednorazowy, przyznany rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 listopada 1927 r. , należy — jeżeli zachodzą warunki przewidziane w tem rozporządzeniu — wypłacić również emerytom zajętym na służbie w instytucjach państwowych lub samorządowych przy analogicznem zastosowaniu postanowień art. 25 ustawy emerytalnej.

Jeżeli emeryt z tytułu swego zajęcia w służbie państwowej lub samorządowej ma prawo do zasiłku, jak inni funkcjonarjusze w służbie czynnej — w takim razie może on otrzymać tylko taką część zasiłku przyznanego emerytom, która wraz z zasiłkiem przyznanym, względnie należącym się, z tytułu służby emeryta w instytucji państwowej lub samorządowej, nie przewyższa kwoty zasiłku, do którego emeryt miałby prawo z tytułu ostatnio zajmowanego stanowiska w czynnej służbie państwowej

Natomiast przy obliczaniu odpowiedniej części uposażenia emerytalnego w myśl art. 25 ustawy emerytalnej nie można do uposażenia przywiązanego do tego szczebla grupy, do którego emeryt został ostatnio zaliczony w służbie czynnej, wliczać zasiłku wypłaconego funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym w służbie czynnej na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 sierpnia 1927 r. i jego uzupełnień, gdyż zasiłek ten nie stanowi części stałego uposażenia w służbie czynnej, przywiązanego do danego szczebla grupy.

b) Przy wymierzaniu zasiłku jednorazowego dla emerytów nie należy uważać za przerwę w służbie czasu pozostawania w stanie nieczynnym, gdyż w myśl art. 54 do 61 włącznie ustawy o państwowej służbie cywilnej przeniesienie w stan nieczynny nie jest rozwiązaniem stosunku służbowego, a przeciwnie — przez cały czas pozostawania w stanie nieczynnym należy się w pełnej mierze uposażenie służbowe i czas ten w myśl art. 37 ustawy emerytalnej wlicza się aż do czasu wysługi emerytalnej.

Do art. 3.

Wdowy i sieroty, które otrzymały prawo do zaopatrzenia od terminów po dniu 1 stycznia 1926 r., mają prawo do jednorazowego zasiłku na zasadzie art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 1927 r. przy analogicznem stosowaniu do nich art. 2 tegoż rozporządzenia, o ile chodzi o traktowanie czasu od 1 stycznia 1926 r. do terminów płatności poszczególnych rat zasiłku. Okres więc, przez który w tym czasie zmarły mąż, względnie ojciec, pobierał uposażenie służbowe lub emerytalne, uważany ma być tak, jakby wdowa, względnie sieroty, po nim pobierały już w tym okresie pensję wdowią, względnie sierocą.

Dyrektor Departamentu:
(—) *Starzyński.*

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. I.21210/5/27.

Sposób zaliczania służby wojskowej do wysługi emerytalnej.

Warszawa, dnia 13 stycznia 1928 r.

Do
Kancelarji Cywilnej Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli Państwa, Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw.

W celu jednolitego stosowania postanowień ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 46 z r. 1924) i jej uzupełnień oraz okólnika Prezydjum Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1925 r. L. 5885 w sprawie zaliczania służby wojskowej, tak polskiej, jak i zaborczej, do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych polskich — w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów i Mi-

nisterstwem Spraw Wojskowych — wyjaśnia Ministerstwo Skarbu, co następuje:

O ile chodzi o służbę wojskową,pełnioną w b. państwach zaborczych, należy odróżnić odrębne i inne przepisy, które w każdem z tych państw obowiązywały w sprawie zaliczania służby wojskowej do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych, a wówczas z zestawienia tych przepisów z postanowieniami art. 81 oraz art. 15, 37, 38 i 85 wyżej wymienionej ustawy okaże się konieczność następującego postępowania przy zaliczaniu do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych polskich służby wojskowej, pełnionej w b. państwie austro-węgierskiem, niemieckiem lub rosyjskiem, a mianowicie:

A) Ze służby wojskowej w b. państwie austro-węgierskiem do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych polskich wlicza się każdą czynną służbę wojskową pod warunkiem bezpośredniego przejścia z niej do państwowej służby cywilnej austro-węgierskiej. Jako bezpośrednie przejście uważać należy również wstąpienie do wspomnianej państwowej służby cywilnej, gdy odnośna osoba zwolniona już została wprawdzie z czynnej służby wojskowej, nie przestała jednak należeć do nieczynnej rezerwy wojska, obrony krajowej lub marynarki wojennej i gdy na wypadek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia armji do stopy wojennej, względnie w razie powołania na ćwiczenia obowiązana była stawić się do szeregów we wspomnianych formacjach. Czas pozostawania w takiej rezerwie — a więc przed zupełnem zwolnieniem z tych formacji — uważany ma być narówni z czasem czynnej służby wojskowej, o ile chodzi o określenie bezpośredniego przejścia z niej do państwowej służby cywilnej. Ze względu na postanowienia art. 85 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 45 z r. 1924) — przerwy, zaszłe między, w sposób powyższy określoną służbą wojskową austro-węgierską a policzalną do wysługi emerytalnej służbą państwową polską, o ile wstąpienie do niej nastąpiło najpóźniej do dnia 30 września 1923 r., nie stoją na przeszkodzie wliczeniu tych okresów służby wojskowej austro-węgierskiej do wysługi emerytalnej polskiej, kóre byłyby policzone do wysługi emerytalnej w b. państwie austro-węgierskiem w razie bezpośredniego przejścia z czynnej służby wojskowej do służby państwowej cywilnej w tem państwie.

Przyznane osobom wojskowym b. armji austro-węgierskiej prawo doliczania lat wojennych przy wymiarze należytości spoczynkowej przysługuje również tym funkcjonarjuszom państwowym polskim, którzy w myśl powyższego mają prawo do zaliczania im do wysługi emerytalnej służby wojskowej w b. państwie austro-węgierskiem. Takie doliczenie lat wojennych należy się również tym funkcjonarjuszom państwowym, którzy w b. państwie austro-węgierskiem pełnili służbę w czasie wojny w swym charakterze funkcjonarjuszów państwowych cywilnych, przydzielonych do służby przy oddziałach, zakładach i innych organach operujących armji.

Osobom wymienionym w poprzednim ustępie należy się wobec tego doliczenie tylko jednego roku wojennego, jeżeli pełniły służbę wojenną przed dniem 1 sierpnia 1914 r. w jednej wojnie przez przeciąg czasu dłuższy niż jeden rok. W razie pełnienia jej tylko przez jeden rok lub krócej — służbę wojenną liczyć należy podwójnie.

W czasie wojny ostatniej, trwającej od 1 sierpnia 1914 r. do 31 października 1918 r., w obrębie każdego roku kalendarzowego służbę wojenną liczyć należy podwójnie, jeżeli odnośna osoba w danym roku kalendarzowym:

a) pozostawała podczas wojny co najmniej przez 3 miesiące w czynnej służbie wojskowej, albo w charakterze funkcjonarjusza państwowego cywilnego, przydzielonego do służby przy oddziałach, zakładach i innych organach operujących armji, albo

b) ze względu na czas trwania tej służby — brała udział w walkach lub odniosła ranę w obliczu nieprzyjaciela lub z powodu trudów wojennych—a więc także z powodu chorób epidemicznych — stała się niezdolną do służby.

B) Ze służby wojskowej w b. państwie niemieckiem do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych polskich wlicza się każdy okres służby wojskowej czynnej bez ograniczenia i bez względu na przerwy w tej służbie oraz na przerwy między nią, a służbą państwową cywilną.

Jeżeli służba wojskowa przypadała na czas wojny, należy doliczyć tylko jeden rok wojenny, gdy służba wojskowa pełniona była przed dniem 1 sierpnia 1914 r. w jednej wojnie przez przeciąg czasu dłuższy niż jeden rok. W razie pełnienia jej przez jeden rok lub krócej oraz w czasie wojny ostatniej, trwającej od 1 sierpnia 1914 r. do 31 grudnia 1918 r., służba wojskowa liczy się podwójnie. Należy jednak przytem brać pod uwagę w czasie wojny każdy rok kalendarzowy zosobna i zaliczać w nim podwójnie służbę wojskową tylko pod warunkiem, gdy dana osoba w tym roku kalendarzowym:

a) brała udział w bitwie, potyczce, walce pozycyjnej albo oblężeniu;

b) nie była wprawdzie przed nieprzyjacielem, ale z powodów służbowych znajdowała się co najmniej przez dwa miesiące na terenie wojennym.

Podczas pokoju spędzona służba w marynarce wojennej niemieckiej przy podróżach poza obrębem morza północnego niemieckiego (Nord und Ostsee) ma być liczona w stosunku 40 dni za jeden miesiąc pod warunkiem, że pobyt na obcych wodach trwał bez przerwy co najmniej sześć miesięcy.

C) Ze służby wojskowej w b. państwie rosyjskiem do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych polskich wlicza się każdą czynną służbę wojskową.

Ze służby wojskowej, pełnionej w czasie wojny rosyjsko-japońskiej, trwającej od 27 stycznia 1904 r. do 31 sierpnia 1905 r. i wojny ostatniej, trwającej od 1 sierpnia 1914 r. do 31 października 1917 r., należy liczyć podwójnie czas pozostawania na terenie wojennym. Czas ten liczy się jednak podwójnie tylko pod warunkiem, że dana osoba brała udział chociażby w jednym boju lub pozostawała chociażby jeden raz pod ogniem nieprzyjacielskim. Jedynie rannym ewakuowanym poza teren działań wojennych liczy się podwójnie także poza tym terenem czas pozostawania w stanie rannym.

D) Przy zaliczeniu do wysługi emerytalnej w Państwie Polskiem w myśl art. 81 ustawy emerytalnej służby wojskowej spędzonej w b. państwach zaborczych należy mieć na uwadze, że:

1) z wyjątkiem służby wojskowej na obszarze operacyjnym — innej służby, spędzonej przed ukończeniem 18-u lat życia nie można wliczać do wysługi emerytalnej;

2) jakkolwiek przepisy byłych państw zaborczych nie zawierały pod tym względem żadnych ograniczeń — policzalny czas obowiązkowej służby wojskowej w tych państwach może mieć w Państwie Polskiem wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia o to uposażenie, gdyż inaczej sposób zaliczania tej służby byłby korzystniejszy, niż sposób zaliczania obowiązkowej służby wojskowej polskiej w myśl art. 37 ustawy emerytalnej;

3) czas przebyty w niewoli wojennej, o ile dostanie się do niej nastąpiło bez własnej winy, zalicza się pojedyńczo;

4) przy zaliczaniu — tak pojedyńczo, jak podwójnie — służby wojskowej, spędzonej podczas wojny w jednem z b. państw zaborczych, jest bez znaczenia, czy służba ta przypadała przed wstąpieniem, czy po wstąpieniu funkcjonarjusza do państwowej służby cywilnej.

E) Służba wojskowa w polskich formacjach wojskowych, uznanych przez b. państwa zaborcze za części składowe ich armji — jeżeli nie zalicza się jej do wysługi emerytalnej jako służby w wojsku polskiem w myśl znowelizowanego art. 105 ustawy emerytalnej, a więc jako służby w formacjach wojskowych, wymienionych w § 8 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 19 stycznia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 9, poz. 72)—winna być zaliczaną do wysługi emerytalnej tak, jak służba w tych armjach w myśl postanowień, przewidzianych wyżej w punktach A), B), C) i D) zależnie od tego, które z b. państw zaborczych daną polską formację wojskową uznało za część składową swej siły zbrojnej.

II. Ze służby wojskowej w Państwie Polskiem:

a) do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych wlicza się czas czynnej służby w wojsku polskiem, gdy funkcjonarjusz nie spełniał jej równocześnie z państwową służbą cywilną.

Należy przytem mieć na uwadze, że:

1) z wyjątkiem służby wojskowej na obszarze operacyjnym — innej służby, spędzonej przed ukończeniem 18-u lat życia nie można wliczać do wysługi emerytalnej,

2) służba wojskowa obowiązkowa ma wpływ tylko na wysokość uposażenia emerytalnego, a nie na uzasadnienie roszczenia, o to uposażenie.

b) Czas czynnej służby wojskowej polskiej, odbytej podczas wojny od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju, zalicza się podwójnie do wysługi emerytalnej funkcjonarjuszów państwowych.

Służbę wojskową, pełnioną w czasie ostatniej wojny, zalicza się w ten sposób po dzień 18 października 1920 r., to jest po dzień zawieszenia broni, poprzedzającego zawarcie pokoju z Rosją i Ukrainą, u tych funkcjonarjuszów, którzy przeszli w stan spoczynku lub zmarli przed dniem 17 grudnia 1926 r. Tym zaś, którzy przeszli, względnie przejdą, w stan spoczynku lub zmarli po dniu 17 grudnia 1926 r., podwójne liczenie służby wojskowej w czasie wojny w myśl art. 1 p. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 122, poz. 705) należy się po dzień 18 marca 1921 r., to jest po dzień podpisania traktatu pokoju z wymienionemi państwami.

Przy częściowej mobilizacji oblicza się podwójnie czas służby odbytej w formacjach zmobilizowanych oraz w Ministerstwie Spraw Wojskowych i Naczelnem Dowództwie.

Przy podwójnem liczeniu jest bez znaczenia, czy służba wojskowa funkcjonarjuszów państwowych w czasie wojny pełniona była przed wstąpieniem, czy po wstąpieniu do państwowej służby cywilnej, oraz, czy była to służba wojskowa obowiązkowa, czy ochotnicza lub dobrowolna. Ustawa emerytalna z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6, poz. 46 z r. 1924) nie zawiera bowiem pod tym względem żadnych zastrzeżeń.

c) Należy natomiast mieć na uwadze, że służba wojskowa nieobowiązkowa, aby mogła być wogóle policzalną do wysługi emerytalnej łącznie ze służbą państwową cywilną — winna być służbą nieprzerwaną w myśl art. 10 powołanej ustawy emerytalnej z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w ostatnim ustępie art. 37 i w art. 85 cytowanej ustawy.

d) Czas, przebyty w niewoli wojennej — jeżeli dostanie się do niej nastąpiło bez własnej winy — liczy się do wysługi emerytalnej pojedyńczo.

e) Postanowienie to — o ile dotyczy pozostających w niewoli funkcjonarjuszów państwowych cywilnych, jak również prawo do podwójnego liczenia czasu służby w myśl art. 15 ustawy emerytalnej do wysługi emerytalnej tych funkcjonarjuszów państwowych, którzy w swym charakterze funkcjonarjuszów państwowych cywilnych w czasie wojny lub mobilizacji pełnią służbę w formacjach wojskowych, względnie na terenie operacyjnym są podporządkowani dowództwu armji—może w myśl drugiego ustępu art. 92 tejże ustawy może mieć zastosowanie dopiero po 1 października 1923 r.

Dyrektor Departamentu:

(—) *Starzyński.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. I. 1290/5/28.

Sposób zaliczania służby wojskowej do wysługi emerytalnej.

Warszawa, dnia 25 lutego 1928 r.

Do
Komendy Głównej Policji Państwowej
w/m.

Zwracając załączniki pisma z dnia 17 września 1927 r. L. 29553. Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wojskowych wyjaśnia, że służba, pełniona w b. rządowej straży bezpieczeństwa we Lwowie, w Przemyślu i Krakowie od 1 listo-

pada 1918 r. do 30 listopada 1919 r., była służbą wojskową polską. Służba ta podlega więc zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 13 stycznia 1928 r. L. D. I. 21210/5/27, a więc również podwójnie, jeżeli istnieją warunki, określone w punktach a) i b) ustępu A) tegoż okólnika.

Naczelnik Wydziału:

(—) *Dr. W. Czechowicz.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. I.6233/1/27.

Ewidencja projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej.

Odpis.

Warszawa, dn. 28 grudnia 1927 r.

Do

Pana Dyrektora Departamentu Ogólnego

w/m.

Niniejszem zarządzam, aby Departament Ogólny zaprowadził ścisłą ewidencję wszystkich projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, nadsyłanych Ministerstwu Skarbu do opinji, jak również przez Ministerstwo opracowywanych.

W tym celu wyznaczy Pan urzędnika z Wydziału Polityki Finansowo-Gospodarczej, do którego obowiązków należeć będzie:

a) 1. prowadzenie ewidencji nadsyłanych projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej,

2) otrzymanie opinji od wszystkich zainteresowanych Departamentów,

3) przedłożenie mi w drodze służbowej projektu wraz z opinjami w przepisanym terminie 7-io lub 14-o dniowym,

b) 1. prowadzenie ewidencji wszystkich projektów rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, opracowywanych przez Ministerstwo Skarbu, przyczem za podstawę przyjęty będzie wykaz projektów przesłany Panu Prezesowi Rady Ministrów pismem z dnia 14.XI. r. b. L. D. I. 5704/I.

Wszystkie Departamenty przesyłać będą po 1 egzemplarzu projektu rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej do Departamentu Ogólnego.

Zarządzenie niniejsze dotyczy również Monopolów Państwowych oraz podległych Ministerstwu przedsiębiorstw i instytucyj, zarządzenia którym wydadzą właściwe Departamenty.

Minister Skarbu:

(—) *G. Czechowicz.*

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. VII. 12/2.

W sprawie przekazywania zaliczek na uposażenie za pośrednictwem poczty.

Warszawa, nia 23 stycznia 1928 r.

OKÓLNIK Nr. 8.

Do

Wszystkich Izb Skarbowych oraz Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Skarbowy) w Katowicach.

W ślad zarządzenia tut. z dn. 7 grudnia 1927 r. L. D. VII. 1886/2 oraz w nawiązaniu do punktu 11 okólnika z dnia 4 czerwca 1927 r. L. DK/1867/WAK., Ministerstwo Skarbu oznajmia, że koszty, powstałe w razie ewentualnego przekazania za pośrednictwem poczty funkcjonarjuszom państwowym, zamieszkałym poza siedzibą władzy asygnującej, kwot z tytułu zaliczek na uposażenie, mają ponosić sami funkcjonarjusze.

Izba Skarbowa zarządzi przeto, aby kasy skarbowe potrącały odnośne koszty z sumy asygnowanej funkcjonarjuszowi państwowemu zaliczki na uposażenie.

Dyrektor Departamentu

(—) *R. Czauderna.*

ZARZĄDZENIA i OKÓLNIKI D. P. M. T.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 929/pr/I/28.

Warszawa, dnia 26 stycznia 1928 r.

ZARZĄDZENIE.

W związku z poruczeniem od d. 24.I. 1928 kierownictwa Wydziału IV/1 Radcy Ministerjalnemu Dr. Ignacemu Kurkowskiemu zmieniając zarządzenie z d. 26.II. 1927 L. 1884/pr/1/27 powierzam Radcy Ministerjalnemu Władysławowi Unszlichtowi i Asesorowi Aleksandrowi Naimskiemu niezależnie od zajmowanych przez nich stanowisk referentów Wydziału I aprobatę aktów wchodzących w zakres działania tego Wydziału w następujących sprawach:

1. Radcy Ministerjalnemu Władysławowi Unszlichtowi:

1) rachunki kosztów podróży, delegacyj i przeniesień,

2) udzielanie zaliczek na koszta podróży, delegacyj i przeniesień,

3) zgłoszenia wyjazdu i powrotu wszystkich urzędników z podróży i delegacyj służbowych,

4) sprawy tyczące się zaliczek na pobory służbowe,

5) dozór nad sekretarjatami Naczelnego Dyrektora Polskiego Monopolu Tytoniowego i jego Zastępców (w szczególności piecza nad terminami wyjazdów służbowych i czynności reprezentacyjnych Naczelnego Dyrektora i jego Zastępców),

6) sprawy asygnowania poborów nowoprzyjętym funkcjonarjuszom,

7) dozór nad Kancelarją Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego i jej poszczególnemi oddziałami,

8) korespondencja między Wydziałami Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego,

9) przedstanowcze załatwianie spraw z Urzędami podległemi (żądanie informacji i wyjaśnień),

10) przyznawanie deputatów tytoniowych i kontrola nad ich poborem,

11) sprawy wojskowe funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego.

II. Asesorowi Aleksandrowi Naimskiemu:

1) Zgłoszenia wyjazdu i powrotu wszystkich urzędników z urlopów,

2) sprawy tyczące się urlopów i dozór nad czasem ich trwania,

3) zwrot opłaty szkolnej,

4) ewidencja ruchu służbowego,

5) dozór nad prowadzeniem wykazów personalnych i terminowem ich przedkładaniem właściwym władzom,

6) dozór nad ewidencją funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego nieobecnych w służbie z powodu choroby oraz nad ewidencją czasu trwania choroby,

7) wyznaczanie dyżurów służbowych urzędników i piecza nad ich sprawowaniem,

8) potwierdzenia odbioru dekretów i legitymacji służbowych funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego,

9) przyznawanie dodatków ekonomicznych funkcjonarjuszom Polskiego Monopolu Tytoniowego.

10) wydawanie funkcjonarjuszom Polskiego Monopolu Tytoniowego zaświadczeń do Kasy Chorych.

W razie, jeżeli w pewnym konkretnym wypadku, podpadającym pod jedno z wymienionych wyżej kategorji spraw, nasuwają się wątpliwości w załatwieniu, jak również we wszelkich wypadkach wymagających I względnie II aprobaty (w szczególności np. punkt 1/4 o ile chodzi o ich udzielenie)— sprawa winna być z odpowiednio uzasadnionym wnioskiem przedłożona Naczelnikowi Wydziału I do dalszego urzędowania.

W razie nieobecności Naczelnika Wydziału I Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego Radca Min. Władysław Unszlicht obejmuje z urzędu zastępstwo z prawem III aprobaty.

Na zewnątrz akta aprobowane przez Radcę Min. Władysława Unszlichta będą nosiły podpis:

Za Naczelnika Wydziału:
Radca Ministerjalny.

Kierownik:
(—) *Dr. Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 12314/Pr/I/27.

Warszawa, dn. 18 stycznia 1928 r.

ZARZĄDZENIE.

Zmieniając częściowo zarządzenie z dnia 14.XI. 1927 r. L. 10745/Pr/1/27 (Dz. U. P. M. T. Nr. 2) wyłączam z zakresu działania oddziału IV/2 sprawy wymienione w punkcie c) wymienionego zarządzenia, a mianowicie ustanawiania zasadniczych przepisów normujących sprzedaż wyrobów tytoniowych, oraz udzielania kredytów i prowizji sprzedażnej i włączam do zakresu działania Oddziału IV/1.

Zarazem począwszy od dnia 23.I 1928 r. powierzam kierownictwo Oddziału IV/1 Radcy Ministerjalnemu Dr. Kurkowskiemu Ignacemu, kierownictwo zaś Oddziału IV/2 prac. kontr. Ludwikowi Librachowi.

Kierownicy powyższych oddziałów otrzymują aż do dalszego zarządzenia prawo III aprobaty.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 383/Pr/I/28.

Warszawa, dn. 23 lutego 1928 r.

ZARZĄDZENIE.

Zmieniając częściowo zarządzenia z dn. 9 kwietnia 1924 L: 2148/Pr/24, z dn. 1 września 1926 L: 8601/Pr/I/26,, z dn. 10.III.1927 L: 2284/Pr/I/27 i z dnia 14 listopada 1927 L: 10745/Pr/27 wyłączam z zakresu działania Wydziału II/F i włączam do zakresu działania Oddziału IV/2 sprawy repartycji wyrobów tytoniowych Państwowych Fabryk, a w szczególności:

Przydzielanie Magazynom (Fabrykom) potrzebnych ilości wyrobów tytoniowych z Państwowych Fabryk, dyspozycje wyrobami zbędnymi w danym Magazynie lub Fabryce, ewidencja zapasów, dyspozycje wyrobami dla potrzeb wojska, ustalanie zapasów mobilizacyjnych i wszelkie inne sprawy związane z repartycją.

Czynności powyższe Oddział IV/2 wykonywać będzie w ścisłym kontakcie z Wydziałem II/F.

Oddział IV/2 obowiązany jest dostarczać Wydziałowi II/F najdalej do dn. 10 każdego miesiąca zestawienia zapasów sprzedaży, zapotrzebowanie i produkcji (według przepisanych wzorów) wraz z podaniem ilości poszczególnych gatunków i marek, jakie w następnym miesiącu mają być na pokrycie zapotrzebowania wyprodukowane.

Równocześnie przenoszę urzędnika kontraktowego Aleksandra Jasińskiego z Wydziału II/F do Oddziału IV/2.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO
L. 42908/II/I/27.

Ujednostajnienie wymiarów papieru ustnikowego.

Warszawa, dnia 8 lutego 1928 r.

Do

PP. Dyrektorów (Kierowników) Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych z wyjątkiem Bydgoszczy, Kościana, Wodzisławia.

Na podstawie sprawozdań P. Dyrektorów (Kierowników) przedłożonych na skutek rozporządzenia Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego z dnia 7.III.27. L. 8779/II/F/27 oraz poczynionych doświadczeń, ustala Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wymiary oraz normy zużycia papieru ustnikowego, dla poszczególnych gatunków wyrobów, w załączeniu do niniejszego zestawienia.

Podane obecnie normy zużycia obowiązują fabryki i mają być podstawą do obliczania zamówień oddziałowych od chwili otrzymania niniejszego zarządzenia; wziąć je należy również pod uwagę przy sporządzaniu wykazów ekonomicznych za IV kwartał roku budżetowego 1927/28.

Zarazem nadmienia się, że przy ustniku na papierosy „Dames“ i „Płaskie“ podane zostały dwojakiego rodzaju normy, a to: dla ustnika ciętego ukośne

i dla ustnika ciętego prostopadle

zależnie od systemu maszyny, na której gilzy są produkowane.

Jeżeliby, która z fabryk stwierdziła, że podane obecnie wymiary względnie normy zużycia są dla niej nieodpowiednie, wówczas należy po dłuższej i bardzo starannej obserwacji dokonanej przez kierowników odnośnych oddziałów, przedłożyć D.P.M.T. wyczerpujące sprawozdanie, z dokładnem sprawozdaniem uzyskanych rezultatów, podając jednocześnie system maszyny gilzowej, stopień jej zużycia, oraz inne momenty towarzyszące produkcji, jak: ilość odpadków, dzienna produkcja, ilość obrotów i t. p.

Zastępca Naczelnego Dyrektora:
(—) *K. Chwalibóg.*

Litera	Rodzaj artykułu ekonom. — nazwa	Rodzaj artykułu ekonom. — wymiar	Nr. bieżący	Zastosowanie artykułu ekonom.	Przepisane wymiary — na	Przepisane wymiary — jednostka	Przepisane wymiary — ilość	Przepisane wymiary — waga kg.	Szerokość m/m	Długość m/m	Ciężar na 1000 szt. gr.	Uwagi
	A. Papier ustnikowy „specjalny“.											
P.	Papier ustni-			do wyrobu gilz								
	kowy **„spe-**			na papierosy:								
	cjalny“ w bo-	1.200 m.	1	„I. M.“	19.000 szt.	bobina	1	5·49	41	59	270	
	binach, biały	1.200 m.	2	„Triumf“	17.000 „	„	1	7·35	55	67	410	
	bezdrzewny—	1.200 m.	3	„Złota Pani“	25.000 „	„	1	4·83	36	46	185	
	wyłączn. z ce-	1.200 m.	4	„Pani“	25.000 „	„	1	4·83	36	46	185	
	lulozy bielo-	1.200 m.	5	„Dames“	22.000 „	„	1	4·64	35	53	205	
	nej wagi $^{110}/_{112}$	1.200 m.	6	„Dames“	13.500 „	„	1	4·64	35	44-84	325	
	g. na m².	1.200 m.	7	„Gabinetowe“		„	1					
	B. Papier ustnikowy „zwyczajny“.											
P.	Papier ustni-			do wyrobu gilz								
	kowy **„zwy-**			na papierosy:								
	czajny“ w bo-	1.200 m.	1	„Klub“	18.000 szt.	bobina	1	7·38	55	65	400	
	binach biały,	1.200 m.	2	„Maden“	16.500 „	„	1	7·38	55	69	425	
	drzewny z do-	1.200 m.	3	„Ergo“	18.500 „	„	1	7·62	57	63	400	
	mieszką 50%	1.200 m.	4	„Fervor“	17.000 „	„	1	7·38	55	69	425	
	celulozy wagi	1.200 m.	5	„Grand Prix“	18.500 „	„	1	7·62	57	63	400	
	$^{110}/_{112}$ g. na m².	1.200 m.	6	„Kadi“	18.000 „	„	1	6·95	52	65	375	
		1.200 m.	7	„Prezydent“	18.000 „	„	1	4·70	35	65	255	
		1.200 m.	8	„Płaskie“	22.000 „	„	1	4·64	35	53	205	
		1.200 m.	9	„Płaskie“	14.000 „	„	1	4·64	35	44-84	325	
		1.200 m.	10	„Avanti“	17.000 „	„	1	6·80	50	69	385	
		1.200 m.	11	„Damskie“	19.000 „	„	1	6·—	45	61	305	
		1.200 m.	12	„Aromatica“	22.000 „	„	1	6·—	45	53	265	
		1.200 m.	13	„Orzeł“	19.500 „	„	1	6·40	48	59	315	
		1.200 m.	14	„Radjo“	18.500 „	„	1	7·38	55	63	390	
		1.200 m.	15	„Mazur“	18.000 „	„	1	7·62	57	65	415	
		1.200 m.	16	„Sokoły“	20.500 „	„	1	6·95	52	57	330	
		1.200 m.	17	„Wanda“	22.000 „	„	1	6·—	45	53	265	

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 1734/IV/2/28.

W sprawie nadsyłania planów lokali skontrolowanych hurtowni.

Warszawa, dn. 31 stycznia 1928 r.

Do

Pana Kierownika Państwowego Magazynu wyrobów tytoniowych w Katowicach.

Na zapytanie z dn. 12 stycznia 1928 r. L. 102/28 w sprawie nadsyłania planów skontrolowanych lokali sprzedaży, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zawiadamia, że jakkolwiek w rozporządzeniu z dn. 21.XII. 1926 r. L. 43333/26 jest wzmianka, że do operatu kontrolnego mają być dołączone plany, a mianowicie:

a) plan rozkładu ubikacyj, przeznaczonych na hurtownię tudzież połączony z nią sklep tytoniowy i b) plan sytuacyjny, przedstawiający położenie hurtowni (wzgl. sprzedaży specjalnych wyrobów), tudzież sąsiednich sklepów tytoniowych i ważniejszych zabudowań, — to jednak rozumieć to należy w ten sposób, że plany sporządzone przez organa skarbowe, względnie monopolowe, przy sporządzaniu pierwszej kontroli wystarczą na taki okres czasu, jak długo hurtownia pozostaje w jednym i tym samym lokalu.

Na powyższą intencję Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego wskazuje również rubryka III wzoru operatów kontrolnych, która brzmi: „Nr. ubikacji wedle szkicowanego planu (przylega do sprawozdania kontrolnego z r. 19 . . . .)".

Przy tej sposobności Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zauważa, iż przeprowadzane dotychczas przez organa Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego lustracje koncesjonowanych przedsiębiorstw sprzedaży wyrobów tytoniowych, dokonywane są w większości wypadków powierzchownie.

Operaty (sprawozdania) sporządzane są w ten sposób, iż dopiero z przedostatniej rubryki IX (spostrzeżenia co do osoby koncesjonarjusza) wywnioskować można, kto jest właściwie koncesjonarjuszem. Aby tego na przyszłość uniknąć należy na pierwszej stronicy zaznaczyć dokładnie imię i nazwisko koncesjonarjusza, a więc po słowach: "Sprawozdanie z kontroli hurtowni tytoniowej w . . . . . wstawić: „należącej do (imię i nazwisko koncesjonarjusza)".

O ile urzędnik kontrolujący w toku czynności dowiaduje się o nielegalnej uprawie, handlu lub przemytnictwie, to obowiązkiem jego jest nietylko zaznaczyć to formalnie w sprawozdaniu, lecz również winien odpowiednio pouczyć koncesjonarjusza, jak ma w podobnych wypadkach zachować się na przyszłość i pouczenie opisać w krótkich słowach w sprawozdaniu. Dotychczas bowiem rola koncesjonarjuszy tytoniowych, zwłaszcza hurtowników, którzy w tępieniu omawianych przekroczeń, ze względu na bezpośrednie zainteresowanie, winni brać jaknajczynniejszy udział, ogranicza się do obojętnego stwierdzenia istnienia takich przekroczeń w ich rejonach. Zadanie więc urzędnika kontrolującego polega na tem, że winien on przedewszystkiem uprzytomnić koncesjonarjuszowi szkody, jakie z tego powodu ponosi Skarb Państwa i on sam, jako koncesjonowany sprzedawca przez zmniejszenie obrotu wyrobami tytoniowemi, a następnie skłonić go do badania tych przekroczeń i zawiadamiania właściwych władz o swoich w tym zakresie spostrzeżeniach.

Należałoby dołożyć wszelkich starań, aby koncesjonarjuszy tytoniowych, a przedewszystkiem hurtowników, wyrwać z dotychczasowej bezczynności i stworzyć z nich kadry zainteresowanych i interesujących się wszystkiemi sprawami Monopolu ajentami handlowymi.

Kierownik:

(—) *Dr. Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 5627/IV/2/28.

W sprawie przyjmowania gotówki w oddziałach dla sprzedawców detalicznych.

Warszawa, dn. 14 lutego 1928 r.

Do

PP. Dyrektorów (Kierowników) Państwowej Fabryki Wyrobów Tytoniowych w Białymstoku, Grodnie, Kowlu, Krakowie, Łodzi, Monasterzyskach, Radomiu, Starogardzie, Wilnie i Wodzisławiu. Pana Dyrektora (Kierownika) Urzędu Wykupu Tytoniu i Państwowego Magazynu wyrobów tytoniowych w Grudziądzu i Jagielnicy. Pana Kierownika Państwowego Magazynu surowców i wyrobów tytoniowych w Warszawie. Panów Kierowników Państwowych Magazynów Wyrobów Tytoniowych (wszystkie).

Postanowienia zawarte w punktach 4 i 5 rozporządzenia Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego z dnia 20 października 1927 r. L. 30432/IVb/27 w sprawie w nagłówku poruszonej, zmienia się jak następuje:

1) Oddziały mogą przyjmować należność za towar od detalistów w gotówce, w ciągu całego czasu wydawania wyrobów tytoniowych bez ograniczenia, t. j. w godzinach, w których oddziały takie są otwarte dla sprzedaży.

2) w zależności od godzin, w których kasy P. K. O. są zamykane, Oddziały winny gotówkę przygotować tak, by przed zamknięciem tych kas przelać na rachunek Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego sumę uzyskaną ze sprzedaży dnia wypłaty, zaokrągloną do 50 zł. końcówką, jaka pozostanie z zaokrąglenia oraz ewentualnie uzyskaną gotówkę z późniejszej sprzedaży, należy przechować do dnia następnego w kasie Państwowej Fabryki Wyrobów Tytoniowych, lub Państwowego Magazynu Wyrobów Tytoniowych, przy zachowaniu ostrożności i przekazać w całości dnia następnego podobnie, jak to się praktykuje przy wpłatach gotówki na rachunek Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego w P. K. O.

ze sprzedaży drobnicowej w Skarbowych Zakładach Sprzedaży Wyrobów Tytoniowych.

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego sądzi, iż powyższe zarządzenie ostatecznie usunie wszelkie trudności i przeszkody w sprawnem funkcjonowaniu Oddziałów i w związku z tem poleca PP. Dyrektorom (Kierownikom) zakomunikować swoje spostrzeżenia po upływie jednego miesiąca od dnia wprowadzenia w życie nowych zasad co do przyjmowania należności za wyroby tytoniowe od detalistów.

Zastępca Naczelnego Dyrektora:

(—) *K. Chwalibóg.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 8621/IV/2/28.

W sprawie sporządzania „wykazów sprzedaży zapasu, zapotrzebowania i produkcji".

Warszawa, dnia 20 marca 1928 r.

OKÓLNIK.

Do P.P.

Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk wyrobów tytoniowych Państwowych Magazynów wyrobów tytoniowych, Państwowego Magazynu Surowców i wyrobów tytoniowych **w Warszawie — Nowogrodzka 45,** oraz Urzędów Wykupu Tytoniu i Państwowych Magazynów wyrobów tytoniowych **w Grudziądzu i Jagielnicy.**

Począwszy od dnia 31.III r. b. nadsyłać należy w terminach miesięcznych do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego należycie wypełniony „ wykaz sprzedaży, zapasu ,zapotrzebowania i produkcji" na nowych drukach w miejsce dotychczasowych.

Druki te otrzymają Urzędy w ciągu b. m. za pośrednictwem Drukarni Państwowej.

Wykazy te wypełniać należy zasadniczo czarnym atramentem, a czerwonym, wzgl. zielonym wówczas, gdy tego wymagają poszczególne przepisy niniejszego zarządzenia.

Dowolna zmiana układu oraz przestawianie rubryk i kolumn jest niedopuszczalne.

Wypełnianie wykazów winno odbywać się ściśle według wskazówek, zawartych w przepisie o sposobie wypełniania wykazu.

Sumy wpisane do wykazu **winny być zgodne z rejestrami** (przy rejestrach kwartalnych z sumą miesięczną wykazów obrotowych) oraz dokładnie i przejrzyście odzwierciadlać gospodarkę Magazynu (Fabryki) z zakresu sprzedaży, zapasu, produkcji i zapotrzebowania rynku, co da się osiągnąć przez staranne i sumienne wypełnianie wykazu.

Wykaz taki w jedem egzemplarzu wraz z załącznikami w specjalnej kopercie (dużej, ażeby był najmniej załamany), najwyżej trzy załamania, wysłany być winien **najpóźniej pierwszego dnia każdego miesiąca.**

A) O SPOSOBIE WYPEŁNIANIA WYKAZU,

I) Rubryka 1.

W rubryce 1 wykazu wpisywać należy zapas gotowych wyrobów, znajdujących się w magazynie sprzedaży samoistnym (P. M. W. T., P. M. S. i W. T., U. W. T. i P. M. W. T.), w magazynie sprzedaży przyfabrycznym (P. F. W. T. z oddziałami sprzedaży), w Państwowych Fabrykach nieprowadzących agend sprzedaży (Winniki, Poznań-Bukowska, Jeżyce, Łazarz, Kościan, Warszawa-Ochota i Miasto), wraz z zapasem własnym w Skarbowym Zakładzie Sprzedaży wyrobów tytoniowych (niesamoistnym) według stanu z końcem ostatniego dnia poprzedniego miesiąca kalendarzowego.

Wykazane w tej rubryce ilości odpowiadają ilościom, wyprowadzonym w wykazie za poprzedni okres sprawozdawczy miesiąca, a mianowicie w rubryce 7 tego wykazu, — jednakże przeniesione bez uwzględnienia wykazywanych tam ilości wyrobów awizowanych, bądź całkowicie nieodebranych, jak również bez ilości wykazywanych zielonym atramentem (fabryki cygarowe).

O ileby dane te z jakichkolwiek przyczyn różniły się, należy to bezwzględnie omówić w „uwagach" wykazu.

II) Rubryka 2.

a) Rubrykę 2-gą wykazu, jej górną część wypełniają **jedynie wszystkie fabryki,** wpisując odpowied nie ilości wyrobów otrzymanych w miesiącu fabrykacyjnym sprawozdawczym w własnej produkcji (wyrób zapakowany),

b) środkową część rubryki wypełniają **wszystkie Urzędy sprzedaży wyrobów tytoniowych** (P. M. W. T. M. S. i W. T., U. W. T. i P. M. W. T: oraz P. F. W. T. z oddziałami sprzedaży), wpisując do niej ilości wyrobów, otrzymane w miesiącu sprowozdawczym do rozsprzedaży z innych Urzędów Polskiego Monopolu Tytoniowego, oraz wpisując oddzielnie ponad temi ilościami, lecz **czerwonym atramentem,** ilości wyrobów, awizowane bądź całkowicie nieodebrane w miesiącu sprawozdawczym (przeznaczone do rozsprzedaży),

c) w dolnej części rubryki wpisywać należy wszystkie inne przychody, niepodpadające pod a) i b), przyczem, o ile chodzi o wyroby nieprzeznaczone do rozsprzedaży, a pochodzące z Urzędów Polskiego Monopolu Tytonowego, lecz nieodebrane definitywnie, — ilości te wpisane być winny oddzielnie w tej części rubryki **czerwonym atramentem,** ponad ilościami wpisanemi **czarnym atramentem.**

III) Rubryka 3.

W rubryce 3-ciej wykazu wpisywać należy łączną sumę ilości z rubryk 1) i 2), a mianowicie oddzielnie łączną sumę ilości, wpisanych do tych rubryk czarnym atramentem (z 1, 2a, 2b i 2c) i oddzielnie wpisanych czerwonym atramentem (tylko z rubryki 2b), zachowując dla poszczególnych części rubryk odpowiedni kolor atramentu.

IV) **Rubryka 4.**

W rubryce 4-ej wpisywać należy **ilości wyrobów wydanych za gotówkę bądź za skredytowaniem** hurtowniom, instytucjom, wojsku oraz sprzedanych we własnym Skarbowym Zakładzie sprzedaży wyrobów tytoniowych (niesamoistnym — faktyczna sprzedaż nie zaś ilości wydane z magazynu do sklepu).

V) **Rubryka 5.**

a) W rubryce 5-ej, w jej części górnej wpisywać należy łączne ilości wyrobów, **wydanych bezpłatnie,** na próby fabrykacyjne, reprezentacyjne dla ocen, deputaty i t. p.,

b) w środkowej części — łączne ilości wyrobów, wysyłanych w okresie sprawozdawczym do innych Urzędów Polskiego Monopolu Tytoniowego do rozsprzedaży na podstawie poleceń Dyrekcji (rozdzielnik), bądź wynikających z ewentualnego bezpośredniego aprowidowania (zaznacza się, że sprawa bezpośredniego zaopatrywania Urzędów Polskiego Monopolu Tytoniowego przez fabryki — zostanie załatwiona oddzielnem zarządzeniem,

c) w dolnej wszelkie inne pozycje rozchodu.

VI) **Rubryce 6.**

W rubryce 6-ej wpisywać należy łączną sumę ilości z rubryki 4 i 5-ej.

VII) **Rubryka 7.**

W rubryce 7-ej wpisywać należy zapas wyrobów, t. j. różnicę między ilościami, wpisanemi w rubryce 3-ej i 6-ej w następujący sposób: w górnej części — zapas wyprowadzony z sum, wpisanych tam, czarnym atramentem; w rśodkowej części wpisywać należy z rubryki 3-ej ilości, wykazane tam czerwonym atramentem, — zachowując dla każdej z tych części rubryki odpowiedni kolor atramentu; nadto w dolnej części rubryki, wszystkie fabryki cygarowe wpisywać będą **zielonym atramentem, posiadany zapas cygar wolnych wzgl. półopakowanych.**

Uwaga:

Zasadniczo Urzędy sprzedaży winny posiadać na składzie stale we wszystkich gatunkach wyrobów tytoniowych, mających zbyt w danym rejonie sprzedaży, zapas wystarczający na pokrycie potrzeb rejonu na okres 6-ciu tygodni. **Wyjątek** w tej mierze ustanawia się zasadniczo tylko dla **niektórych fabryk z oddziałami sprzedaży,** o ile chodzi o te wyroby, jakie dana fabryka sama produkuje, oraz dla Państwowego Magazynu surowców i wyrobów tytoniowych **Warszawa — Nowogrodzka,** o ile chodzi o produkcję Państwowej Fabryki wyrobów tytoniowych Warszawa — Miasto; w tych tylko gatunkach wymienione zakłady utrzymają narazie na składzie zapas obliczony conajmniej na okres 2 tygodniowego zapotrzebowania rejonu, oczywiście, o ile już dotąd przepisanej normy nie osiągnęły. Mając zaś na uwadze, że niektóre zakłady, a w szczególności fabryki z oddziałami sprzedaży, nie posiadają dotychczas we wszystkich gatunkach nawet przepisanego tego minimalnego zapasu wyrobów dla własnego rejonu, oraz licząc się z koniecznością utrzymania produkcji na jednakowym poziomie, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego poleca stopniowe wytwarzanie zapasów, aż do osiągnięcia przepisanej normy tak, aby je wszystkie zakłady mogły już osiągnąć, o ile możności od dn. 1.VII r. b.

W wyjątkowych razach, odnośnie utrzymywania na składzie zapasu poniżej norm, ustalonych niniejszem zarządzeniem, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego może zwolnić magazyn wzgl. fabrykę, na skutek wniosku należycie umotywowanego; wniosek taki należy przedstawić Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego bez względu na istniejące dla niektórych Urzędów zarządzenia w tej dziedzinie — do dni 8 po otrzymaniu tego zarządzenia.

Na posiadanie przepisanego zapasu wyrobów w pierwszym dniu każdego miesiąca, szczególną należy zwracać uwagę, gdyż brak dostatecznych zapasów w Urzędach sprzedaży powoduje konieczność zwracania się o spieszny przydział — chociażby tylko częściowy, lub z ponagleniem do Fabryki, wysyłającej najczęściej wyroby z bieżącej produkcji, co nie zawsze na czas odnosi swój skutek, a stać się może powodem braku tych wyrobów w hurtowniach bądź w sklepach **z winy magazynów.**

VIII) **Rubryka 8.**

Rubrykę 8-mą wypełniają wszystkie fabryki, oraz narazie Państwowy Magazyn surowców i wyrobów tytoniowych Warszawa — Nowogrodzka 45.

W tej rubryce wpisywać należy ilości, jakie fabryka ma do wyprodukowania w następującym bezpośrednio miesiącu fabrykacyjnym, a mianowicie na podstawie ostatecznie ustalonego przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego na dany miesiąc programu przy przestrzeganiu zasad powołanych w zarządzeniu L. 36279/II/F/27 z dnia 18.X 1927 r.

Rubryka ta ma być wypełniona, po porozumieniu się urzędnika magazynowego z Dyrektorem (Kierownikiem) fabryki, wzgl. odpowiedzialnym urzędnikiem za dział pakowalni (cygar, papierosów, tytoni i t. p.), odpowiednio też wypełnia tę rubrykę Państwowy Magazyn surowców i wyrobów tytoniowych w Warszawie, wpisując cyfry programowe, uzyskane z Państwowej Fabryki wyrobów tytoniowych w Warszawie — Miasto, która mu całkowicie swą produkcję przekazuje — za wyłączeniem papierosów „Triumf", oraz papierosów, produkowanych na specjalne zamówienie.

Zaznacza się, że w rubryce 8-ej **(w górnej części),** uwidocznione winny być te ilości, które jako **gotowy (zapakowany) fabrykat opuszczą w ciągu miesiąca oddziały pakowalni)** przy cygarach oddział **pakowalni B);** w fabrykacji cygar nadto w dolnej części tej rubryki uwidocznić należy ilości, które, jako cygara wolne, wzgl. półopakowane opuszczą dział „wyrób cygar", łącznie z zapasem pakowalni „A".

IX) **Rubryka 9.**

Fabryki, nieprowadzące agend sprzedaży, a wymienione po 1, nie wypełniają tej rubryki, oraz następnej.

W rubryce 9-ej Urzędy Sprzedaży wpisywać będą w zaokrągleniu ogólne ilości, zebrane na podsta-

wie zgłoszonych miesięcznych zapotrzebowań hurtowników w myśl zarządzenia L. 44304/II/F/27 z dnia 19.XII 1927 r.

Ponieważ wykaz przewiduje cały szereg nowych bezpośrednich opakowań dla poszczególnych wyrobów tytoniowych, które z biegiem czasu dopiero zostają wypuszczone — PP. Dyrektorowie (Kierownicy) zechcą poinformować uprzednio odbiorców, w jakich opakowaniach obecnie są dostarczane wyroby, dla umożliwienia im należytego zgłaszania zapotrzebowań (załącznik).

X) Rubryce 10.

W rubryce 10-ej wpisywać należy ogólne ilości, jakie Urząd przewiduje rozsprzedać w ogólności w cągu miesiąca kalendarzowego, następującego bezpośrednio po sprawozdawczym, t. j. ilości, odpowiadające zatrzebowaniu miesięcznemu rynku.

XI) Rubryka 11.

W rubryce 11-ej magazyny samoistne wypełniają jedynie dolną część, wpisując **czerwonym atramentem** ilości potrzebne dla **uzupełnienia stanu własnych zapasów łącznie do rozmiarów dwu i półmiesięcznych potrzeb rynku,** a więc te ilości, jakie należałoby im nadesłać z innych Urzędów, ażeby na 1-go następnego miesiąca posiadały na składzie ponownie 6-cio tygodniowy zapas.

Państwowy Magazyn surowców i wyrobów tytoniowych w Warszawie — Nowogrodzka, oraz wszystkie fabryki, mające agendy sprzedaży wypełniają tę rubrykę, wpisując czarnym atramentem w górnej części zapotrzebowanie wyrobów, jakie dana fobryka produkuje, wzgl. o ile chodzi o Państw. Magazyn surowców i wyrobów tytoniowych w Warszawie — Nowogrodzka, jakich mu dostarcza produkcja Państwowej Fabryki wyrobów tytoniowych w Warszawie — Miasto. Zapotrzebowanie wyrobów własnej produkcji obliczone być winno na okres conajmniej **6 tygodni** w tem znaczeniu, aby danemu zakładowi na 1 następnego miesiąca pozostał na składzie w każdym razie zapas odnośnych gatunków w ilości niemniejszej, jak odpowiadającej 2-tygodniowemu zapotrzebowaniu **własnego** rejonu sprzedaży (patrz uwagi o zapasie).

Ilości zapotrzebowane z własnych zapasów, wzgl. produkcji uważa się za przydzielone.

Wymienione wyżej zakłady w dolnej części tej rubryki **czerwonym atramentem** wpisują ilości z pośród gatunków nieprodukowanych przez fabrykę, względnie w których produkcja własna jest niewystarczająca, a więc te ilości, które należałoby im nadesłać z innych Urzędów dla uzupełnienia stanu własnych zapasów łącznie od 2 i pół miesięcznych potrzeb rynku, to jest w takiej ilości, ażeby na 1-go następnego miesiąca Urząd ten posiadał na składzie przepisany dla odośnych gatunków 6-cio tygodniowy zapas. Zapotrzebowanie należy zgłaszać dla każdego gatunku i rodzaju opakowania w oddzielnych na to ustalonych kolumnach.

XII) Rubryka 12.

Do rubryki 12-ej wpisywać należy ilości, jakie Urząd ma zbędne, po zapewnieniu zaspokojenia potrzeb rynku na okres 2-ch i półmiesięcy, wzgl., o ile chodzi o gatunki, produkowane w danej fabryce, a przy Państwowym Magazynie surowców i wyrobów tytoniowych Warszawa—Nowogrodzka, o produkcję Państwowej Fabryki wyorbów tytoniowych w Warszawie — Miasto — na okres 6-ciotygodniowy, t. j. ilości, które **oddane mogą być do sprzedaży w innym rejonie.**

Przy stawianiu pewnych wyrobów do dyspozycji w wykazie miesięcznym, należy mieć na uwadze towar **bezwzględnie** zdrowy i nadający się do sprzedaży. O towarach podejrzanych, co do stanu zdrowotnego, wzgl. będących u granic zdatności do sprzedaży należy donosić Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, osobnemi sprawozdaniami z odpowiednim wnioskiem, która na tej podstawie wyda stosowne zarządzenia.

Fabryki nieprowadzące agend sprzedaży — rubryki tej nie wypełniają.

XIII) Rubryka 13.

Wreszcie w rubryce 13-ej należy podać datę najstarszego **fabrykatu.**

W następstwie wszystkie Urzędy sprzedaży po wypełnieniu w myśl powyższych zasad wykazu, przygotowują 2 arkusze druku „Przydział B", do których przy pomocy spinaczy i kalki — ołówkiem atramentowym przepiszą, zachowując kolejność nazw wyrobów swe „zapotrzebowanie z innych Urzędów" z dolnej części rubryki 11-ej wykazu; fabryki zaś z oddziałami sprzedaży nadto przepiszą również z górnej części rubryki 11-ej zapotrzebowanie z własnej produkcji, tworząc w ten sposób nagłówek druku „przydział B", uzupełniając go nazwą Urzędu. Tak wypełniony druk po odłączeniu odeń spinaczy i kalki przesłany być winien (2 egzempl.), jako załącznik do wykazu.

B. UWAGI OGÓLNE.

Zapotrzebowanie wyrobów tytoniowych winno obejmować faktyczne potrzeby Urzędów i dostosowane być powinno, o ile możności dla poszczególnych wyrobów do całych wagonów, a conajmniej już oryginalnych skrzyń, czy też worków, o ile w ciągu— najdalej 2-ch i pół miesięcy — ilości te mogą być na miejscu rozsprzedane bez obawy przestarzenia, zepsucia i t. p., w przeciwnym bowiem razie należy zapotrzebowywać — ilości mniejsze, które zostaną nadesłane, jako przesyłka drobnicowa bądź pocztą. Obowiązkiem fabryk wysyłających jest ściśle stosować się do tego rodzaju zapotrzebowań, gdyż należy się liczyć z trudnościami wyzbycia się przez magazyny zwiększonych ilości w gatunkach, przy których zbyt jest ograniczony. Przy wyrobach, o których jest powszechnie wiadomem, że w danym okręgu sprzedaży znajdują tylko ograniczony zbyt, należy do wysyłki przeznaczać ściśle przydzielone ilości (bądź zapotrzebowane) bez ich zwiększenia. **Samowolne zatem zwiększanie czy też zmniejszanie przydzielonych**

ilości, wgl. zapotrzebowanych, nie jest dozwolone, wyjąwszy **niewielkie** ilości potrzebne jedynie do zachowania całości opakowań lub do wykorzystania pojemności wagonów, **o ile z przydziału wynika, że chodzi mniejwięcej o przesyłkę całowagonową** z tem, że przez wagon rozumie się wóz 10-tonnowy.

Zwraca się nadto uwagę na konieczność odpowiedniego deklarowania przesyłek na kolei w myśl zarządzenia L: 4232/VII/5/27 z dnia 17 lutego 1927 co ma wpływ na zmniejszenie się kosztów transportu. Używanie do wypełnienia wagonów wyrobów zupełnie nieobjętych repartycją jest niedopuszczalne bez porozumienia się z Urzędem, dla którego wyroby przeznaczono.

Przydział wyznaczony fabryce do zrealizowania w ciągu pewnego miesiąca fabrykacyjnego, winien być zasadniczo wykonany w tymże miesiącu kalendarzowym. Długi powstałe z niewykonania planu repartycyjnego nie powinny mieć miejsca. Tłumaczenie niewysłania fabrykatów możnością łatwego zbycia ich na miejscu **nie będzie bezwarunkowo uwzględniane**. Gdyby jednakże fabryka z ważnych przyczyn w całości bądź w części, w oznaczonym okresie czasu nie mogła wykonać wysyłek, to przedewszystkiem winna o tem zawiadomić zainteresowany Urząd i donieść Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego dość wcześnie, aby ta mogła wydać potrzebne zarządzenia; **w każdym razie bez specjalnego zezwolenia Dyrekcji nie wolno Fabryce wysyłać z początkiem następnego miesiąca niezrealizowanych części przydziału za miesiąc ubiegły (dług).**

Ostatni transport z miesięcznego przydziału winien być wysłany najpóźniej w ostatniej dekadzie fabrykacyjnego miesiąca; w razie bezwzględnej niemożności wysłania go w oznaczonym terminie (lecz zawsze w tym samym miesiącu), winno to nastąpić z takiem rozliczeniem, aby Urząd odbiorczy mógł być zawiadomiony o wysłanym transporcie na 3 dni przed 1-ym dniem następnego miesiąca, wgzl. otrzymał awizację w tymże terminie. O ile do końca miesiąca zainteresowany Urząd zawiadomienia bądź awizacji nie otrzyma — obowiązany jest zgłosić zapotrzebowanie na następny miesiąc, nie licząc zupełnie na nadejście uzupełnienia, czyli t. zw. długów; **o niedoborze jednak na skutek nieotrzymania z ubiegłego miesiąca przydzielonego, wzgl. zapotrzebowanego towaru, należy uczynić wzmiankę w wykazie.** O wysłanych transportach z początkiem nowego miesiąca fabrykacyjnego, wzgl. po dniu 26 miesiąca kalendarzowego należy w wykazie uczynić wzmiankę.

Przy ustalaniu kolejności wysyłek należy kierować się specjalnemi życzeniami Urzędów odbiorczych i zleceniami Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego oraz starać się o ile możności o równomierne zaopatrywanie wszystkich zakładów, mając w pierwszym rzędzie na oku zakłady dalej położone od fabryki wysyłającej oraz uwzględnić w miarę możności całkowicie życzenia Urzędów odbiorczych odnośnie opakowań, terminu dostaw, przewidzianych zarządzeniem L: 23133/II/F/27 z dnia 4.VII. 1927. Od ścisłego stosowania się do niniejszego zarządzenia zależną jest polityka aprowizacyjna Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego i, aby uczynić ją sprawniejszą, do czego Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego przywiązuje wielką wagę, — zechcą PP. Dyrektorowie (Kierownicy), pouczyć odpowiednio podwładny personel o postanowieniach tego zarządzenia i dopilnować należytego wykonania.

Równocześnie unieważnia się poprzednie zarządzenia z dnia 10.VII. 1927 r. L: 20638/II/F/27 oraz z dnia 9.II. 1927 r. L: 2455/II/F/27 i inne, oparte na temże zarządzeniu, a będące w sprzeczności z zarządzeniem niniejszem.

Pierwszy wykaz nadesłać należy za miesiąc marzec r. b.

2 załączniki.

Zastępca Naczelnego Dyrektora:
(—) *K. Chwalibóg.*

WYKAZ

nazw wyrobów i opakowań.

A. WYROBY SPECJALNE.

Nazwa wyrobów:	**Opakowanie:**	
I. Cygara.		
Regalia	10 szt.	
Delicias	10 „	
Hawańskie Virginia (ze słomką)	25 „	
II. a) Papierosy bezustnikowe.		
Egipskie specjalne	20 szt.	
b) Papierosy ustnikowe.		
Triumf	20 „	
Złota Pani	20 „	
III. Tytonie a) do papierosów		
Pursiczan	100 gr.	25 gr.
Hercogowina	100 „	25 „
b) do fajki		
Specjalny fajkowy	50 gr.	

B. WYROBY IMPORTOWANE.

I. Cygara	
Czares	10 szt.
Alvas	10 „
Coronas Chicas	10 „
Practicus	25 „
Practicus Finas	25 „
Flor Finas	25 „
Regalia de Paris	25 „
Reservados	25 „
Unico Selection	10 „
Unico Incomparables	25 „
Flor de Caral	25 „
Senatores	25 „
Luceres	25 „
Risolas	25 „
Delicias	10 „

II. Papierosy

Nazwa wyrobów:	Opakowanie:
Cabinet	20 szt.
Jockey Club	20 „
Turkish Rose Tipped	20 „
Army Club	20 „
Turkish Coronet	20 „
Royal Derby	20 „
Prince de Monaco	20 „
King	20 „
Niki	20 „

III. Tytonie do fajki

Capstan Navy Cut	100 gr.
Glasgow Smoking Mixture	100 „
Vaverley Mixture	100 „

IV. Ekstrakt tytoniowy

Ekstrakt tytoniowy	20 kg.	5 kg.

C. WYROBY OGÓLNEJ SPRZEDAŻY.

I. Cygara.

Pro Patria	25 szt.	25 szt.
El Aliento	50 „	25 szt.
Książę Józef	25 „	
Książę Poniatowski	25 „	
Hawana	100 „	25 „
Ratuszowe	50 „	25 „
Belweder	100 „	25 „
Commerciales	25 „	
Brytanika	100 „	25 „
Kopernik	50 „	25 „
Wawel	100 „	25 „
Original	50 „	25 „
Trabuco	100 „	25 „
Kuba	100 szt.	
Sennora	50 „	
La Pintura	50 „	
Portoriko	100 „	
Silesia	50 „	
Soledad	50 „	
Mieszane zagraniczne	100 „	
Muza	100 „	
Cigarillos	200 „	100 szt.
Garcia	200 „	100 „

II. Papierosy.

Nazwa wyrobów:		Opakowanie:	
Sfinks		100 szt.	20 szt.
Dames		100 „	20 „
Ariston			20 „
Pani		50 „	20 „
Egipskie	100 szt.	25 „	25 „
Maden		20 „	
Ergo		20 „	10 „
Fervor		20 „	
Płaskie		100 „	20 „
Prezydent		50 „	
Grand Prix		20 „	
Sport	100 „	20 „	10 „
Warszawskie		20 „	10 „
Caporal	100 „	20 „	10 „
Damskie		50 „	20 „
Pomorski Rarytas		20 „	
Śląski Rarytas		20 „	
Avanti		20 „	
Aromatica		20 „	
Mazur		20 „	
Radjo		20 „	
Cow-boy		20 „	
Wisła	100 „	20 „	10 „
Pomorskie		20 „	
Sokoły		20 „	
Wanda		20 „	

III. Tytonie: a) do papierosów.

Kir	100 gr.	50 gr.
Ksanti	100 „	50 „
Najprzedniejszy Sułtański	100 „	50 „
„ Macedoński	100 „	50 „
„ Turecki	50 „	25 „
Przedni Turecki	50 „	25 „
Średni Turecki	50 „	25 „
Kresowy	50 „	25 „
Machorka Przednia	50 „	
„ zwyczajna	50 „	
Żyłka	50 „	
Krajowy	25 „	

b) do fajki

Kapitan	50 gr.
Przedni fajkowy	25 „
Kapral	50 „
Zwyczajny fajkowy	25 „
Skrętki śląskie	24 sztuki wzgl. na sztuki
„ zwyczajne	24 sztuki wzgl. na sztuki
Presówka na wagę	

IV. Tabaka do zażywania

Napoleonka	100 gr.	50 gr.
Przednia	100 „	50 „
Virgińska ciemna	100 „	50 „
„ jasna	100 „	50 „
Tabaka Zdrowia	100 „	50 „
Pomorska ciemna	100 „	50 „
Pomorska jasna	100 „	50 „
Zwyczajna	100 „	50 „

V. Tytoń do żucia

Tytoń do żucia w laskach	
„ „ „ „ rolkach	500 gr. i na sztuki.

L. D. P. M. T.........................IV/2/2 Warszawa, dn.................................... 192..... r.

Przydział B.

wyrobów tytoniowych na miesiąc.. 192..... r. dla Fabryki (Magazynu) w.. z

P. F. W. T. wzgl. P. M. W. T. wysyłający	Ilość w 1/m wzgl. kg. / Nazwa wyrobów / opakowanie																									UWAGI
Białystok	Wypełnia D. P. M. T.																									
Bydgoszcz																										
Grodno																										
Kowel																										
Kościan																										
Kraków																										
Łódź																										
Monasterzyska																										
Poznań Bukowska																										
„ Jeżyce																										
„ Łazarz																										
Radom																										
Starogard																										
Warszawa Nowogrodzka																										
„ Ochota																										
„ Miasto																										
Wilno																										
Winniki																										
Wodzisław																										

Za Naczelnego Dyrektora

Naczelnik Wydziału

Strona 1.

Do L. D. P. M. T. 8621/IV/2/28.

L. ..../..........

Wydziałowi IV/2 Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego.

WYKAZ

sprzedaży w m-cu .... 192...... r. oraz pozostałego zapasu z końcem tegoż, zapotrzebowania i produkcji w m-cu .... 192...... r.

L. p.	TREŚĆ	I. WYROBY TARYFY IMPORTOWEJ																																
		CYGARA																		PAPIEROSY										Tytonie do fajki				
		Hawańskie				Holenderskie													Sa Cygar Hawań. i Holend.															
		Czares	Alwas	Coronas Chicas	Sa	Practicus	„ Finas	Flor „	Regalia de Paris	Reservados	Unico Selection!	„ Incomparables	Flor de Caral	Sanatores	Luceros	Risolas	Delicias	Sa		Cabinet	Jockey Club	Turkish Rose Tipped	Army Club	Turkish Coronet	Royal Derby	Prince de Monaco	King	Niki	Sa	Capstan Navy Cut	Glasgow Sm. Mixture	Waverley Mixture	Sa	Ekstrakt tytoniowy
		w tysiącach sztuk																												w kilogramach				
1	Zapas gotowych wyrobów tytoniow. z końcem m-ca ...... 192 . r.																																	
2	Przychód w m-cu: z produkcji własnej																																	
	z innych urzędów P.M.T.																																	
	inne pozycje przychodu																																	
3	Sa przychodu (poz. 1 i 2)																																	
4	Sprzedano: hurtowniom, sklepom, instytucjom, wojsku																																	
5	Wydano bezpłatnie																																	
	Wysłano do fabryk wzgl. magazynów																																	
	Inne pozycje rozchodu																																	
6	Sa rozchodu (poz. 4 i 5)																																	
7	Zapas z końcem m-ca .... 192 . . r.																																	
8	Produkcja własna w m-cu .... 192 . . r.																																	
9	Zapotrzebowanie hurtowników																																	
10	Przypuszczalna sprzedaż w m-cu .... 192 . . r.																																	
11	Zapotrzebowanie z własnych zapasów wzgl. produkcji																																	
	Zapotrzebowanie z innych urzędów																																	
12	Do dyspozycji																																	
13	Data produkcji najstarszego fabrykatu																																	

Strona 3.

II. WYROBY TARYFY SPECJALNEJ

	CYGARA							PAPIEROSY														TYTONIE					
								bezustnikowe							ustnikowe							do papierosów			do fajki		
	Regalia	Delicias	Hawańskie—Wirginia				Sa	Nil	Egipskie specjalne					Sa	Gabinetowe	Triumf	Złota Pani				Sa	Sa bezustnikowych i ustnikowych	Pursiczan	Hercegowina	Specjalny fajkowy		Sa
	10 5 2	10 5 2	25					20	20						20	20	20						100 25	100 25	50		
w tysiącach sztuk																							w kilogramach				

Strona 4.

III. WYROBY TARYFY OGÓLNEJ: CYGARA

I		II		III			IV			V				VI				
Pro Patria	Sa	El. Aliento	Sa	Książę Józef	Inne	Sa	Hawana	Ratuszowe	Sa	Belweder	Commerciales	Inne	Sa	Britanika	Kopernik	Wawel	Inne	Sa
25 10 5		50 25 10 5		25 10 5			100 25	50 25 10 5		100 25	25 10			100 25	50 25 10	100 25 10		
w tysiącach sztuk																		

WYROBY TARYFY OGÓLNEJ

Grupa	Rodzaj	Opakowanie	w tysiącach sztuk
PAPIEROSY BEZUSTNIKOWE	Sfinks	100	
		20	
	Ariston	20	
	Egipskie	100	
		25	
		20	
		10	
	Sport	100	
		20	
		10	
	Warszawskie	20	
		10	
	Caporal	20	
		10	
	Rarytas: Pomorski	20	
	Rarytas: Śląski	20	
	Cow-boy	20	
	Wisła	100	
		20	
		10	
	Pomorskie	20	
	Sa		
PAPIEROSY USTNIKOWE	Dames	100	
		20	
	Pani	50	
		20	
	Maden	100	
		20	
		10	
	Ergo	100	
		20	
		10	

Strona 6.

CYGARA

Klasa	Rodzaj	Opakowanie	w tysiącach sztuk
VII	Original	50	
		25	
	Trabuko	100	
		25	
	Sa		
VIII	Kuba	100	
	Sennora	100	
		50	
		25	
	Inne		
	Sa		
IX	La Pintura	50	
		25	
	Inne		
	Sa		
X	Portoriko	50	
	Silesia	50	
		25	
	Soledad	50	
		25	
	Inne		
	Sa		
XI	Mieszane zagran.		
	Muza		
	Inne		
	Sa		
XII	Cigarillos		
	Inne		
	Sa		
XIII	Garcia		
	Inne		
	Sa		
	Sa CYGAR		
KOLEKCJE CYGAROWE			sztuk

Strona 5.

Strona 7.

WYROBY TARYFY OGÓLNEJ – PAPIEROSY USTNIKOWE																										
Fervor	Płaskie		Prezydent			Kadi	Grand Prix		Klub	Damskie		Avanti	Aromatica	Mazur	Radjo	Sokoły	Wanda						S^a^ ustnikowych	S^a^ bezustnikowych i ustnikowych	KOLEKCJE PAPIEROSOWE	
																									V	F
20	100	20	50			20	100	20	20	50	20	20	20	20	20	20	20	10								
w tysiącach sztuk																									sztuk	

Strona 8.

WYROBY TARYFY OGÓLNEJ																																			
Tytonie (kartonowe) do papierosów										Tytonie (paczkowe) do papierosów i fajki																						Tytoń do żucia			
Kir		Ksanti		Sułtański		Macedoński		S^a^		Tureckie Np.		Tureckie Prz.		Tureckie Śr.		Kresowy		Krajowy			Machorka przednia	Machorka	Żyłka	Kapitan	Kapral	Fajkowy Przedni	Fajkowy Zwyczajny	Skrętki Śląskie	Skrętki Zwyczajne	Presówka		S^a^	W laskach	W rolkach	Amerykański	S^a^
100	50	100	50	100	50	100	50	100	50	50	25	50	25	50	25	50	25	25																		
w kilogramach																																				

WYROBY TARYFY OGÓLNEJ			
TABAKA	Napoleonka	100	50
	Przednia	100	50
	Zwyczajna	100	50
	Zdrowia	100	50
Wirgińska	Jasna	100	50
	Ciemna	100	50
Pomorska	Jasna	100	50
	Ciemna	100	50
Sa			

w kilogramach

UWAGI

192 r.

Strona 9.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 715/Pr/IV/2/28.

W sprawie wstrzymania przeprowadzania lustracji zamiejscowych koncesjonowanych przedsiębiorstw sprzedaży wyr. tyt.

Warszawa, dn. 3 lutego 1928 r.

Do

Panów Dyrektorów (Kierowników) Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych w Białymstoku, w Grodnie, Kowlu, Krakowie, Łodzi, Radomiu, Starogardzie, Monasterzyskach, Wilnie i Wodzisławiu; Panów Kierowników P. M. W. T.; Pana Dyrektora (Kierownika) urzędu Wykupu Tytoniu i Państwowego Magazynu Wyrobów Tytoniowych w Grudziądzu i Jagielnicy; Pana Kierownika Państwowego Magazynu Surowców i Wyrobów Tytoniowych w/m.

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zamierza w najbliższym czasie zarządzić lustracje hurtowni tytoniowych przez własnych delegatów celem sprawdzania, czy są one istotnie dobrze prowadzone i zaopatrzone w wyroby tytoniowe, tudzież, czy odbiorcy zawsze mogą w nich otrzymać potrzebną ilość żądanego towaru.

Ponieważ wobec tego zbędnem jest przeprowadzanie w tym samym okresie czasu lustracji tych przedsiębiorstw przez inne organa monopolowe co powodowaćby musiało znaczne koszta z powodu podwójnych wyjazdów komisyjnych, przeto Panowie Dyrektorowie (Kierownicy) wstrzymają aż do dalszego zarządzenia wszelkie wyjazdy na lustracje hurtowni tytoniowych tak swoje, jak i podwładnego personelu, przewidziane w instrukcji z dnia 21.XII. 1926 r. L. 43333/IV/26 i rozp. z dnia 20.IV.27 L. 15055/IV/B/27.

Natomiast poleca się Panom Dyrektorom (Kierownikom) sporządzić i przedłożyć w terminie do 1.III. r. b. krótkie sprawozdanie generalne z dotychczasowych lustracji, oraz odzielnie plan lustracyjny (każdego zakładu całego swego rejonu) wraz z zaznaczeniem ewent. kosztów na cały rok budżetowy 1928/29.

Kierownik:
(—) *Kreutz.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 6725/IV/2/28 *B. pilne.*

W sprawie wywieszek (szyldów).

Warszawa, dn. 6 marca 1928 r.

Do

wszystkich Izb Skarbowych, Wydziału Skarbowego Województwa Śląskiego w Katowicach, wszystkich Urzędów Skarbowych Akcyz i Monopolów Państwowych.

Doszło do wiadomości Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, że niektóre Urzędy Skarbowe, względnie organa kontroli skarbowej, zbyt rygorystycznie traktują sprawę *wywieszek na specjalne wyroby tytoniowe,* żądając, aby zobowiązani do sprzedaży specjalnych wyrobów tytoniowych koncesjonarjusze, zaopatrywali się w kosztowne stosunkowo wywieszki. Wobec powyższego, zmieniając częściowo warunki, co do uzyskania zezwolenia na sprzedaż wyrobów specjalnych wyłuszczone w poszczególnych rozporządzeniach jednocześnie wyjaśnia się, że życzeniem Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego — jest wprawdzie, aby wywieszki takie miały wygląd estetyczny, jednak z drugiej strony, nie stawia Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego kategorycznego żądania nabywania kosztownych wywieszek ze szła lustrzanego, szlifowanego i t. d. Wymagana jest wywieszka, oznajmiająca, iż w danym sklepie, lub hurtowni, dokonuje się sprzedaż specjalnych wyrobów. Chodzi również o to, aby wygląd jej był estetyczny, natomiast z jakiego materjału i jak wywieszka taka jest sporządzona jest rzeczą drugorzędną, *może być nawet bardzo skromna, byleby odpowiadała swemu zadaniu.*

Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego ufa, że sprzedawcy wyrobów specjalnych we własnym interesie będą się sami starali o jaknajskuteczniejsze, a więc i dla oka najmilsze, reklamowanie tego działu sprzedaży.

Z uwagi na powyższe należy pouczyć podwładne organa kontroli skarbowej, jak mają postępować w wyżej omawianej sprawie.

Jednocześnie Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego oznajmia, iż sprawa *wywieszek (szyldów) zewnętrznych,* w związku z zatwierdzonem nowem godłem państwowem, będzie przedmiotem rozważań po wydaniu przez Ministerstwo Skarbu odnośnego rozporządzenia wykonawczego.

Do czasu uregulowania tej sprawy ewent. rozporządzeniem wykonawczem Ministerstwa Skarbu, a następnie szczegółowemi zarządzeniami Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego, należy polecić podwładnym organom kontroli skarbowej, aby narazie wstrzymały się ze spisywaniem protokółów karnych z powodu posiadania nieprawidłowych wywieszek. Protokuły karne winny być spisywane *bezwzględnie jednak w tych wypadkach, jeżeli koncesjonarjusz nie posiada żadnej wywieszki,* ponieważ brak jakiegokolwiek ogłoszenia o sprzedaży monopolowych wyrobów tytoniowych u koncesjonowanych sprzedawców byłby wprowadzaniem w błąd publiczności i, co zatem idzie, mógłby narazić Skarb Państwa na straty.

Zastępca Naczelnego Dyrektora:
(—) *K. Chwalibóg.*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 3026/VI/28.

W sprawie odbioru sortowania, przechowywania i wydawania do oddziału etykiet i t. p. opakowań monopolowych.

Warszawa, dnia 25 stycznia 1928 r.

OKÓLNIK.

Do

Panów Dyrektorów (Kierowników) wszystkich Państwowych Fabryk Wyrobów Tyt.

Z uwagi na to, że między etykietami, pudełkami i t. p. opakowaniami, dostarczonemi ostatnio przez firmy prywatne znajdują się dość często wewnątrz paczek etykiety nieodpowiadające warunkom umowy t. zn. nieprawidłowo wykonane, których wysortowanie pod względem jakościowym przy bezpośrednim ilościowym odbiorze zaraz po ich nadejściu do fabryki nie da się natychmiast przeprowadzić tak z powodu trudności technicznych, jakoteż z braku odpowiedniego personelu, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zarządza, aby szczegółowe sprawdzania etykiet, czy są one prawidłowo wykonane i nadają się do właściwego użytku fabrykacyjnego, przeprowadzane były przy bezpośredniem użyciu etykiet w pakowalni w najdogodniejszym dla fabryki momencie procesu fabrykacyjnego, jeśli wadliwie wykonane przez firmę etykiety i t. p. opakowania nie zostały już odrazu zausterkowane i odrzucone przy bezpośrednim odbiorze w chwili ich nadejścia do fabryki.

W tym celu należy wprowadzić natychmiast w odnośnych oddziałach fabrykacyjnych jaknajdokładniejszą kontrolę nietylko przesortowania, ale i rzeczywistego użycia etykiet i t. p. opakowań. W ten sposób odziały te będą miały ścisłą ewidencję faktycznego zużycia etykiet dobrych, jak też wysortowanych z powodu wadliwego wykonania a skład podręczny tych oddziałów będzie mógł być każdorazowo dokładnie skontrolowany.

Odrzucone etykiety, jako nienadające się do dalszego użytku, należy według gatunku i pochodzenia tej samej firmy dostawczej gromadzić w oddzielnych skrzyniach i z końcem każdego miesiąca podać Dyrekcji dokładną ich ilość, a to celem postawienia firmie do dyspozycji i potrącenia z najbliższego rachunku przypadającej za nie należności.

Wysortowanych każdorazowo etykiet jako nienadających się do użytku fabrykacyjnego i postawionych w ten sposób dostawczej firmie do dyspo-

zycji nie należy bez specjalnego zezwolenia Dyrekcji odsyłać do firm, ale zgromadzić je na tamtejszym składzie jako makulaturę z zachowaniem jednakowoż wyżej podanych przepisów (t. j. według gatunku i pochodzenia firmy dostawczej), gdyż tego rodzaju etykiety najprawdopodobniej nie będą zwrócone firmie, ale po uprzedniem porozumieniu się Dyrekcji z dostawczą firmą zostaną spalone lub w pociętym stanie sprzedane jako makulatura (odpadki). Zaznacza się, że między odrzuconemi etykietami i innemi opakowaniami powinny znajdować się wyłącznie tylko etykiety nie nadające się z jakkichkolwiek powodów do użytku fabrykacyjnego, gdyż w przeciwnym razie będzie to prowadzić do kontrowersji z firmami.

W żadnym wypadku nie wolno fabryce wysortowanych etykiet wcześniej zniszczyć lub sprzedać jako odpadki papierowe, aż nadejdzie od Dyrekcji specjalne na to upoważnienie.

Z uwagi na to, że Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego — po porozumieniu się już z firmami — zastrzegać będzie w najbliższych umowach termin odrzucenia i postawienia firmom do dyspozycji nieprawidłowo wykonanych etykiet do 90 dni (zamiast 30-tu) od daty ukończenia dostawy całej zamówionej ilości, zechcą Panowie Dyrektorzy (Kierownicy) wydać zawczasu zarządzenie w myśl podanych wskazówek co do jakościowego sortowania etykiet.

Odnośnie etykiet, które są w zapasie na tamtejszym składzie, a pochodzą z umów, których termin dostawy jeszcze nie został zakończony lub w dalszym ciągu nadchodzą od firm stosownie do zawartych ostatnio umów, to te należy zgodnie z powyższemi wskazówkami sukcesywnie wysortować i z końcem każdego miesiąca podać Dyrekcji ich ilość, załączając zawsze do sprawozdania kilka — (5 sztuk) etykiet nieprawidłowo wykonanych, jako dowód rzeczowy.

Wysortowane dotychczas ilości etykiet — rozumie się pochodzących tylko z umów będących jeszcze w toku wykonania, należy natychmiast podać Dyrekcji, nadmieniając zarazem, ile wyniosły koszty specjalnego sortowania, o ile takie przed wydaniem niniejszego zarządzenia miało miejsce, koszty przewozu kolejowego odrzuconych etykiet od miejsca wysyłki do tamt. fabryki oraz koszty przewozu lokalnego.

Dane wyszczególnione w powyższem zdaniu, należy podać ponownie Dyrekcji bez względu na to, czy przedtem już takowe przedłożono, dołączając do sprawozdania odnośne etykiety.

Za Naczelnego Dyrektora

(—) *Muśnicki.*

p. o. Naczelnika Wydziału.

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 3197/VII/5/28.

W sprawie wypłaty wynagrodzeń robotnikom fabryk i przedsiębiorstw państwowych.

Warszawa, dnia 25 stycznia 1928 r.

Do

Pana Dyrektora (Kierownika) Państwowej Fabryki wyrobów tytoniowych, Państwowego Magazynu wyrobów tytoniowych, Państwowego Magazynu Surowców Tytoniowych, Urzędu Wykupu Tytoniu **wszystkie.**

Przy kontroli rachunków kasowych przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego stwierdzono, że niektóre Urzędy Polskiego Monopolu Tytoniowego przy wypłacie wynagrodzeń robotnikom nie stosują się do postanowień rozporządzenia Ministerstwa Skarbu z dnia 31 lipca 1923 L. G. U. K. 206/WAK względnie z dnia 6 lutego 1926 r. L. D. K. 175/W.A.K. udzielonego Państwowym Fabrykom wyrobów tytoniowych, Magazynom i Urzędom tutejszem pismem z dnia 24 lutego 1926 r. L. 1860/Pr/26 do wiadomości.

Wobec tego przypomina się powyższe zarządzenie z zaznaczeniem, że musi ono być bezwarunkowo przestrzegane przy każdorazowej wypłacie wynagrodzeń robotnikom, a to pod odpowiedzialnością urzędnika, dokonywującego wypłaty.

p. o. Zastępcy Naczelnego Dyrektora

(—) *Szymański*

DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO

L. 676/IX/28.

Oznaczenie gatunków tytoniu, dopuszczonych w r. 1928 do uprawy tytoniu w poszczególnych okręgach uprawy tytoniu.

Warszawa, dnia 7 stycznia 1928 roku.

Do

Pana St. Inspektora Uprawy Tytoniu **w Zabłotowie,**
Pana Dyrektora (Kierownika) Urzędu Wykupu Tytoniu **w Borszczowie i Krzemieńcu,**
Panów Dyrektorów (Kierowników) Państwowych Fabryk Wyrobów Tytoniowych **w Grodnie, Monasterzyskach i Wodzisławiu,**
Pana Dyrektora (Kierownika) Urzędu Wykupu Tytoniu i Państwowego Magazynu Wyrobów Tytoniowych **w Grudziądzu i Jagielnicy,**
Pana Kierownika Inspektoratu Uprawy Tytoniu **w Warszawie.**

Na rok 1928 oznacza się następujące gatunki tytoniu, dopuszczone do uprawy tytoniu w poszczególnych okręgach uprawy tytoniu:

1) **zabłotowski okręg uprawy tytoniu:** tytoń „węgierski — ogrodowy";

2) **monasterzyski okręg uprawy tytoniu:** tytoń „węgierski — ogrodowy";

3) **jagielnicki okręg uprawy tytoniu:** tytoń „muszkatelka";

4) **borszczowski okręg uprawy tytoniu:** tytoń „muszkatelka";

5) **wołyński okręg uprawy tytoniu:** tytoń „machorka" odmiany pomorskiej i włoskiej (Selvagio);

6)**grodzieński okręg uprawy tytoniu:** tytoń „machorka" odmiany pomorskiej i włoskiej (Selvagio);

7) **grudziądzki okręg uprawy tytoniu:** tytoń „machorka" odmiany pomorskiej dotychczas w tym okręgu uprawianej;

8) **śląski okręg uprawy tytoniu:** tytoń czerwonokwitnący odmiany miejscowej;

9) **lubelski okręg uprawy tytoniu:** tytoń „machorka odmiany pomorskiej i włoskiej (Selvagio).

Z uwagi na stosunkowo wielkie zapotrzebowanie machorki dla celów fabrykacyjnych jak również ze względu na przejście w uprawie tytoni czerwonokwitnących do typu tytoni jasnych (papierosowych), do uprawy których zabłotowski okręg mniej się nadaje ze względu na glebowo - klimatyczne warunki, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego zamierza wprowadzić w powyższym okręgu uprawę machorki i innych ciężkich tytoni. W tym celu projektuje Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego wprowadzenie w zabłotowskim okręgu w r. 1928 na próbę uprawę machorki u kilku większych plantatorów tytoniu. Sprawę tę w porozumieniu z odnośnymi plantatorami tytoniu unormują na miejscu tut. delagaci w najbliższym czasie.

Ponieważ prowadzone dotychczas w wołyńskim okręgu uprawy tytoniu próby z uprawą tytoni czerwono kwitnących na glebach piaszczystych nie zostały definitywnie ukończone, wyjątkowo dopuszczona będzie w tym okręgu (na gruntach lżejszych) uprawa tytoni czerwono-kwitnących u kilku większych plantatorów tytoniu, którzy tytoń taki dotychczas uprawiali z pomyślnymi wynikami. Sprawę tę również unormują na miejscu tut. delegaci.

Zaznacza się, że w myśl projektu rozporządzenia Ministra Skarbu w przedmiocie uprawy tytoniu w roku 1928, które ogłoszone zostanie w najbliższym czasie, uprawa innych gatunków tytoniu, aniżeli oznaczonych przez Dyrekcję Polskiego Monopolu Tytoniowego, uważaną będzie za niedozwoloną uprawę tytoniu.

Za Naczelnego Dyrektora:
(—) *Tyszkowski.*

Warszawa, dn. 15 marca 1928 r.

OKÓLNIK L. 2242/IX/28,

w sprawie wykonania rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 9 stycznia 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 132) w przedmiocie uprawy tytoniu w roku1928.

Wobec mylnego interpretowania w wielu wypadkach przepisów rozporządzeń, normujących uprawe tytoniu w latach ubiegłych, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego dla zapewnienia należytego stosowania przepisów w przedmiocie uprawy tytoniu na rok 1928 udziela następujących wyjaśnień do rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 9 stycznia 1928 r.

Do §§ 1, 5 i 6 rozporządzenia.

Uprawa tytoniu dozwolona jest tylko na obszarach Państwa wymienionych w § 1. rozporządzenia. Na obszarach tych każda miejscowość uprawniona jest do uprawy tytoniu; uprawnienie to może być odjęte w wypadkach określonych w §§ 5 i 6 rozporządzenia.

Na podstawie § 5 rozporządzenia Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego może wykluczyć od uprawy tytoniu miejscowości, położone w okręgach uprawy tytoniu, z następujących powodów:

1) poddanie plantacyj tytoniowych w tych miejscowościach pod należyty i skuteczny nadzór organów monopolu tytoniowego stosownie do postanowień „Instrukcji dla funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego o wykonywaniu dozoru nad uprawą tytoniu", napotkałoby na duże przeszkody z powodu trudnego dostępu do danej miejscowości lub znacznego jej oddalenia od większych skupień uprawy tytoniu względnie wykonywanie tego nadzoru byłoby połączone z zbyt wysokiemi kosztami w stosunku do wartości spodziewanego w tych miejscowościach zbioru tytoniu.

2) wykup tytoniu z tych miejscowości byłby z powyższych powodów wysoce utrudniony lub kosztowny;

3) plantatorzy tytoniu w tych miejscowościach nie stosowali się w przeważnej części w roku ubiegłym do przepisów, zarządzeń i wskazówek w przedmiocie uprawy tytoniu, a w szczególności nie dotrzymali najniższego wymiaru przestrzeni gruntu, przepisanego do uprawy tytoniu, uprawiali tytoń między innemi ziemiopłodami, prowadzili uprawę tytoniu niedbale i niestarannie mimo pouczenia, udzielane im przez organa nadzorcze i t. p.;

4) większość plantatorów w tych miejscowościach nie wywiązało się w roku ubiegłym z obowiązku dostawy całości zbioru tytoniu do wykupu monopolowi tytoniowemu.

Urzędy i zakłady monopolu tytoniowego, którym przydzielone są sprawy uprawy i wykupu tytoniu, sporządzą przed przystąpieniem do wydawania pozwoleń na uprawę tytoniu wykazy tych miejscowości, położonych w ich okręgach, które na podstawie § 5 rozporządzenia należałoby wyłączyć od uprawy tytoniu i wykazy te wraz z podaniem powodów, uzasadniających wyłączenie, przedłożą **najpóźniej do dnia 15 lutego b. r.** Dyrekcji Polskiego

Monopolu Tytoniowego. Szczególną uwagę przy tem wyłączeniu należy zwrócić na te miejscowości, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że przeważna część plantatorów z tych miejscowości zatrzymuje część wyprodukowanego surowca tytoniowego dla własnego użytku lub w celu odstąpienia go osobom trzecim.

Dla miejscowości, zamieszczonych w powyższych wykazach, należy wstrzymać wydawanie pozwoleń na uprawę tytoniu aż do nadejścia decyzji Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego.

Na podstawie § 6 rozporządzenia mogą urzędy i zakłady monopolu tytoniowego wykluczyć od uprawy tytoniu z powodów, podanych pod 1 i 2 te miejscowości, w których zgłoszono mniej niż 2 ha gruntu pod uprawę tytoniu.

Do § 3. rozporządzenia.

Według § 3. rozporządzenia pozwolenie na uprawę tytoniu może być udzielone tylko tym rolnikom, którzy posiadają zdolność do działań prawnych i którzy prowadzą gospodarstwa rolne zawodowo i samodzielnie.

Osobom, które nie mogą ważnie zaciągać zobowiązań np. małoletnim lub pozostającym pod kuratelą, nie może być udzielone pozwolenie na uprawę tytoniu. Nie można również zezwolić na uprawę tytoniu osobom, które nie trudnią się zawodowo rolnictwem n. p. osobom zajmującym się zawodowo handlem lub rzemiosłem a biorącym czasowo w dzierżawę grunt wyłącznie dla celów uprawy tytoniu. Nie może być dalej udzielone pozwolenie na uprawę tytoniu osobom, trudniącym się wprawdzie zawodowo rolnictwem, lecz nie prowadzącym gospodarstwa rolnego samodzielnie i na własny rachunek, np. służbie rolnej. Jednakże słudzy rolni (oficjaliści, robotnicy) mogą otrzymać pozwolenie na uprawę tytoniu, jeżeli prócz zajęć, wynikających ze stosunku służbowego, prowadzą gospodarstwa rolne samodzielnie i na własny rachunek na gruncie własnym, dzierżawionym lub oddanym im w użytkowanie przez pracodawcę.

Dla jednego gospodarstwa rolnego może być udzielone tylko jedno pozwolenie na uprawę tytoniu, a mianowicie na nazwisko osoby, prowadzącej odnośne gospodarstwo rolne (głowa rodziny); osoby żyjące w wspólności gospodarczej z głową rodziny np. żona, dzieci i t. p. nie mogą otrzymać odrębnego pozwolenia.

Do § 4. rozporządzenia.

Odnośnie ustępu 1-a, b i c, powyższego paragrafu zaznacza się, że wykluczeniu od uprawy tytoniu nie podlegają osoby, co do których nie zapadło jeszcze prawomocne orzeczenie karne (wyrok) np. osoby, co do których wdrożono tylko dochodzenia karne z powodu popełnienia przestępstw, wymienionych w wspomnianym ustępie.

Czy zachodzi powyższy powód wykluczenia od uprawy tytoniu osoby, ubiegającej się o pozwolenie na uprawę tytoniu, stwierdzić należy na podstawie znajdujących się w odnośnym urzędzie względnie zakładzie monopolowym zapisków, pism, korespondencji i t. p. W razie wątpliwości należy się odnieść o wyjaśnienie do właściwego urzędu skarbowego akcyz i monopoli państwowych.

Na podstawie ustępu 2-go § 4-go rozporządzenia wykluczeniu od uprawy tytoniu podlegają:

1) plantatorzy, którzy w roku 1927 nie dotrzymali przynajmniej połowy najniższego wymiaru przestrzeni gruntu, przepisanej w tym roku do uprawy tytoniu t. j. uprawiali tytoń na przestrzeni mniejszej aniżeli 250 mtr.², a zmniejszenia przestrzeni gruntowej poniżej normy, przepisanej w r. 1927 dla uprawy tytoniu nie usprawiedliwili w sposób, przepisany w § 16 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 grudnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 1, poz. 3 z roku 1927);

2) plantatorzy, którzy zostali ukarani przez urzędy skarbowe akcyz i monopoli państwowych na podstawie art. 62 ustawy karnej-skarbowej za niestosowanie się do przepisów o uprawie tytoniu,

3) plantatorzy, co do których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że nie dostawili całości zbioru tytoniu do wykupu monopolowi tytoniowemu. Podejrzenie musi być dostatecznie uzasadnione np. dostawą do wykupu zbyt małej ilości tytoniu w stosunku do rozmiarów plantacyj tytoniowych i stwierdzonego urodzaju, niedostawieniem pewnej kategorji liści tytoniowych np. liści macierzystych, wiarygodnem doniesieniem osób trzecich i t. p. Zamieszczenie plantatora „w wykazie niedoboru w dostawie tytoniu" nie uzasadnia jeszcze wykluczenia go od uprawy tytoniu, chyba że istnieje dostateczna podstawa do przyjęcia, że oszacowanie zbioru tytoniu było przeprowadzone ściśle i oględnie tak, że zbiór tytoniu nie mógł być niższy od ilości, przyjętej w czasie oszacowania. Na podstawie powołanego wyżej postanowienia wykluczeniu podlegają plantatorzy, podejrzani o zatrzymanie części zbioru tytoniu, choćby przeciw nim nie wdrożono dochodzeń karno-skarbowych lub choćby dochodzenia te nie doprowadziły do pozytywnych wyników.

W wypadku ad 1) stwierdzenie powodu wykluczenia następuje na podstawie katastru plantacyj tytoniowych, w wypadku ad 2) na podstawie pism, aktów i urzędowej korespondencji, przyczem w razie wątpliwości należy się odnieść o wyjaśnienie do właściwego urzędu skarbowego akcyz i monopoli państwowych.

Wykluczenie od uprawy tytoniu obowiązuje tylko na rok 1928.

Do § 2-go ustęp a, 7-go, 16, 17 i 18-go rozporządzenia.

Zgłoszona pod uprawę przestrzeń gruntu jak również położenie gruntu winno być oznaczone w pozwoleniu na uprawę tytoniu. Jednakże brak określenia położenia gruntu w zgłoszeniu o pozwolenie na uprawę tytoniu nie wstrzymuje wydania pozwolenia na uprawę; w tym wypadku obowiązany jest organ nadzorczy monopolu tytoniowego (instruktor uprawy tytoniu) w czasie wykonywania dozoru nad uprawą tytoniu w przydzielonych mu miejscowościach nie później jednak jak przed 15 maja stwierdzić położenie gruntu, przygotowanego do uprawy tytoniu, i położenie to oznaczyć w pozwoleniu na uprawę.

W razie udzielenia pozwolenia na uprawę tytoniu w kilku oddzielnych kawałkach gruntu należy oznaczyć w pozwoleniu na uprawę tytoniu ilość tych kawałków gruntu oraz ich położenie.

Według art. 60 ustawy karnej skarbowej uprawę tytoniu na innym gruncie niż wymieniony w pozwoleniu uważa się za **niedozwoloną.** Dlatego zmia-

na gruntu, zgłoszonego pod uprawę tytoniu, może nastąpić tylko za zezwoleniem urzędu względnie zakładu monopolowego, który wydał pozwolenie na uprawę tytoniu. Odnośne podania winny być wnoszone najpóźniej do 15 maja. Podania spóźnione nie mogą być uwzględniane. W tym wypadku możliwe jest tylko udzielenie dodatkowego pozwolenia na uprawę w myśl art. 58 ustawy karnej skarbowej (§ 30 rozporządzenia).

Gdy plantator, posiadający zezwolenie na uprawę tytoniu w jednym kawałku gruntu, uprawia tytoń na dwóch lub więcej oddzielnych gruntach, wówczas plantację tytoniową, położoną na gruncie, wymienionym w pozwoleniu na uprawę tytoniu, należy uważać za dozwoloną, plantacje zaś inne za niedozwolone. W tym wypadku należy plantatorowi wydać dodatkowe pozwolenie na uprawę tytoniu na gruntach niezgłoszonych w myśl art. 58 ustawy karnej skarbowej, choćby nawet plantacje nie obejmowały najniższego wymiaru przestrzeni gruntowej, przepisanego dla uprawy tytoniu, wyjąwszy te wypadki, w których stwierdzona została zła wola ze strony plantatora, np. chęć ukrycia niezgłoszonej plantacji tytoniowej.

Zmniejszenie przestrzeni gruntu poniżej najniższego wymiaru, przepisanego do uprawy tytoniu, ulega, o ile to zmniejszenie nie zostało usprawiedliwione, ukaraniu na podstawie art. 62 ustawy karnej skarbowej. Ponadto zmniejszenie przestrzeni gruntowej, zgłoszonej do uprawy, poniżej najniższego wymiaru pociąga za sobą wykluczenie plantatora od uprawy tytoniu na rok przyszły. Rozporządzenie z dnia 9 stycznia 1928 r. nie przewiduje — jak to miało miejsce w latach poprzednich — kar umownych za powyższe przekroczenia, ściągalnych z należności za tytoń.

Ukaraniu na podstawie art. 62 ustawy karnej skarbowej ulega upoważniony plantator, uprawiający tytoń na podstawie pozwolenia na kilku kawałkach gruntu, jeżeli którykolwiek z tych kawałków gruntu nie obejmuje przynajmniej 200 m.[2] (Rozp. Ministra Skarbu z dnia 12 marca 1928 D. U. R. P. Nr. 34, poz. 322). Plantator taki jednakowoż nie ulegnie wykluczeniu od uprawy tytoniu w roku przyszłym, chyba, że każdy z kawałków gruntu, uprawianych tytoniem, nie odpowiada przepisanemu wymogowi co do przestrzeni.

Do § 2-go ustęp b) i 19-go rozporządzenia.

Gatunki tytoniu, dozwolone do uprawy na rok 1928 w poszczególnych okręgach uprawy, Dyrekcja Polskiego Monopolu Tytoniowego oznaczyła okólnikiem z dnia 7 stycznia 1928 r. L. 676/IX/28.

Uprawa innego gatunku tytoniu aniżeli dozwolonego w odnośnym okręgu względnie miejscowości, uważa się za niedozwoloną.

Dla takiej uprawy nie może być udzielone dodatkowe pozwolenie na uprawę tytoniu na podstawie art. 58 ustawy karnej skarbowej.

W razie zasadzenia roślin tytoniowych częściowo gatunku dozwolonego, częściowo gatunku niedozwolonego do uprawy, uprawa roślin tytoniowych gatunku niedozwolonego do uprawy uważa się za niedozwoloną.

Gdy rośliny gatunku dozwolonego i niedozwolonego do uprawy są ze sobą pomieszane, wówczas przestrzeń gruntu zasadzoną roślinami gatunków tytoniu do uprawy niedozwolonych oblicza się w celach wymiaru kary grzywny według ilości roślin tytoniowych w sposób wskazany w okólniku Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego z dnia 12 września 1927 r. L. 29972/IX/27.

Do §§ 14, 15, 17, 18 ustęp 3 i 26 rozporządzenia.

Zgłoszenia o zmianach lub zdarzeniach, dotyczących uprawy tytoniu, przewidziane w §§ 14, 15, 17, 18 ustęp 3-ci i 26, rozporządzenia właściwemu organowi nadzorczemu, może plantator złożyć w przepisanym terminie bądź pisemnie bądź ustnie. Organ nadzorczy monopolu tytoniowego winien zmianę względnie zdarzenie zapisać w pozwoleniu na uprawę tytoniu oraz zawiadomić o tem bezzwłocznie przełożony urząd względnie zakład monopolowy.

Do § 31-go rozporządzenia.

Nadzorowi organów monopolu tytoniowego podlegają upoważnieni plantatorzy tytoniu. Sposób wykonywania tego nadzoru określa „Instrukcja dla funkcjonarjuszów Polskiego Monopolu Tytoniowego o wykonywaniu dozoru nad uprawą tytoniu" oraz „Regulamin dla instruktorów uprawy tytoniu". Prócz tego organa nadzorcze monopolu tytoniowego obowiązane są według powołanych instrukcyj do śledzenia nielegalnych plantacyj tytoniowych w przydzielonych im rejonach służbowych. W razie wykrycia nielegalnej plantacji tytoniowej obowiązany jest organ nadzorczy zarządzić zniszczenie roślin tytoniowych z wyjątkiem tych wypadków, w których zachodzą warunki udzielenia dodatkowego pozwolenia na uprawę tytoniu.

Kary za przekroczenie przepisów o uprawie tytoniu.

Na podstawie art. 57, 59 i 60 ustawy karnej skarbowej ukaraniu ulegają:

1) uprawa tytoniu bez urzędowego pozwolenia,

2) uprawa tytoniu przez upoważnionego plantatora na innym gruncie, niż wymieniony w pozwoleniu na uprawę tytoniu,

3) uprawa innego gatunku tytoniu, aniżeli dozwolony w odnośnym okręgu uprawy lub miejscowości.

Na podstawie art. 58 ustawy karnej skarbowej ulega ukaraniu winny niedozwolonej uprawy tytoniu, który otrzymał dodatkowe pozwolenie na uprawę tytoniu. Udzielenie dodatkowego pozwolenia na uprawę tytoniu możliwe jest tylko w wypadkach określonych pod 1 i 2.

Na podstawie art. 61 podlegają ukaraniu upoważnieni plantatorzy, winni niedostawienia całości zbioru tytoniu do wykupu monopolowi tytoniowemu.

Za naruszenie wszystkich innych przepisów rozporządzenia ulega plantator karze pieniężnej porządkowej na podstawie art. 62 ustawy karnej skarbowej. W szczególności karze tej ulegają plantatorzy winni:

1) zaniechania zawiadomienia właściwego organu nadzorczego w wypadkach przewidzianych w §§ 14, 16, 17, 18 ustęp 7 i 26 rozporządzenia.

2) niedotrzymnia minimalnej przestrzeni gruntu, przepisanej dla uprawy tytoniu (§ 18 rozporządzenia),

3) produkcji liści odrostowych bez urzędowego zezwolenia (§ 20 rozporządzenia),

4) niestosowania się do przepisów §§ 21, 22, 23, 25 i 28 rozporządzenia.

Organa nadzorcze monopolu tytoniowego (instruktorzy uprawy tytoniu) obowiązane są o zauważonych przez siebie przekroczeniach przepisów w przedmiocie uprawy tytoniu donieść bezzwłocznie swemu przełożonemu urzędowi względnie zakładowi monopolowemu. Doniesienia takie mogą być sporządzone w formie wykazów, obejmujących osoby winne jednego i tego samego rodzaju przekroczenia, t. j. podlegającego ukaraniu na podstawie tego samego przepisu prawnego.

Urząd względnie zakład monopolowy przesyła doniesienie to wraz z koniecznemi uzupełnieniami i wyjaśnieniami właściwemu urzędowi skarbowemu akcyz i monopoli celem wdrożenia dochodzeń karno skarbowych.

Kierownik:

(—) *Kreutz.*

RUCH SŁUŻBOWY.

Dr. Aleksander Kreutz, Kierownik Polskiego Monopolu Tytoniowego, mianowany d. 14 maja 1928 r. Dyrektorem Polskiego Monopolu Tytoniowego w IV—st. sł.

a) w Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego

1) **Dr. Ignacy Kurkowski** — Radca ministerjalny VI st. sł., powierzono kierownictwo Wydziału IV/1 z dn. 23.I.1928 r.

2) **Ludwik Librach** — pracownik kontraktowy powierzono kierownictwo (Wydz. IV/2 z dn. 23.I. 1928 r.

I. Mianowani:

1) **Stanisław Kosiba,** praktykant X st. sł. w Wydziale I referendarzem w VIII st. sł. w dn. 31.III.1928.

2) **Inż. Jarosław Pawler,** praktykant X st. sł. w Wydziale II referendarzem w VIII st. sł. w dn. 31.III. 1928.

II. Przyjęci:

1) **Inż. Juljan Husarski,** na stanowisko p. o. II. Zastępcy Dyrektora od dn. 16.II.1928 r.

2) **Wanda Barska,** jako pracownica kontraktowa w Kancelarji od dn. 17.I.1928 r.

3) **Marjan Wołyński,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 23.I.1928 r.

4) **Stanisław Wagner,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 23.I.1928 r.

5) **Bronisław Lasocki,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 23.I.1928 r.

6) **Józef Sienicki,** jako pracownik kontraktowy od dn. 23.I.1928 r.

7) **Eugenja Namysłowska,** jako pracownica kontraktowa w Wydz. VII od dn. 24.I.1928 r.

8) **Roman Łozowski,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 1.II.1928 r.

9) **Jan Dobrzański,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 1.II.1928 r.

10) **Józef Zawadzki,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 1.II.1928 r.

11) **Witold Jarmoliński,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 4.II.1928 r.

12) **Aleksandra Hay,** jako pracownica kontraktowa w Wydz. I. od dn. 7.II.1928 r.

13) **Wacław Oziemski,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 11.II.1928 r.

14) **Wojciech Karwowski,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 15.II.1928 r.

15) **Jan Bohdanowicz,** jako pracownik kontraktawy w Wydz. VIII od dn. 16.II.1928 r.

16) **Leon Horyszewski,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 16.II.1928 r.

17) **Piotr Kijak,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 18.II.1928 r.

18) Jan Lubryczyński, jako pracownik kontraktowy w Wydz. VII od dn. 20.II.1928 r. odkomenderowany do P. F. W. T. Warszawa-Miasto.

19) **Józef Sulis,** jako niższy pracownik kontraktowy w Kancelarji od dn. 20.II.1928 r.

20) **Paweł Książczak,** jako niższy pracownik kontraktowy w Kancelarji od dn. 24.II.1928 r.

21) **Stefan Grosicki,** jako pracownik kontraktowy w Kancelarji od dn. 20.II. 1928 r.

22) **Stella Sylwanowicz,** jako pracownica kontraktowa od dn. 2.III. 1928 r.

23) **Wanda Gawrońska,** jako pracownica kontraktowa z Wydz. VIII od dn. 7.III. 1928 r.

24) **Zygmunt Jaroszewski,** jako pracownik kontraktowy w Wydz. II/KS. od dn. 8.III. 1928 r.

25) **Stefanja Momentowicz,** jako pracownica kontraktowa w Wydz. VII od dn. 15.III. 1928 r.

26) **Inż. Wsiewołod Lubarski,** jako pracownik kontraktowy w Wydziale V od dn. 17.III.1928.

III. Zwolnieni:

1) **Tadeusz Biernacki,** niższy pracownik kontraktowy w Kancelarji w dn. 8.III. 1928 r.

2) **Kazimierz Reicher,** pracownik kontraktowy w Wydz. II/KS w dn. 10.III. 1928 r.

3) **Zygmunt Cieślicki,** djetarjusz w Wydziale IX w dn. 11.III.1928.

4) **Henryk Tenczyn,** pracownik kontraktowy w Wydziale VII w dn. 31.III.1928.

5) **Jan Galicki,** urzędnik kontraktowy IX st. sł. w Wydziale VII w dn. 31.III.1928.

IV. Przeniesieni:

1) **Stefan Hubert,** pracownik kontraktowy przeniesiony z Wydz. VII do Wydziału I z dniem 16.I. 1928 r.

2) **Henryk Tenczyn,** pracownik kontraktowy przeniesiony z Generalnego Inspektoratu P. M. T. do Wydz. VII z dn. 18.I.1928 r.

3) **Władysław Niedzielski,** oficjał X st. sł. odkomenderowany z P. F. W. T. Warszawa-Miasto do Generalnego Inspektoratu P. M. T. z dn. 26.I.1928 r.

4) **Ryszard Kabas,** pracownik kontratowy przeniesiony z P. F. W. T. Warszawa-Miasto do Wydz. VI z dn. 1.II.1928 r.

5) **Kazimiera Karmańska,** adjunkt kancelaryjny IX st. sł. przeniesiona z P. F. W. T. Warszawa-Ochota do Wydz. VII z dn. 14.II.1928 r.

6) **Aleksander Jasiński,** urzędnik kontr. VIII st. sł. przeniesiony z Wydz. II/F do Wydz. IV/2 z dn. 23.II.1928 r.

7) **Kazimierz Staszel,** urzędnik kontraktowy IX st. sł. przeniesiony z Wydziału VII do P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 23.III.1928.

8) **Bronisław Kulczycki,** urzędnik kontraktowy IX st. sł. przeniesiony z Wydziału VI do P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 23.III.1928.

b) w Fabrykach i Zakładach.

I. Mianowani.

1) **Zdzisław Zajdel,** urzędnik prow. XI st. sł. U. W. T. i P. M. W. T. w Jagielnicy oficjałem w X st. sł.

II. Przyjęci.

1) **Stanisław Kołłb,** jako urzędnik kontraktowy XI st. sł., w P. F. W. T. Wilno w dn. 24.I.1928 r.

2) **Jan Biernacki,** jako praktykant XII st. sł. w P. M. W. T. Lwów w dn. 31.I.1928 r.

3) **Zofja Rozumska,** jako pracownica kontraktowa w P. M. S. i W. T. Warszawa w dn. 1.II.1928 r.

4) **Bronisława Dąbrowa-Niepluko,** jako urz. kontr. XII st. sł. w P. F. W. T. Wilno w dn. 8.II.1928 r.

5) **Stanisław Lulkiewicz,** jako kontraktowy szofer 9 st. pł. w P. F. W. T. Poznań-Bukowska w dn. 11.II.1928 r.

6) **Antoni Pawłowski,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. uposaż. w P.M.W.T. Katowice w dn. 22.II.1928 r.

7) **Jan Redel,** jako kontraktowy pomocnik woźnego XVI gr. upos. w I. U. T. Warszawa w dn. 23.II. 1928 r.

8) **Franciszek Michalczyk,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. upos. w P. M. S. i W. T. Warszawa w dn. 23.II.1928 r.

9) **Józef Poński,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. upos. w P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 24.II.1928 r.

10) **Feliks Skrzypczak,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. upos. w P. F. W. T. Warszawa-Ochota w dn. 27.II.1928 r.

11) **Wacław Wodziński,** jako pracownik kontraktowy w P. M. W. T. Katowice od d. 27.II. 1928 r.

12) **Stanisław Leszczyński,** jako prowizoryczny pom. woźn. XVI grupy uposażenia w P. M. W. T. Częstochowa od dn. 28.II. 1928 r.

13) **Stanisław Podgórski,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. upos. w P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 29.II.1928 r.

14) **Władysław Guliński,** jako prowizoryczny pomocnik woźnego XVI gr. upos. w P.M.S.T. Aleksandrów-Kuj. w dn. 29.II.1928 r.

15) **Stanisław Merwart,** jako prowizoryczny pom. woźn. XVI gr. uposaż. w P. M. W. T. Kołomyja od dn. 29.II. 1928 r.

16) **Olga Grzywo-Dąbrowska,** jako pracownica kontraktowa w P.Z.D.U.T. Zabłotów od d. 1.III.1928,

17) **Stanisław Grodzki,** jako prowizoryczny pom. woźn. XVI grupy uposażenia w P. M. W. T. Kielce od dn. 1.III. 1928 r.

18) **Leopold Zawartka,** jako prowizoryczny pom. woźn. XVI grupy uposaż. w P. M. W. T. Brześć n/Bugiem od dn. 1.III.1928 r.

19) **Tadeusz Kopczyński,** jako kontraktowy urzędnik XI st. sł. w P.F.W.T. Łódź od d. 1.III. 1928 r,

20) **Witold Piotrowski,** jako prakt. mag. XII st. sł. w P. M. W. T. Kielce w dn. 16.III. 1928 r.

21) **Halina Wojtowicz,** jako urz. kontr. XII st. sł. w P. M. W. T. Brześć n/B. w dn. 21.III. 1928 r.

22) **Zygmunt Szumski,** jako pracownik kontr. w P. M. W. i S. T. Warszawa w dn. 31.III. 1928 r.

23) **Mieczysław Kube,** jako urz. kontr. XI st. sł. w P. F. W. T. Białystok w dn. 31.III. 1928 r.

24) **Stanisław Stolpe,** jako urz. kontr. XI st. sł. w P. M. W. T. Poznań w dn. 1.IV. 1928 r.

25) **Dr. Bolesław Świętochowski,** jako pracownik kontraktowy w P. Z. D. U. T. Piadyki w dn. 1.IV. 1928 r.

III. Przeniesieni w stan spoczynku.

1) **Rudolf Burde,** starszy zarządca VIII st. sł. i kierownik P. M. W. T. Nowy Sącz w dn. 31.I.1928 r.

2) **Franciszek Maciejowski,** kontroler rachunkowy VIII st. sł. w P. F. W. T. Kowel w dn. 31.III. 1928.

3) **Marceli Manaczyński,** adj. kanc. IX st. sł. w P. F. W. T. Monasterzyska w dn. 31.III. 1928 r.

IV. Zwolnieni.

1) **Pelagja Domańska,** urzędniczka kontr. X st. sł. w P. F. W. T. Poznań-Bukowska w dn. 31.I. 1928 r.

2) **Józef Żurowski,** oficjał X st. sł. w P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 31.I.1928 r.

3) **Aleksander Zieliński,** urz. kontr. X. st. sł. w P. F . W. T. Grodno w dn. 26.II.1928 r.

4) **Zygmunt Sawicki,** oficjał X st. sł. w P. F. W. T. Grodno w dn. 31.III. 1928 r.

5) **Zbigniew Dąbrowski,** urz. kontr. XI st. sł. w P. F. W. T. Poznań-Bukowska w dn. 31.III. 1928 r

6) **Władysław Guliński,** prow. pom. woźn. XVI st. pł. w P. M. W. T. Aleksandrów Kujawski w dn. 31.III. 1928 r.

7) **Natalja Rutkowska,** kontr. pom. kanc. XIII st. pł. w P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 10.IV.1928.

V. Pzeniesieni.

1) **Aleksander Zemla,** praktykant magazynowy XII st. sł. przeniesiony z P. M. W. T. Częstochowa do P. M. W. T. Katowice w dn. 19.I.1928 r.

2) **Teofil Gotkiewicz,** kancelista XI st. sł. przeniesiony z P. M. W. T. Katowice do P. M. W. T. Częstochowa w dn. 20.I.1928 r.

3) **Józef Jasicki,** oficjał X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Wodzisław do P. F. W. T. Bydgoszcz w dn. 23.I.1928 r.

4) **Władysław Niedzielski,** oficjał X st. sł. odkomenderowany z P. F. W. T. Warszawa-Miasto do Generalnego Inspektoratu P. M. T. w dn. 26.I.1928 r.

5) **Edward Rybiński,** urz. kontr. IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Warszawa-Ochota od P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 30.I.1928 r.

6) **Władysław Szczepański,** urz. kontr. X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Łódź w dn. 6.II.1928 r.

7) **Juljan Kakol,** oficjał X st. sł. przeniesiony z U. W. T. i P. M. W. T. Jagielnica do P. F. W. T. Wodzisław w dn. 8.II.1928 r.

8) **Teodozy Doliński,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z U. W. T. Zabłotów do P. F. W. T. Radom w dn. 14.II.1928 r.

9) **Kazimiera Karmańska,** adjunkt kancelaryjny IX st. sł. przeniesiona z P. F. W. T. Warszawa-Ochota do Wydz. VII D. P. M. T. w dn. 14.II.1928 r.

10) **Jan Rudnicki,** urz. kontr. VIII st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Łódź do P. F. W. T. Grodno w dn. 18.II.1928 r.

11) **Czesław Dobrowolski,** oficjał X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Starogard do P. F. W. T. Bydgoszcz w dn. 22.II.1928 r.

12) **Stanisław Klimek,** oficjał X st. sł. przeniesiony z U. W. T. i P. M. W. T. Jagielnica do P. F. W. T. Poznań-Bukowska w dn. 23.II.1928 r.

13) **Antoni Koman,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Kowel do P. F. W. T. Kraków w dn. 27.II.1928 r.

14) **Wojciech Dymurski,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Grodno w dn. 1.III. 1928 r.

15) **Henryk Sokalski,** magazynier tytoniowy XI st. sł. przeniesiony z P. M. W. T. Równe do P.M.W.T. Kalisz w dn. 1. III. 1928 r.

16) **Władysław Dobosz,** oficjał X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Wilno w dn. 4.III. 1928 r.

17) **Stanisław Dekarzewski,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Grodno do P. F. W. T. Białystok w dn. 5.III. 1928 r.

18) **Bronisław Rotter,** oficjał X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Wilno w dn. 10.III. 1928 r.

19) **Marjan Nowak,** oficjał X st sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Kowel w dn. 15.III 1928 r.

20) **Eugenjusz Dobosz,** oficjał X st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Monasterzyska do P. F. W. T. Białystok w dn. 15.III. 1928 r.

21) **Witold Jaroszewski,** sekretarz IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Warszawa-Ochota do P. F. W. T. Łódź w dn. 23.III. 1928 r.

22) **Bronisław Kulczycki,** urz. kontr. IX st. sł. przeniesiony z D. P. M. T./VI do P. F. W. T. Warszawa - Miasto w dn. 24.III. 1928 r.

23) **Kazimierz Staszel,** urz. kontr. IX st. sł. przeniesiony z D. P. M. T./VII do P. F. W. T. Warszawa-Miasto w dn. 24.III. 1928 r.

24) **Zygmunt Belina - Wojcikiewicz,** urz. kontr. IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Wodzisław do P. F. W. T. Starogard w dn. 26.III. 1928 r.

25) **Marjan Białoszczyński,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Grodno do P. F. W. T. Kowel w dn. 28.III. 1928 r.

26) **Stanisław Stanek,** prow. urz. XI st. sł. przeniesiony z P. M. W. T. Aleksandrów Kujawski do P. M. W. T. Maczki w dn. 31.III. 1928 r.

27) **Franciszek Plizga,** kontroler IX st. sł. przeniesiony z P. F. W. T. Białystok do P. F. W. T. Starogard w dn. 2.IV. 1928 r.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Francuski Monopol Tytoniowy.

(Wyciąg ze sprawozdania p. o. Wice-dyrektora Departamentu Akcyz i Monopoli Ministerstwa Skarbu Witolda Grabowskiego, Naczelnika Wydziału D. P. M. T. Władysława Szwedzickiego i Radcy Ministerjalnego Józefa Dzierżyńskiego z podróży do Francji).

II. Sprawa organizacji Monopolu Francuskiego, w szczególności generalnej Dyrekcji Monopolu (Direction générale des manufactures de l'Etat).

Organizacja pierwotna Generalnej Dyrekcji Monopolu Tytoniowego Francuskiego przedstawiona jest szczegółowo w sprawozdaniu p. Citroena, przedstawiciela Komisji, powołanej do zbadania organizacji i funkcjonowania rzeczonego monopolu, to też Komisja ogranicza się pod tym względem jedynie do zacytowania wspomnianego źródła.

Organizacja tam przedstawiona stała się w międzyczasie nieaktualną, a to na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 7 sierpnia 1926 r. w sprawie utworzenia Kasy dla zarządu bonów Obrony Narodowej i umorzenia długu państwowego („Caisse autonome de gestion des bons de la défense national, d'exploitation industrielle des tabacs et d'amortissement de la dette publique").

Organizacja tej Kasy jest następująca:

Kasa ta jest instytucją publiczną, posiadającą osobowość prawną i autonomję finansową. Zadaniem tej kasy jest:

1) zapewnić obsługę procentów, wypłat i zamiany bonów Obrony Narodowej. Bony zwykłe Skarbu będące obecnie w obiegu będą również zarządzane przez Kasę i będą mogły być zamieniane tylko na bony Obrony Narodowej.

2) eksploatować aż do zupełnego zamortyzowania bonów Obrony Narodowej i obligacji, które Kasa będzie uprawniona wypuszczać, monopol zakupna, fabrykacji i sprzedaży tytoniu.

Kasa autonomiczna jest zarządzana przez Radę Administracyjną, złożoną z dwudziestu i jednego członków, w skład której wchodzi prócz prezesa, komitet finansowy i komitet techniczny.

Komitet finansowy, na którym ciąży w szczególności obowiązek zarządu i amortyzacji bonów Obrony Narodowej składa się z

1) senatora, wybranego przez Senat na cztery lata, który może być ponownie wybrany, — przewodniczącego,

2) posła, wybranego przez izbę deputowanych na cztery lata, mogącego być wybranym ponownie — wiceprzewodniczącego,

3) zarządcy Banque de France,

4) Generalnego Dyrektora depozytów,

5) dyrektora ogólnego obrotu kapitałem,

6) syndyka „Compagnie des agents de change de Paris",

7) prezesa „Association nationale des notaires de France",

8) przedstawiciela instytucyj kredytowych, wskazanego przez Ministra Skarbu.

9) buchaltera Skarbu naznaczonego przez Ministra Skarbu,

10) z prezesa „l'Association nationale des porteurs de valeurs mobilieres" lub jego przedstawiciela.

Komitet techniczny, którego obowiązkiem w szczególności jest eksploatacja monopolu tytoniowego składa się z 10-ciu członków, a mianowicie:

1) trzech członków, przedstawicieli Ministerstwa Skarbu,

2) Generalnego Dyrektora eksploatacji przemysłowej monopolu tytoniowego,

3) członka wyznaczonego przez Akademję Rolniczą,

4) kupca i przemysłowca, wyznaczonych przez zebranie prezesów izb handlowych,

5) trzech członków mianowanych przez Ministra Skarbu, z głosem doradczym, z których jeden jest mianowany z pośród przedstawicieli wybranych przez plantatorów tytoniów a jeden z pośród przedstawicieli trafikantów, ajentów uprawy tytoniu lub personelu robotniczego.

Przewodniczący Rady Administracyjnej jest wyznaczony dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanym na wniosek Ministra Skarbu.

Przy komitecie technicznym jest ustanowiona Rada Doradcza tytoniowa, składająca się z 30-tu członków, a mianowicie:

1) z dwóch senatorów i dwóch posłów,

2) członka Rady Stanu,

3) członka „Cour des comptes",

4) dwóch przedstawicieli Ministerstwa Skarbu,

5) czterech członków wybranych z osobistości ze sfer rolnictwa, handlu, przemysłu i finansów,

6) członka wybranego z pomiędzy organizacyj robotniczych i członka wybranego z pomiędzy organizacyj kooperatyw,

7) członka wybranego przez „Office national des mutilès" (inwalidów),

8) Generalnego Dyrektora eksploatacji przemysłowej monopolu tytoniowego,

9) przedstawiciela magazynierów gotowych wyrobów tytoniowych,

10) przedstawiciela trafikantów tytoniowych wybranego przez „Fèderation nationale",

11) dwóch przedstawicieli wybranych z pośród plantatorów tytoniów krajowych,

12) przedstawiciela wybranego z pośród plantatorów tytoniowych w Algierze,

13) przedstawiciela plantatorów tyt. w kolonjach, naznaczonego przez Ministra Kolonji,

14) ośmiu przedstawicieli personelu, wybranych przez każdą kategorję personelu, a mianowicie:

a) dwóch przedstawicieli personelu robotniczego,

b) jednego przedstawiciela personelu kierowników warsztatów,

c) przedstawiciela niższych urzędników technicznych,

d) przedstawiciela urzędników administracyjnych,

e) przedstawiciela urzędników uprawy tytoniu I kategorji,

f) przedstawiciela niższych urzędników uprawy tytoniu (II kat),

g) przedstawiciela wyższego personelu technicznego.

Minister Skarbu wyznacza członków Rady niepochodzących z wyboru i mianuje jej prezesa.

Członkowie Rady Doradczej są mianowani względnie wybierani na cztery lata.

Rada Doradcza jest powołana do opinjowania kwestji, które jej przedkłada Komitet Techniczny. Ma on prawo inicjatywy kierowania do tego komitetu projektów i życzeń natury ogólnej.

Ceny tytoniu będą ustalone dekretem na wniosek Rady Administracyjnej, opartym na każdorazowym wskaźniku cen.

Wysokość maksymalna bonów zarządzanych przez Kasę Autonomiczną ustalona jest na 49 miljardów franków. To maksimum będzie obniżane co rocznie o kwotę bonów uległych amortyzacji.

Zródła Kasy Autonomicznej odnośnie zarządzania i amortyzacji bonów Obrony Narodowej stanowią

1) dochód czysty z wpływów z monopolu tytoniowego,

2) jeżeli dochód ten jest niewystarczający żeby zapewnić obsługę procentów bonów zarządzanych przez Kasę i tutułów emitowanych przez nią, roczna suma przewidziana w budżecie w wysokości odpowiadającej temu brakowi

3) dochód w gotówce i w bonach Obrony Narodowej z opłaty spadkowej i opłaty stemplowej, pobieranej w myśl art. 19 ustawy z d. 3.VIII. 1926 r.

4) wszystke nadwyżki dochodów nad rozchodami ogólnego budżetu, skonstatowane przy zamknięciu roku obrachunkowego, które będą wpłacone do kasy z chwilą zamknięcia rachunku,

5) dary i legaty na rzecz Kasy,

6) dochody z loteryj, których sposób urządzenia będzie ustalany przez Ministra Skarbu według opinji Rady Administracyjnej,

7) wszystkie źródła dodatkowe, które Izby ustawodawcze przeznaczyłyby później na dotację Kasy.

Kasa może korzystać z zaliczek i emitować listy zastawne na podkład dochodów tytoniowych.

Preliminarz dochodów i rozchodów jest ustanawiany corocznie przez Radę Administracyjną i aprobowany przez Ministra Skarbu.

Rada Administracyjna zdaje sprawozdanie corocznie z zarządu Ministrowi Skarbu. Sprawozdanie to jest zakomunikowane komisjom finansów obu Izb i opublikowane w Dzienniku Urzędowym.

Zarząd Kasy Autonomicznej podlega kontroli Generalnej Inspekcji Finansów i kompetencji „Cour des comptes".

Specjalny regulamin, wydany w formie aktu administracyjnego określi funkcje administracyjne i finansowe Kasy Autonomicznej, w szczególności przepisy buchalteryjne, które uzgodnione być winny z obowiązującemi ustawami i zwyczajami handlowemi, dotyczącemi tytoniów oraz z zarządzeniami Rady Administracyjnej i obu Komitetów. Wspomniany regulamin zarządu państwowego musi zachować prawa nabyte personelu fabrykacyjnego i personelu sprzedaży, jak również i gwarancje przyznane plantatorom tytoniu przez art. 5 ustawy z d. 31 marca 1919 roku, art. 29 ustwy finansowej z 12 sierpnia 1919 r., przez ustawę z d. 30 grudnia 1920 r. i przez art. 46 ustawy finansowej z d. 30 czerwca 1923 r.

Wysokość emisji zwykłych bonów skarbowych, określona przez obowiązujące ustawy, sięga 5 miljardów franków.

Ukonstytuowanie kasy zarządzone zostało dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 13 sierpnia 1926 r. przez ustanowienie Zarządu rzeczonej kasy („Le conseil d'administration"), do którego kompetencji poza wszelkiemi sprawami finansowemi, dotyczącemi zarządu bonami Obrony Narodowej i umorzenia długu państwowego, należą następujące decyzje w sprawach, dotyczących monopolu tytoniowego:

Rada na podstawie perjodycznie dostarczanych jej wykazów stanu stwierdza, że maksimum nie zostało przekroczone przy uwzględnieniu 6% przewidzianych w art. 5 ustawy z d. 7.VIII. 1926.

Rada na podstawie perjodycznie dostarczanych jej wykazów stanu stwierdza, że maksimum nie zostało przekroczone przy uwzględnieniu 6% przewidzianych w art. 5 ustawy z d. 7.VIII. 1926.

W razie stwierdzenia przekroczenia tego procentu Rada stosuje sama względnie powoduje zastosowanie odpowiednich środków do doprowadzenia sumy obiegowej do granicy maximum.

Rada wydaje opinję: 1-o co do stopy procentowej przyznawanej od bonów Obrony Narodowej, 2-o co do wysokości procentu i rodzaju tytułów emitowanych przez Kasę Autonomiczną w wykonaniu ustępu 2 art. 6 ustawy z 7. VIII 1926 r. jak również co do warunków, którym podlegają loterje przewidziane w p. 7 ustępu 1 tegoż art., 3-o co do ustanowionej przez Ministra Skarbu stopy procentowej rabatu i prowizji od ulokowanych papierów wartościowych.

Rada decyduje w sprawach dotyczących zaliczek, które kasie mogą być przyznane.

Ustanawia warunki użycia wpływu Kasy Autonomicznej, pochodzących w szczególności z dobrowolnego opodatkowania.

Ustanawia preliminarz: a) dochodów i b) wydatków 1-o Administracyjnej Finansowej Kasy Autonomicznej, 2-o eksploatacji przemysłowej monopolu tytoniowego i przedkłada go do aprobaty Ministra Skarbu.

Przedkłada corocznie sprawozdanie z czynności Kasy Autonomicznej, przewidzianej art. 9 ust. z 7. VIII. 1926, w szczególności stwierdza w niem

wysokość sumy zamortyzowanych bonów Obrony Narodowej i zmniejszenia długu krótkoterminowego względnie długoterminowego i podlegającego amortyzacji.

Kontroluje Zarząd Kasy Autonomicznej w sposób, który uzna za stosowny.

Opinjuje, w jaki sposób przeprowadzić kontrolę wydatków.

Proponuje kandydatów na Głównego Dyrektora, któremu powierzone jest kierownictwo operacji finansowych i Generalnego Dyrektora eksploatacji przemysłowej tytoniu.

Mianuje na wniosek Generalnego Dyrektora, któremu powierzone jest kierownictwo operacyj finansowych, wyższych urzędników służby finansowej Kasy Autonomicznej i na wniosek Generalnego Dyrektora przemysłowej eksploatacji tytoniowej wyższych urzędników tej służby. Odwołuje urzędników, których ma prawo mianować.

Przedkłada wnioski Ministrowi Skarbu na wszelkie zmiany, które uważa za stosowne przeprowadzić w składzie personelu wszystkich kategoryj urzędu (służby) przemysłowej eksploatacji tytoniu, na ustalanie tego personelu na jego atrybucję, warunki pracy i remuneracje.

Przedkłada Ministrowi Skarbu wnioski na zmiany, które uważa za stosowne wprowadzić w ustawach i dekretach, dotyczących uprawy i kupna tytoniu jak również sprzedaży fabrykatów tytoniowych.

Decyduje w sprawach sprzedaży (pozbycia się), zakładów które urząd przemysłowej eksploatacji tytoniu uzna za niepotrzebne, również w sprawach tworzenia wzgl. rozszerzenia zakładów tego urzędu w granicach kredytów przeznaczonych na te objekty w preliminarzu wydatków, zatwierdzonym przez Ministra Skarbu.

Umowy dotyczące przemysłowej eksploatacji tytoniu aprobuje Rada Administracyjna lub władza, na którą Rada przelała to uprawnienie.

Rada reprezentuje w sposób ogólny urząd przemysłowej eksploatacji tytoniu czynnie i biernie tak wobec osób trzecich, jak i wobec władz sądowych, jak również władz administracyjnych.

Stanowi ona o przyjęciu darów i legatów i upoważnia do skarg sądowych. Wszystkie zarządzenia, będące obecnie w mocy odnośnie stwierdzenia, ścigania i tłumienia przekroczeń ustaw tytoniowych, pozostają nadal w mocy.

Rada Administracyjna może przelać swoje uprawnienia bądź to na Komitet Finansowy, bądź to na Komitet Techniczny z prawem przelania przez nich ze swej strony niektórych z tych uprawnień.

Delegacje (uprawnienia) wydawane są na jeden rok; mogą one być ponawiane.

Preliminarze dochodów i wydatków jak również roczne sprawozdania winny być sporządzane i przedkładane wyłącznie przez Radę Administracyjną.

Komitet finansowy i Komitet techniczny zbiera się bądź na wezwanie przewodniczącego Rady Administracyjnej bądź przewodniczącego odnośnego komitetu.

Przewodniczący i wiceprzewodniczący Komitetu technicznego wybierani są z pośród członków tego Komitetu i są mianowani na przeciąg jednego roku zarządzeniem Ministra Skarbu. Mandat ich może być przedłużony.

Dyrektor Generalny podatków bezpośrednich i dyrektor budżetu i ich zastępcy, wchodzą w skład (z urzędu) Komitetu technicznego jako przedstawiciele Ministerstwa Skarbu.

Postanowienia Komitetu przechodzą większością głosów obecnych członków. W razie równego podziału głosów, głos przewodniczącego jest przeważający. Odwołanie do Rady Administracyjnej może nastąpić na żądanie przewodniczącego Komitetu. Sekretarz i podsekretarz są wyznaczani przez odnośny Komitet z pośród jego członków.

Komitet finansowy oprócz spełniania czynności kierowniczych, na które otrzymał upoważnienie od Rady Administracyjnej, gromadzi wszelkie informacje odnośnie emisyj i wypłat bonów Obrony Narodowej. Bada i kontroluje wahania obiegu tych bonów i o wynikach informuje Radę Administracyjną, sprawdza, kiedy uzna za stosowne, stan portfelu i kasy, jak również rachunki Kasy Amortyzacyjnej w „Banque de France" i w Skarbie.

Komitet techniczny posiada władzę nadaną przez Radę Administracyjną, Komitet może przekazać swoją władzę drogą specjalnych mandatów odnośnie jednej wzgl. kilku spraw określonych w granicach upoważnienia przez Radę Administracyjną.

Ustanawia ogólne plany i ogólne warunki kupna surowca tytoniowego, dostaw, propagandy fabrykacji, jak również przeróbki budynków i zmianę urządzeń

Komitet doradczy, ustanawiony przez art. 3 ust. z d. 7. VIII. 1926 r. zbiera się w razie potrzeby na wezwanie przewodniczącego. Zbiera się on również na żądanie połowy członków Komitetu. Postanowienia przechodzą większością głosów obecnych członków, w razie równego podziału głosów, przewodniczący ma głos decydujący. W razie nieobecności przewodniczącego Komitet doradczy wybiera jednego z członków na przewodniczącego zebrania. Sekretarz i podsekretarz Komitetu doradczego mianowani są przez Ministra Skarbu.

Komitet doradczy obowiązany jest wydawać opinję co do wszelkich zamierzonych zmian w ustawach i dekretach odnośnie uprawy i zakupu krajowych tytoniów, jak również sprzedaży fabrykatów tytoniowych.

Generalny Dyrektor kierujący operacjami finansowemi kasy i Generalny Dyrektor przemysłowej eksploatacji tytoniu (t. j. Generalny Dyrektor monopolu tytoniowego) są odpowiedzialni każdy w zakresie swej kompetencji, za wykonanie decyzji powziętych przez Radę Administracyjną i przez Komitety.

Dyrektorowie ci regulują rozmaite działy służby, są odpowiedzialni za prawidłowe prowadzenie ksiąg, ustanawiają porządek wpływów, zarządzają wypłaty wszelkiego rodzaju i reprezentują Kasę Autonomiczną we wszystkich instancjach sądowych, z wyjątkiem w dotyczących zwalczania nadużyć, stwierdzania, ścigania i zwalczania przekroczeń ustaw tytoniowych.

Księgi centralne Kasy Autonomicznej prowadzone są systemem podwójnym.

Zawiadywanie gotówką i tytułami powierza się generalnemu kasjerowi, który z tego tytułu składa kaucję, na warunkach, oznaczonych przez Komitet finansowy. Generalny kasjer sporządza co rok obrachunek dochodów i wydatków Kasy Autonomicznej za dany rok. Obrachunek ten, stwierdzony dokumentami, przedkłada się „Cour des comptes" w 6-cio miesięcznym terminie po wygaśnięciu rocznego kierownictwa.

Konwencja między Ministrem Skarbu i Kasą Autonomiczną określa warunki na jakich buchalterzy urzędowi przyjmą współudział w operacjach finansowych, które Kasa im powierzy.

Kapitał służby przemysłowej eksploatacji tytoniu tworzy się z jednej strony z wartości nieruchomości i ruchomości, i materjałów przeznaczonych do eksploatacji, z drugiej strony z wartości zapasów surowców, rozmaitych dostaw i fabrykatów, należących do monopolu tytoniowego w dniu rozpoczęcia funkcjonowania urzędu przemysłowej eksploatacji tytoniu.

Od tego dnia kapitał ten przechodzi na Kasę Autonomiczną.

Ocena tego kapitału będzie dokonana przez Komisję, składającą się w równej liczbie z jednej strony z reprezentantów Ministerstwa Skarbu z drugiej — delegatów Rady administracyjnej. W razie niedojścia do porozumienia Komisja obowiązana jest odwołać się do arbitrażu; w braku porozumienia co do wyboru arbitra względnie arbitrów naznacza ich wiceprzewodniczący Rady Stanu.

Rachunkowość przemysłowej eksploatacji tytoniu obejmuje 2 działy, pierwszy — eksploatację drugi — nieruchomości.

Rachunkowość centralna tak w gotówce jak i materjałach (surowcach) prowadzona jest systemem podwójnym według zwyczajów handlowych i przemysłowych pod bezpośrednim kierownictwem generalnego dyrektora przemysłowej eksploatacji tytoniu Winna być ona przeprowadzona w ten sposób, by w rocznym bilansie mogły być szczegółowo przedstawione wszystkie składniki, tworzące aktywa i passywa przemysłowej eksploatacji tytoniu i mogła być uwidoczniona w rachunku zysków i strat równowaga aktywów i pasywów.

Personel przeznaczony wyłącznie do służby tytoniowej zachowując korzyści swego statutu personalnego i związanych z nim przywilejów, należy do personelu Kasy Autonomicznej. Sumy uposażeń tego personelu i wszelkich dodatków będą przez Kasę Autonomiczną zwracane Skarbowi.

Kasa autonomiczna zastępuje Administrację Zakładów Państwowych we wszystkiem co odnosi się do wykonania umów kupna-sprzedaży, układów i innych umów będących w toku, a dotyczących monopolu tytoniowego.

Urząd przemysłowej eksploatacji tytoniu zastępuje Administrację Zakładów Państwowych w jego stosunkach z Urzędem tytoniowym Alzacji i Lotaryngji, tak przy obecnym stanie funkcjonowania tego Urzędu, jak i w razie wprowadzenia tam monopolu tytoniowego.

Generalny Dyrektor monopolu ma do swej pomocy przydzielonych 6-ciu inspektorów generalnych, z których 3-ch zajmuje stanowiska kierowników sekcji Dyrekcji, 3-ch zaś służy do specjalnych funkcji, w szczególności zaś do spełniania funkcji kontrolnych poszczególnych zakładów monopolu.

Generalna Dyrekcja podzielona jest na trzy sekcje zwane „divisions"; każda z sekcji składa się z pewnej ilości biur, zależnie od ilości referatów, należących do danej sekcji.

Do pierwszej sekcji należy zakup surowców zagranicznych, wyprodukowanych w kraju oraz organizacja uprawy tytoniu krajowego. Nawiasem dodaje się, że zakup surowców zagranicznych nie odbywa się w drodze konkursów publicznych, ale wyłącznie z wolnej ręki' bądź przez specjalnych agentów mających swoją stałą siedzibę w miejscach produkcji, (Ameryka i Indje Holenderskie) i handlu (Amsterdam) bądz też przez samą Dyrekcję monopolu, o ile chodzi o zakup surowców zagranicznych we Francji. Wszelkie czynności dotyczące ekspertyzy nabywanych surowców oraz importowanych z zagranicy wyrobów tytoniowychscentralizowane są w specjalnym biurze, zwanym „Service d'expertise", znajdującem się przy państwowej fabryce wyrobów tytoniowych w „Paris-Reuilly".

Druga sekcja obejmuje wszelkie sprawy związane z fabrykacją wyrobów tyt., następnie biuro rachunkowe i wreszcie biuro zapałczane.

Trzecia sekcja (w organizacji) zajmuje się organizacją sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Skład personalny administracji centralnej przedstawia się następująco:

1) Jeden generalny dyrektor monopolu mianowany dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej na wniosek Ministra Skarbu; wybierany on jest bądź z kategorji inżynierów fabrycznych, bądź też z zewnątrz.

2) Sześciu inspektorów generalnych, rekrutujących się z pośród naczelnych inżynierów fabryk państwowych.

3) Czterech szefów względnie podszefów biur z kategorji inżynierów. Szefowie ci rekrutują się z pośród inżynierów zakładów monopolu.

4) Siedmiu szefów i podszefów biur z kategorji urzędników rachunkowych. Rekrutują się oni z pośród kontrolerów rachunkowych państwowych fabryk, bądź też z innych urzędników rachunkowych zakładów monopolu tytoniowego.

5) Sześciu szefów i podszefów biur uprawy tytoniu, rekrutujących się z pośród kierowników magazynów uprawy tytoniu, naczelnych kontrolerów lub kontrolerów uprawy tytoniu.

6) Czternastu urzędników („redacteurs") rachunkowych.

7) Czterech urzędników referendarskich („redacteurs") dla uprawy tytoniu, łącznie tedy cały etat osobowy urzędników Generalnej Dyrekcji Monopolu wynosi 42 osoby.

Wyżej wymienieni urzędnicy referendarscy dla uprawy tytoniu i dla rachunkowości („redacteurs") rekrutują się z pośród niższych urzędników (employés commissionnés) z działu rachunkowego fabryk państwowych lub też z kontrolerów-asystentów uprawy tytoniu. Urzędnicy Generalnej Dyrekcji Monopo-

lu Tytoniowego mogą każdego czasu być przeniesieni do pełnienia służby w państwowych fabrykach wzgl. w zakładach uprawy tytoniu. Wynagrodzenie personelu Francuskiego Monopolu Tytoniowego jest na ogół znaczne wyższe od uposażeń obowiązujących w monopolu polskim. I tak w szczególności t. zw. naczelni inżynierowie w państwowych fabrykach, zajmujący drugie miejsce służbowe po dyrektorze fabryk są wynagradzani następująco:

Inżynierowie I klasy rocznie 40.000 fr. t. j. przeszło 14.000 zł.
Inżynierowie II klasy rocznie 37.500 fr.
Inżynierowie III klasy rocznie 35.000 fr.

Przydzieleni do pomocy inżynierom naczelnym t. z. inżynierowie pobierają rocznie:

I klasy . . . 30.000 fr. (około 10.700 zł. p.)
II klasy . . . 24.000 fr.
III klasy . . . 18.000 fr.

Praktykanci z dziedziny inżynierów pobierają 10.000 fr. rocznie (przeszło 3.500 zł. p.)

Podobnie urzędnicy rachunkowi pobierają np. rocznie:

kontrolerzy główni I klasy . . . 37.000 fr.
kontrolerzy główni II klasy . . . 34.500 fr.
kontrolerzy główni III klasy . . . 32.000 fr.

Podobnie przy uprawie tytoniu:

dyrektorzy I klasy . . . 40.000 fr. rocznie
dyrektorzy II klasy . . . 36.000 fr. rocznie
dyrektorzy III klasy . . . 32.000 fr. rocznie

Co do niższych funkcjonarjuszy pobory są następujące:

t. zw. Verificateurs de culture (odpowiadający naszym instruktorom uprawy tytoniu) I kl. 12.900 fr. rocznie t. j. około 5.000 zł. p.

t. zw. „Chefs d'atelier" (mężczyźni) fabryk i magazynów 15.600 fr. rocznie t. j. przeszło 5.700 zł. rocznie, zaś kobiety 13.500 fr. rocznie t. j. około 5.000 zł. pol.

Woźni i gońcy biurowi od 6.900 fr. do 9.000 fr. rocznie t. j.przeszło 3.200 zł. p.

Bliższe szczegóły co do uposażeń funkcjonarjuszów Monopolu Francuskiego zawarte są w załączonych dekretach Prezydenta Rzeczypospolitej z 18 września 1927 roku.

III. Sprawa organizacji personelu zajętego przy fermentacji krajowych tytoni francuskich

Ogólny szemat organizacji personelu zajętego przy uprawie tytoniu przedstawiony jest w cytowanym wyżej raporcie Citroena na stronicach 17 do 19. Co się tyczy specjalnie personelu zajętego przy samej fermentacji krajowych tytoniów francuskich, to personel ten rekrutuje się z tych samych urzędników wzgl. niższych funkcjonarjuszów jaki jest zajęty wogóle przy uprawie tytoniu. Są to tedy poza robotnikami przedewszystkiem t. zw. weryfikatorzy uprawy tytoniu, rekrutowani z pośród b. podoficerów lub inwalidów wojennych. Przed użyciem jednak tych osób do czuwania nad fermentacją tytoniu, weryfikatorzy ci odbywają specjalne kursy, w specjalnie dla tego celu przeznaczonym oddziele t. zw. „Ecole d'Aplication". Nadzór nad fermentacją, a zatem i nad weryfikatorami sprawują t. zw. „controleurs adjoints" rekrutujący się w drodze konkursów z pośród kandydatów posiadających bacca-laureat, a którzy ukończyli dwuletni specjalnie do tego celu przeznaczony kurs w wspomnianej wyżej „Ecole d'Application", który między innemi w szczególności obejmuje naukę chemji i sposobu prowadzenia fermentacji tytoniu.

Personel zajęty przy fermentacji tytoniu jest wynagradzany tak samo jak personel zajęty w ogólności przy uprawie tytoniu.

IV. Sprawa denikotynizacji wyrobów tytoniowych.

W sprawie tej zwrócono się przedewszystkiem do wynalazcy systemu denikotynizacji stosowanego od paru lat w Monopolu Francuskim p. Teofila Schloesinga, członka Instytutu Francuskiego i profesora „Conservatoire National des Arts et Metiers" w Paryżu (36 rue Michel Angel) b. Inspektora Gieneralnego Monopolu Francuskiego.

W wstępnej konferencji przeprowadzonej z prof. Schloesingem w powyższym przedmiocie okazała się potrzeba obejrzenia przez delegatów funkcjonowania aparatu denikotynizującego na miejscu w fabryce wyrobów tytoniowych w Le Mans (około 4 godziny drogi kolejowej od Paryża). Tam też udali się podpisani delegaci wraz z prof. Schloesingem d. 13 marca r. b. W dwóch dużych wysokich salach umieszczone tam są dwa aparaty denikotynizacyjne w ten sposób, że w jednej z sal umieszczone są dwa aparaty do właściwej denikotynizacji tytoniu, w drugiej zaś sali dwa aparaty do wydobywania samej nikotyny Opis tych aparatów wraz z graficzną ilustracją, sporządzony ręką p. Schloesinga, załącza się pod 6). Części składowe oznaczone na tym odpisie literami: A, B, B^1, C, C^1,D, F i K pomieszczone są w jednej sali, zaś części oznaczone literami E. G, H w drugiej sali. Funkcjonowanie aparatu jest nader proste i nieskomplikowane. Operacja cała, o ile chodzi o samą właściwą denikotynizację począwszy od włożenia tytoniu w liściach do zbiornika B, aż do wyłożenia go po dokonanym procesie trwa około ½ godziny. W ciągu ośmiogodzinnego dnia pracy da się w ten sposób odnikotynizować około 1.500 kg. tytoniu dziennie. Aparat na tę ilość przeróbkową kosztuje we Francji około 150.000 fr.(Podana w liście p.Schloesinga do Dyrekcji Polskiego Monopolu Tyt. z d. 2 marca cena w kwocie 105.000 fr. odnosi się do mniejszych aparatów obliczonych teoretycznie na 1.000 kg. przeróbki dziennej). Co się tyczy cieplarki do wytwarzania pary, cena jej według zapodań prof. Schloesinga wynosi około 14.000 fr. Ponieważ budowa omawianego aparatu jest bardzo prosta i głównie z żelaza, zdaniem p. Schloesinga zbudowanie takiego aparatu w Polsce nie powinno natrafiać na żadne trudności.

Powołując się co do szczegółów budowy i funkcjonowania aparatu oraz korzyści, które można uzyskać z jego zastosowania, na załączony tu pod 7) opis patentowy, na powołany wyżej opis własnoręczny p. Schloesinga oraz na list tego ostatniego, skierowany do Dyrekcji Polskiego Mon. Tyt. z daty Paryż d. 2 mrca 1928 r. — podkreślić należy, że system prof. Schloesinga przedstawia bardzo znaczne korzyści

w porównaniu z innymi systemami np. Falka, a mianowicie przez to że:

1) Przy zastosowaniu tego systemu można dowolnie regulować ilość nikotyny, jaką ma się zamiar wyciągnąć z tytoniu;

2) systemem tym można denikotynizować zarówno całość tytoniu wchodzącego do danego wyrobu, jak również tylko część, która ma wejść jako część składowa do innej mieszanki tytoni niedenikotynizowanych. W ten sposób można tytonie ciężkie i gorzkie po zdenikotynizowaniu zużytkować jako mieszankę neutralną do średnich, a nawet lepszych papierosów i tytoni. Tak w szczególności p. Schloesing oświadczył, że nasze tytonie machorkowe i ewentualnie także włoskie straciłyby wiele na goryczy i mogłyby być użyte po zdenikotynizowaniu do wyrobu średnich papierosów i tytoni. Rzecz prosta, że konsument mógłby nie wiedzieć o tem, że do wyrobów wchodzi tytoń odnikotynizowany, gdyż świadomość tego ma podobno degustować konsumentów:

3) jak wynika z powyższego, przy systemie p. Schloesinga tytoń użyty do wydobycia nikotyny nie traci swej użyteczności, gdyż przy systemie tym niema żadnych odpadków ani nieużytków;

4) wydobyta z tytoniu nikotyna pokrywa ze znacznym naddatkiem wszelkie koszta denikotyzacji;

5) omawiany system łączący w sobie właściwy proces denikotynizacji z produkcją czystej nikotyny, zastępuje w zupełności wyrób ekstraktu, jako osobnego produktu, specjalnie wyrabianego;

6) ilość pary użyta do procesu jest w systemie p. Schloesinga minimalną i da się dowolnie zmniejszać, to zmniejszenie zaś ilości pary potrzebnej do usunięcia nikotyny, zapobiega w wysokim stopniu ulatnianiu się olejków aromatycznych. Zauważa się przytem, że aparat zawiera pewien środek polegający na tem, że znaczną część olejków usuwanych podczas obróbki w nieznacznej ilości, odzyskuje się z powrotem i dodaje do mieszaniny pary i amoniaku przepuszczanej przez tytoń.

Sposób użycia nikotyny oraz ich cena sprzedażna dla konsumentów przedstawiony jest na załączonym tu pod 8) prospekcie.

Ilość tytoniu przerobionego systemem profesora Schloesinga i sprzedanego przez Monopol Francuski w 1927 r. wynosi około 165.000 kg. Według informacji otrzymanych w Generalnej Dyrekcji Monopolu ilość tytoniu poddanego denikotynizacji rośnie stale z roku na rok, a system prof. Schloesinga rokuje niewątpliwą dalszą znaczną podwyżkę ilości tytoniu, która w najbliższych latach będzie poddawana procesowi denikotynizacji.

V. Sprawa organizacji produkcji wyrobów tytoniowych Monopolu Francuskiego w Szwajcarji oraz eksportu wyrobów tyt. tegoż Monopolu zagranicę.

Eksport francuskich wyrobów tytoniowych odbywa się w dwojakiej formie:

a) w formie zwykłego eksportu wyrobów Francuskiego Monopolu Tytoniowego, sprzedawanych zagranicznym importerom przez tenże Monopol i b) w formie produkowania przez zagraniczne fabryki tytoniowe produktów odpowiadających w zupełności produktom Francuskiego Monopolu Tytoniowego.

Ta druga forma znalazła zastosowanie z powodu, że cło na gotowe wyroby tytoniowe w szczególności do Szwajcarji i Belgji jest znacznie wyższe od cła, opłacanego od surowców tytoniowych i innych artykułów pomocniczych. Forma ta ma obecnie zastosowanie w Szwajcarji i Belgji. Odbywa się to w ten sposób, że między jednym z fabrykantów szwajcarskich wzgl. belgijskich, a Generalnym dyrektorem Francuskiego Monopolu Tyt. zawierany zostaje kontrakt, w którym fabrykant zagraniczny zobowiązuje się produkować na *rachunek Monopolu Francuskiego* pewne w umowie ściśle oznaczone produkty, odpowiadające niemal w zupełności zarówno co do mieszanki tytoniowej, jak też i co do opakowania produktom monopolu wyrabianym we Francji. Monopol Francuski dostarcza wszystkich tytoniów, wchodzących do mieszanki danych wyrobów, jak również wszelkie artykuły pomocnicze, potrzebne do ich wyrobu. Tytonie te dostarczane są w opakowaniach franko stacja kolejowa miejscowości, w której znajduje się fabryka zagraniczna, z którą umowa zostanie zawarta. Przewiezieniem tytoni do magazynów fabryki, opłatą cła i asekuracją transportu zajmuje się sam fabrykant z tem, że koszta tych czynności zostają mu zwrócone przez Monopol. W ten sam sposób uskuteczniana bywa dostawa artykułów pomocniczych. Dostarczone tytonie składane są w magazynach specjalnie na ten cel przez fabrykanta dostarczonych i znajdują się stale pod zamknięciem, od którego klucz jest w posiadaniu osoby ustanowionej przez monopol do kontroli nad fabrykacją. W odnośnych umowach jest najszczegółowiej przedstawione, w jakich ubikacjach, jakiemi maszynami i w jaki sposób ma być tytoń krajany, i dalej przerabiany. Magazyny w których tytoń krajany jako półfabrykat jest przechowywany znajdują się również pod zamknięciem wspomnianego wyżej agenta Monopolu Francuskiego. To samo dotyczy również magazynów, w których składane są wyprodukowane gotowe wyroby tytoniowe. Wszelkie niemal maszyny potrzebne do krajania tytoniu, napychania papierosów, jak również ich opakowywania podobnie jak i formy cygarowe, dostarczane są z reguły przez sam Monopol Francuski, przyczem fabrykant odpowiedzialny jest za ich całość i obowiązany jest dostarczać z własnych środków części wymienne do nich. Skład mieszanek tytoniowych jest szczegółowo ustalony przez Monopol Francuski w odnośnej umowie, w której ustalone są również szczegółowo sposoby fabrykacji, przechowywanie półfabrykatów, stopień wilgotności, temperatura powietrza w magazynach i t. p. Gotowe wyroby podlegają stałej kontroli urzędnika Monopolu Francuskiego, w szczególności o ile chodzi o wagę tytoni do palenia. Paczki nieodpowiadające co do wagi warunkom, ustalonym w umowie są odrzucane. Podobnie układ tytoni wchodzących do cygar, sposób ich fabrykacji, opakowania, winiety i t. p. są określane przez sam monopol tytoniowy. Bobiny do papierosów, papier do wewnętrznego opakowania, winiety, papier woskowany i t. p. dostarczane są przez sam monopol. Jedynie tylko podrzędniejsze artyku-

ły jak np. klej, dostarczane są przez samego fabrykanta. Krajanie winiet odbywa się również kosztem i staraniem fabrykanta. Urzędnikowi monopolu francuskiego, powołanemu do uskuteczniania czynności kontrolnych i rachunkowych, obowiązany jest fabrykant oddać do dyspozycji odpowiednie biuro. Fabrykant obowiązany jest asekurować do pełnej wartości wszystkie tytonie w liściach, materjały ekonomiczne, maszyny i gotowe produkty, znajdujące się zarówno w magazynach jak w poszczególnych oddziałach fabrycznych. Opakowania puste po tytoniach i materjałach ekonomicznych przechodzą na własność fabrykanta. Nieużytki winny być zniszczone wzgl. spalone kosztem i staraniem fabrykanta. Łodyżki, żyły tytoniowe, skrawki tytoniu i t. p. winny być sprzedane na rachunek i na rzecz Monopolu Francuskiego względnie mogą być przez niego odebrane. Koszta suszenia i opakowania tych resztek użytecznych idą na ciężar fabrykanta. Fabrykant otrzymuje od Monopolu Francuskiego tytułem wynagrodzenia za fabrykację, pewną ustaloną w umowie kwotę płatną po dostarczeniu gotowych wyrobów do magazynu pozostającego, jak to wyżej wspomniano, pod zamknięciem urzędnika monopolu, dwa razy w ciągu miesiąca. Zapłata ta następuje we frankach szwajcarskich wzgl. belgijskich za pośrednictwem konsula francuskiego. Trwanie umowy jest ustalone w umowie na czasokres paroletni z prawem wypowiedzenia na sześć miesięcy naprzód.

Równocześnie z umową, którą powierzono fabrykantowi zagranicznemu fabrykację wyrobów na rzecz Monopolu Francuskiego,zawieraną bywa z reguły z tym samym fabrykantem druga umowa, którą powierza mu się sprzedaż wyrobów wyprodukowanych przez niego na rachunek Monopolu Francuskiego jak i oryginalnych wyrobów monopolu, produkowanych we Francji, a importowanych do kraju wspomnianego fabrykanta. Dla sprzedaży bowiem wyrobów Francuskiego Monopolu zagranicą, stworzył Monopol Francuski specjalną instytucję t. zw. agentów specjalnych do sprzedaży wyrobów Francuskiego Monopolu Tyt. zagranicą. Regulamin dotyczący tworzenia tych specjalnych agentur załącza się pod 9). Omawiany agent otrzymuje w drodze umowy wyłączny przywilej eksportowania wyrobów Francuskiego Monopolu Tytoniowego do danego kraju całego lub jego części. Ceny, po których importy te mają być sprzedawane konsumentom, ustalane są przez sam Monopol w walucie tego kraju, w którym mają być sprzedawane. Sprzedawca,(agent) otrzymuje pewien rabat, czy prowizję, która jest w różnych wypadkach różną, a której wysokości nie zdołali delegaci ustalić, gdyż Monopol Francuski traktuje tą sprawę jako tajemnicę handlową. Przyznawany agentom rabat służy do pokrycia wszelkich kosztów sprzedaży, w szczególności także kosztów reklamy. Za wyroby tytoniowe wyrabiane przez fabrykanta zagranicznego na rachunek Monopolu Tytoniowego i przez niego sprzedawane obowiązany jest fabrykant wpłacać Monopolowi Francuskiemu całą cenę sprzedażną po potrąceniu jedynie kwot należnych mu jako jako wynagrodzenie za fabrykację, ewentualnych kosztów, które poniósł w związku z fabrykacją na rachunek monopolu oraz po potrąceniu przyznanych mu prowizji. Wypłata ta następuje w walucie kraju, w którym towar zostaje sprzedawany, a to dwa razy w ciągu miesiąca. Agenci Sprzedaży na eksport obowiązani są składać specjalną kaucję w gotówce lub w papierach wartościowych. W wypadku, w którym agentem takim jest fabrykant produkujący francuskie wyroby zagranicą, kaucja sprzedażna służy równocześnie jako gwarancja zobowiązań przyjętych umową fabrykacyjną.

VI. *Organizacja administracji i pracy w zakładach Francuskiego Monopolu Tytoniowego.*

A) Państwowe fabryki tytoniowe.

Personel urzędniczy zajęty w państwowych fabrykach tytoniowych, dzieli się na dwie kategorje: I (odpowiadająca naszym urzędnikom fabrycznym) i kategorja II (odpowiadającą naszym niższym funkcjonarjuszom zajętym w fabrykach).

Korpus urzędniczy (I kategorja) dzieli się na dwa rodzaje: korpus inżynierów oraz personel rachunkowy.

Cała fabrykacja wyrobów leży w rękach inżynierów, którzy się dzielą na: inżynierów naczelnych, przydanych im do pomocy inżynierów oraz inżynierów uczniów. Inżynierowie ci wszyscy pochodzą z reguły ze szkoły politechnicznej, która sama wskazuje kandydatów na podstawie wyniku składanych przez nich egzaminów końcowych. Wstępują oni do monopolu jako inżynierowie-uczniowie i w tym charakterze przebywają przez dwa lata w specjalnej szkole t. zw. „Ecole d'Application". (O organizacji tej szkoły będzie mowa w ostatnim ustępie tego sprawozdania). We wszystkich fabrykach tytoniowych, których we Francji jest 20 (Bordeaux, Chateauroux, Dieppe, Dijon, Le Havre, Lyon, Le Mans, Marseille, Metz, Morlaix, Nancy, Nantes, Nice, Orléans, Pantin, Issy-les-Moulineaux, Paris-Reuilly, Riom, Strasburg, Tonneins, Tulouse) zatrudnionych jest razem 25 inżynierów naczelnych i 40 inżynierów, łącznie z inżynierami uczniami.

Personel rachunkowy w fabrykach tytoniowych (I kategorja) składa się z t. zw. kontrolerów, referentów głównych (redacteurs principaux) i referentów rachunkowych (redacteurs du cadre de la comptabilité). Ci ostatni rekrutują się w drodze konkursu otwartego dla wszystkich młodych ludzi, którzy posiadają baccalaureat średni. Po przyjęciu kandydatów do monopolu obowiązani są oni przebyć dwuletnie kursy w szkole „Ecole d'Application", gdzie słuchają wykładów z dziedziny administracji i rachunkowości oraz fabrykacji tytoni z reguły tych samych wykładów, które są przeznaczone dla inżynierów-uczniów. Po ukończeniu przez redaktorów omawianych kursów, przechodzą oni do służby rachunkowej w fabrykach, gdzie następnie mogą awansować według starszeństwa lub z wyboru na redaktorów głównych, a z tych na kontrolerów rachunkowych.

Funkcjonarjusze fabryczni II kategorji (odpowiadający naszym niższym funkcjonarjuszom) dzielą się na: funkcjonarjuszów technicznych oraz na funkcjonarjuszów fabrykacyjnych. Funkcjonarjusze techniczni przyjmowani na zasadzie zawodowego egzaminu, który jest dostępny dla każdego, narazie na próbę, bądź to do t. zw. „service central

des constructions" o czem niżej, bądź też w fabrykach. Po przejściu okresu próbnego składają egzaminy teorytyczne i praktyczne i zależnie od ich wyniku są na stałe przyjmowani w charakterze funkcjonarjuszów technicznych niższych, których zadaniem jest współdziałać przy budowie budynków monopolowych oraz przy utrzymaniu i instalacji maszyn. Funkcjonarjusze fabrykacyjni są to t. zw. „chefs d'ateliers" odpowiadający naszym dozorcom robotników wzgl. „werkmistrzom fabrykacyjnym". Rekrutują się oni przedewszystkiem z pośród inwalidów, a w braku tych z pośród podoficerów. Kandydaci na tych funkcjonarjuszów obowiązani są zdać egzamin, których przedmioty ustala Dyrekcja Monopolu. Omawiani tu funkcjonarjusze rekrutować się mogą także z kobiet, przyczem pierwszeństwo mają przedewszystkiem wdowy po poległych na wojnie, które z pomyśnym skutkiem zdały wspomniany egzamin. Do omawianej kadry funkcjonarjuszów posunięci być mogą w drodze awansu także robotnicy względnie robotnice, które zdały specjalny egzamin z rachunkowości. Z pomienionych „chefs d'ateliers" rekrutują się w drodze awansu t. zw. szefowie sekcji t. j. kierownicy poszczególnych sekcji, na które podzielona jest dana fabryka.

Ilość parsonelu rachunkowego we wszystkich fabrykach razem wziętych wynosi 82 osoby, z czego 23 przypada na kontrolerów. Niższych funkcjonarjuszów technicznych zajętych jest razem 54 osoby we wszystkich fabrykach, niższych funkcjanarjuszów fabrykacyjnych 931, portjerów i woźnych 52.

Co się tyczy personelu robotniczego, to ten rekrutuje się przedewszystkiem z inwalidów wojennych, wzgl. z b. wojskowych, którzy zdali z pomyślnym skutkiem egzamin wstępny. W braku tych kandydatów, robotników rekrutuje się z zewnątrz na podstawie zgłoszenia zapotrzebowania i na podstawie egzaminu takiego samego, któremu poddani są kandydaci uprzywilejowani. Posady robotnic zastrzeżone są prawie bez wyjątku dla wdów po poległych na wojnie. Monopol Francuski nie zna instytucji awansowania robotników. Płace dla wszystkich robotników zajętych przy pewnym rodzaju pracy są te same bez względu na czas ich służby wzgl. starszeństwa. Natomiast zależnie od tego starszeństwa dopuszczalna jest zmiana zajęć wzgl. rodzajów pracy. Skoro jakaś posada staje się wolną natenczas jest oferowana całemu personelowi, z pośród którego otrzymuje posadę kandydat najstarszy. Poszczególne zajęcia wzgl. czynności przy fabrykacji wyrobów tytoniowych tworzą całą hierarchję, tak że do pewnego rodzaju czynności nie może być dopuszczony robotnik, który nie był zajęty przy czynnościach niżej postawionych w hierarchji. Ilość personelu robotniczego zajętego w zakładach Monopolu Francuskiego waha się między 18 a 19 tysiącami. Wynagrodzenie przeciętne robotnika Monopolu Francuskiego obraca się w granicach 24 do 28 fr. dziennie. Ponadto otrzymują oni specjalne wynagrodzenie za oszczędzony materjał. System premjowania w ten sposób robotników jest różny w różnych fabrykach. Najbardziej stosowany jest system następujący: Dla wyrobu pewnej ilości np. 1000 szt. papierosów ustalona jest zgóry przez Dyrekcję Monopolu pewna ilość zasadnicza tytoniu, bobin kartonu i t. p. Jeżeli robotnik przy wytworzeniu tej ilości papierosów i zachowaniu przepisanej granicy wagi zaoszczędzi pewną ilość materjału, natenczas tytułem nagrody otrzymuje pewien procent (10% do 25%) wartości zaoszczędzonego materjału. Według informacji otrzymanych w Generalnej Dyrekcji Monopolu oraz fabrykach, system ten wydaje bardzo pożądane rezultaty, a nagrody z tego tytułu przyznawane robotnikom wynoszą niejednokrotnie bardzo poważne kwoty. System premjowania pracy stosowany jest nawet w tak trudnym dziale jak pakowanie tytoni krajanych. W dziale tym premjowanie odbywa się w ten sposób, że dorywczo wybiera się z pośród zapakowanych paczek 100 szt. i przyjmując np., że waga przepisana dla paczki jest 40 gr. i że granica odchylenia się wdół lub wgorę nie może przekraczać n. p. 42 gr. wgórę a 38 gr. wdół, waży się wszystkie 100 szt. oraz każdą z nich pojedynczo. Jeżeli okaże się, że łączna waga wszystkich 100 paczek odpowiada przepisanej wadze 40 gr. × 100 t.j. 4 kg., a zarazem ilość poszczególnych paczek przekraczających swą wagą powyżej oznaczoną granicę 38 wzgl. 42 gr. odpowiada normie maksymalnej ustalonej przez Generalną Dyrekcję, odnośna robotnica wzgl. zespół odnośnych robotnic otrzymuje pewną ustaloną przez Dyrekcję nagrodę.

Opieka socjalna nad robotnikami jest w Monopolu bardzo szeroko rozwinięta. Jest to następstwem przedewszystkiem tej okoliczności, że ustawodawstwo ogólne (więc nietylko specjalnie monopolu), dotyczące opieki nad pracą wogóle, jest bardzo szeroko rozwinięte i ma liczne instytucje, powołane do ochrony pracy. I tak w szczególności prócz Ministerstwa Pracy istnieje „Wyższa Izba Pracy", „Urząd Narodowy Pracy", Izba robocizny wreszcie oddział Międzynarodowego Biura Pracy przy Lidze Narodów. O ile chodzi o instytucje opieki socjalnej, specjalnie monopolowe, to opieka ta polega na pomocy na wypadek choroby, na udzielaniu płatnych urlopów, pomocy dla położnic, dokarmiania niemowląt, ochronie od wypadków, bezpłatnych miejscach i kuracji w stacjach kąpielowych, żłobkach dla dzieci, szkółkach macierzyństwa, kąpielach, tuszach wodnych, bibljotekach, kasach pożyczkowych, subwencjonowaniu spółdzielni spożywczych i subwencjonowaniu towarzystw wzajemnej pomocy.

Pod względem organizacji wewnętrznej praca w fabrykach podzielona jest na sześć sekcji, a mianowicie:

I Sekcja obejmuje wszystkie ogólne czynności przygotowawcze, a więc np. transport bel z magazynów, otwarcie bel, przechowanie ambalaży, przygotowanie skrzyń, pakowanie, ekspedycja.

II sekcja obejmuje wyrób tabaki,

III sekcja obejmuje przygotowanie i wyrób tytoniu t. zw. scafelati, stanowiącego podstawę i niemal główny przedmiot produkcji Monopolu Francuskiego,

IV sekcja obejmuje wyrób tytoniu do żucia (rolki).

V sekcja obejmuje wyrób cygar wraz ze złożeniem ich do pudełek i zapakowaniem.

VI sekcja — sekcja ekspertyzy.

Na czele poszczególnych sekcji stoją wspomniani wyżej „szefowie sekcji".

Nadmienia się, że nie w każdej fabryce są wszystkie sekcje. Jedynie sekcja I jest w każdej fabryce, natomiast inne sekcje znajdują się w fabrykach tylko o tyle, o ile produkowany jest w nich odnośny wyrób. A więc np. w cygarniach znajduje się tylko sekcja I i V. Sekcja VI t. j. sekcja ekspertyzy znajduje się, jak to już wyżej wspomniane, jedynie w fabryce Paris-Reuilly, gdzie scentralizowane są wszystkie czynności połączone z ekspertyzą surowców i wyrobów tytoniowych. W fabrykach, które zwiedziła delegacja „Paris-Reuilly", „Issy-les-Moulineaux" i „Le Mans" skonstatowano, jak najdalej posuniętą mechanizację pracy, która spowodowała też znaczne obniżenie ilości robotników zajętych w fabrykach. Ilustruje to najlepiej okoliczność, że podczas gdy Monopol Francuski produkuje przeszło trzy razy tyle wyrobów tytoniowych co Monopol Polski, to jednak zatrudnia robotników tylko o połowę więcej, niż nasz Monopol. Dzięki temu, że fabryki Monopolu Francuskiego pomieszczone są w budynkach specjalnie na ten cel pobudowanych o salach obszernych i dużych, o trzech do czterech piętrach, rozmieszczenie poszczególnych stadjów pracy fabrykacyjnej mogło nastąpić w ten sposób, żeby masy tytoniu bez użycia sił roboczych, a głównie za pomocą wind lub prostych otworów w powałach mogły być przesuwane z łatwością z jednego stadjum fabrykacyjnego do drugiego. Ponieważ sprawy związane z fabrykacją wyrobów tyt. nie były objęte niniejszą delegacją, pomija się szczegóły nieraz bardzo interesujące i mogące może znaleść zastosowanie i w naszym monopolu, o ile one dotyczą samej fabrykacji. Zauważa się tylko, że pakowanie wyrobów odbywa się z reguły za pomocą maszyn, których przeważna część pochodzi z firmy angielskiej „Roses Brothers" w Londynie. Wydajność jednej maszyny wynosi przeciętnie 800 kg. tytoniu na 8-miogodzinny dzień pracy przy użyciu 4-ch robotników dla jednej maszyny i 1 mechanika dla kilku maszyn. Co do wyrobu cygar, zauważa się dalej, że Monopol Francuski sam wyrabia formy cygarowe, które podobno są bardzo dobre i bardzo trwałe, a są wynalazkiem wicedyrektora „Ecol d'Application" p. Desbrousse. Pomieniony, zapytany przez delegatów, czy formy takie mogłyby być zakupywane przez Polski Monopol u Monopolu Francuskiego, nie dał wprawdzie stanowczej odpowiedzi, oświadczył jednak, że o ile Dyrekcja Polskiego Monopolu Tyt. zwróciłaby się w drodze pisemnej do Generalnej Dyrekcji w Paryżu, odnośna propozycja z jego strony byłaby jak najżyczliwiej przedstawiona Zarządowi Głównemu Monopolu. Dodatkowo zauważa się jeszcze, że skrzynie wyrabiane są we własnym zarządzie Monopolu z desek, dostarczanych przez firmy prywatne. Gotowe skrzynie po napełnieniu ich wyrobami i po zabiciu są obwiązywane grubym stalowym drutem za pomocą maszynki, będącej wynalazkiem jednego z inżynierów fabrykacyjnych. Według zapewnień dyrektora fabryki w Issy-les-Moulineaux system ten obwiązywania drutem skrzyń ma podobno w wysokim stopniu zabezpieczać towar przed okradzeniem.

Rachunkowość w państwowych fabrykach wyrobów tytoniowych przedstawia się następująco:

Dzieli się on na rachunkowość wydatków „Comptabilité-Depense" i rachunkowość materjałową „Comptabilité-Matiers". Rachunkowość wydatków prowadzona jest bardzo szczegółowo na podstawie budżetu. Budżet w monopolu Francuskim jest bardzo szczegółowo rozczłonkowany, dzieli się na artykuły i paragrafy. Itak budżet na r. 1928 obejmuje w pierwszej sekcji „Depenses d'exploatation" cztery grupy wydatków.

A. Koszta ogólne.

B. Koszta eksploatacji zakładów produkcyjnych.

C. Koszta sprzedaży.

D. Różne wydatki.

W drugiej zaś sekcji „Depenses de premier établissment" koszta projektów i przeprowadzenia nowych urządzeń i budowli.

Aby dać poznać rozczłonkowanie poszczególnych wydatków, zauważamy, że rozróżnia się 188 rodzajów wydatków, z tego 163 w pierwszej sekcji, a 25 w drugiej sekcji. Administracja centralna rozdziela te kredyty ogólnie na poszczególne zakłady, które muszą przy wydatkowaniu ściśle trzymać się przyznanych im kredytów. Dla kontroli przedkładają zakłady z końcem każdego miesiąca zestawienia kredytów przyznanych, sum asygnowanych, praw stwierdzonych i sum pozostających do dyspozycji. Za ścisłe obracanie się w ramach budżetu są odpowiedzialni trzej wyżsi urzędnicy fabryki t. j. dyrektor, inżynier i kontroler, gdyż Kasy skarbowe, które polecenia wypłaty otrzymują, nie są ani obowiązane ani uprawnione do sprawdzania, czy asygnowane kwoty mieszczą się w ramach budżetu. Oprócz tego przedstawiają fabryki administracji miesięczne szczegółowe zestawienia wydatków z podaniem, przy każdym z nich rozdziału, artykułu i paragrafu budżetu. Może się wydać dziwnem, że dotychczas jest mowa tylko o wydatkach z asygnowanych im przez Administrację Centralną kredytów (sama wypłata i kasowość prowadzona jest przez Kasy Skarbowe), natomiast nie posiadają zupełnie dochodów nawet książkowych, gdyż fabryki jedynie produkują, a wyprodukowany towar oddają magazynom (wzgl. Dyrekcji podatków pośrednich) tylko materjałowo, a nie wartościowo. Wogóle cechą charakterystyczną rachunkowości fabrycznej w Monopolu Francuskim jest z jednej strony prowadzenie jedynie rachunkowości wydatków, a z drugiej strony zupełne pominięcie wartości przy produkowanych wyrobach. Dalszem bezwątpienia ułatwieniem rachunkowości jest wprowadzenie konwencjonalnych (umownych) ciężarów przy wyrobach gotowych, a mianowicie liczy się 250 cygar bez względu na ich rzeczywistą wagę z 1 kg. cygar, a 1000 cygaretek ewentualnie papierosów za 1 kg. cygaretek wzgl papierosów, również przy zestawieniach, np. zapasów nie rozróżnia się poszczególnych wyrobów tego samego typu (np. cygar), o ile mają one tę samą cenę, lecz łączy się je w serje (odpowiadające naszym grupom cygar) skutkiem czego można z łatwością całą, czy to produkcję, czy sprzedaż, czy zapas, wyrazić w jednej sumie i cały obrót wyrobami gotowemi przedstawić łącznie, gdy np. w Monopolu Polskim dałoby się to przeprowadzić tylko po bardzo uciążliwem przemnażaniu ilości

wyrobów prowadzonych w sztukach przez wagę poszczególnych sztuk. Nie ulega kwestji, że nasz system jest daleko dokładniejszy, ale uciążliwszy i wymagający więcej pracy, gdy tymczasem system francuski jest w grubych linjach przejrzystszy choć ani w przybliżeniu tak dokładny. Wydatki w fabryce obejmują głównie płace robotnicze, wynagrodzenia urzędników, wydatki na artykuły ekonomiczne i transport. Wydatki złączone z zakupem surowca pokrywa podobnie jak w Polsce, Administracja Centralna. Znajomość cen surowca nie jest konieczna dla fabryk, chyba tylko dla celów orjentacyjnych i dla celów kalkulacji, którą jak będzie niżej o tem mowa przeprowadzając fabryki na miejscu, biorąc za podstawę średnie ceny pewnych sortymentów surowców podane im zgóry przez Administrację.

Poza działem rachunkowości wydatków jest rachunkowość wydatków w poszczególnych oddziałach (ateliers), obejmuje ona przedewszystkiem bardzo dokładnie listy płac robotniczych z podziałem na poszczególne oddziały, a także z podaniem zatrudnienia robotnika. Na podstawie tych list płac robi się na każdy miesiąc zestawienia obecności i płac według dekad i według rodzajów zatrudnienia, jest to tak zw. „Feuille recapitulative des Presences et des Salaires" w zestawieniu tem rodzaje pracy są z wielką dokładnością wyszczególnione. Dla przykładu przytaczamy, że w fabryce cygarowej Paris-Reuilly rodzajów pracy rozróżnionych jest ponad 100 i w samym np. transporcie wyszczególnionych jest osiem różnych rodzajów pracy. Tak szczegółowa rachunkowość w odniesieniu do płac, a co zatem idzie w odniesieniu do zatrudnienia robotników i robotnic pozwala dokładnie kontrolować sposób zatrudnienia robotników, wydajność ich pracy, a równocześnie daje nieoceniony materjał dla kalkulacji.Tak szczegółowego materjału brak jest narazie w Monopolu Polskim i brak ten odbija się na dokładności kalkulacji. Dla zaradzenia temu koniecznem będzie wprowadzenie w najbliższym czasie szczegółowych zapisków, odnoszących się do sposobu zatrudnienia robotników, co po uregulowaniu sprawy płac robotniczych na zasadzie spełnianych czynności nie będzie przedstawiało wielkich trudności.

Do rachunkowości wydatków w oddziałach należy także prowadzenie ewidencji artykułów pomocniczych wchodzących i wychodzących z danego oddziału, na jej podstawie prowadzi się zestawienie przypominające nasze wykazy gospodarcze.

Drugim działem rachunkowości, to rachunkowość materjałowa, dzieląca się znów na rachunkowość magazynu przyfabrycznego i na rachunkowość oddziałową. Jest to rachunkowość czysto ilościowa bez uwzględnienia wartości. Rachunkowość ta zaczyna naturalnie od odbioru materjału (Entrées), przyczem przy odbiorze obowiązuje cały szereg przepisów co do ważenia, liczenia bel, zaliczania opakowań, ubytku i przyrostu transportowego i t. d. Wydawanie z magazynu odbywa się na podstawie zamówienia, skierowanego przez inżyniera, jako odpowiedzialnego i kierującego fabrykacją do magazynu. Odcinek tego zamówienia zostaje w oddziale, a samo zamówienie po potwierdzeniu odbioru przez szefa sekcji (urzędnika przełożonego nad wszystkimi działami należącymi do tej samej sekcji) pozostaje w magazynie jako dokument stwierdzający wyjście danego surowca z magazynu. Poza wydawaniem surowca do oddziału mogą figurować jako rozchód przesyłki z jednej fabryki do drugiej, stosownie do dyspozycji Administracji Centralnej. Na podstawie księgi przychodu i rozchodu, w której wpisuje się także nadwyżki i braki skonstatowane w magazynie sporządza rachunkowość fabryki roczne zestawienie dla Administracji t. zw. „Comptabilité en matiéres des tabacs" zawierające przegląd całej gospodarki materjałowej fabryki. Zestawienie to zawiera: 1) zapas surowca tytoniowego, materjałów znajdujących się w trakcie fabrykacji (odpowiada naszym półfabrykatom), odpadki, nikotynę, wreszcie wyroby gotowe i wyroby pochodzące z konfiskaty. Potem zestawieniu zapasu następuje szczegółowe zestawienie przychodów, pierwsze z magazynów surowca, drugie z fabryk, trzecie z magazynów sprzedaży, ujęte we wspólną grupę materjałów otrzymanych z innych przedsiębiorstw. Drugą grupę stanowią zakupy podzielone na materjały dostarczone przez dostawców i materjały dostarczone z zagranicy bezpośrednio przez konsulów i innych agentów administracji.

Trzecią grupę stanowią nadwyżki stwierdzone albo przy odbiorze materjału, albo też w magazynie i oddziałach.

Czwartą grupę tworzą inne nadzwyczajne przychody, poczem następuje rekapitulacja tych czterech grup przychodu i ujęcie ich w jednej kwocie kilogramów.Potem następuje zapas początkowy w danym roku i zestawienie wyników fabrykacji. Razem z sumą poprzednią daje to całkowity przychód w roku. Dalszą częścią tego sprawozdania rocznego jest przedstawienie rozchodów, ujęte są one również w pięć grup.

Pierwsza z nich obejmuje wysyłki do innych zakładów, odnosi się to tak do surowców, jak i do wyrobów gotowych.

Druga grupa obejmuje braki, straty i kradzieże.

Trzecia grupa obejmuje ubytki stwierdzone albo przy odbiorze materjału, albo w magazynie i oddziałach.

Czwarta grupa obejmuje rozchody nadzwyczajne.

Piąta grupa obejmuje materjały zniszczone, jako nienadające się do fabrykacji. Potem następuje zestawienie wszystkich rozchodów.

Jako uzupełnienie i kontrola tego zestawienia następuje porównanie przychodu i rozchodu wszystkich materjałów (surowców i wyrobów) i wyszczególnienie całego zapasu materjałów, mające formę pewnego rodzaju oświadczenia końcowego co do zgodności wymienionych zapasów ze znajdującymi się rzeczywiście w magazynach fabryki. Sprawozdanie to podpisane jest przez trzech wyższych urzędników fabryki. Sprawozdanie to zostaje następnie kontrolowane przez Admnistrację i odesłane do Izby Kontroli (Cour des comptes).

Poza tą rachunkowością ogólną fabryki, każdy oddział prowadzi rejestry materjałowe, obrazujące ruch materjałów wewnątrz i pomiędzy oddziałami. Rachunkowość ta oddziałowa pozwala śledzić bieg

materjału po wyjściu z magazynu przez wszystkie oddziały odpowiadające poszczególnym stadjom produkcji. Zapiski te są bardzo dokładne, tak że nic z materjału nie może być uronione, pozatem stanowią materjał pomocniczy dla wyznaczenia średniego zużycia materjałów będącego podstawą do wyznaczania premji dla robotników za oszczędne używanie materjału.

B. Organizacja sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Administracja fabryk państwowych dostarczała do ostatnich niemal czasów wyprodukowane fabrykaty tytoniowe Zarządowi Podatków Pośrednich, który je sprzedawał i inkasował należność. Sprzedaż tą wykonywał Zarząd Podatków Pośrednich za pośrednictwem składowników (rządowych magazynów wyrobów tygodniowych) oraz biur bezpośredniej sprzedaży i trafikantów.

W następstwie ukonstytuowania omówionej wyżej „Caisse autonome" sprzedaż została już scentralizowaną w łonie samej Generalnej Dyrekcji Monopolu Tytoniowego (sekcja III). Właśnie w czasie bytności delegatów we Francji odbywało się przejęcie odnośnych agend z rąk Generalnej Dyrekcji podatków pośrednich w ręce Dyrekcji Monopolu.

Organizacja wspomnianych wyżej składowników (magazynów) jest następująca:

a) Składownik zamawia w zaopatrujących go w wyroby tytoniowe fabrykach potrzebne dla zaspokojenia konsumcji rodzaje i ilość wyrobów tytoniowych. Składownik winien regulować swe zamówienia w ten sposób, aby na składzie posiadać zawsze dostateczny zapas fabrykatów bieżącej sprzedaży jak również rozmaitość w luksusowych fabrykatach, cieszących się największym popytem, unikając jednak jednocześnie zbyt długiego przetrzymywania rzeczonych fabrykatów na składzie. Składownik przyjmuje fabrykaty po sprawdzeniu ich wagi i przechowuje je na własną odpowiedzialność oraz czuwa nad ich konserwacją. Składownik zaopatruje w wyroby tytoniowe bezpośrednio trafikantów i pobiera za nie należność, która stanowi większą część dochodów monopolu. Instytucji hurtowników Monopol Francuski nie zna. Składownik inkasuje również należność za tytonie dostarczone na eksport. W miejscowościach, nieposiadających biur bezpośredniej sprzedaży składownicy dostarczają na żądanie konsumentów bezpośrednio: cygara luksusowe Hawana, Manilla i Meksyk oraz wyjątkowo i inne fabrykaty, których miejscowe trafiki nie posiadają. Składownicy obowiązani są również dostarczać władzom wojskowym fabrykaty przeznaczone dla potrzeb garnizonów.

Zarząd Monopolu posiada 333 składy gotowych fabrykatów. Składy te tworzone są z reguły w miastach powiatowych. Oprócz tego istnieją jeszcze 2 biura bezpośredniej sprzedaży w Paryżu. Zarząd składów sprawowali funkcjonarjusze podatków pośrednich, obecnie zaś sprawują je urzędnicy Monopolu. Do r. 1918 rekrutowali się oni z poza administracji. Obecnie wszystkie stanowiska są zarezerwowane dla funkcjonarjuszów Monopolu.

Istnieje 300 składów I kategorji i 33 — II kategorji.

b) Istniejące dwa biura sprzedaży bezpośredniej znajdują się w Paryżu. Biura te otrzymują towar z fabryk na warunkach składowników. Dostarczają one konsumentom bezpośrednio tytonie luksusowe wszelkiego rodzaju w skrzynkach, pudełkach i paczkach, oraz fabrykaty tytoniowe sprzedaży bieżącej w skrzynkach, pudełkach i paczkach w ilościach cygar i cygaretek minimum 100 gr., innych rodzajów fabrykatów — 500 gr. Biura te tak samo jak i składy umieszczone są w lokalach wynajmowanych przez Administrację Monopolu. Prowadzone są one przez zarządców wybieranych i mianowanych przez Ministra. Wynagrodzenie tych zarządców stanowi prowizja, analogiczna jak u składowników. Niezależnie od tej prowizji przyznawanej im tytułem wynagrodzenia otrzymują oni tak jak i składownicy dodatki, z których wynagradzają swój personel.

c) Sprzedaż fabrykatów monopolowych konsumentom po cenach unormowanych przez ustawy i przepisy zapewniona jest przez biura (sklepy) nadawane przez Ministra Skarbu wzgl. prefekta i eksploatowane przez ich właścicieli wzgl. zarządców. Dochód z tych sklepów ma charakter pomocy, o ile chodzi o zwykłe trafiki, przeciwnie jest dodatkiem do uposażenia, gdy chodzi o biura ustanowione przy urzędach podatkowych.

Liczba biur sprzedaży w r. 1927 wynosiła 47.913. Zasadniczo tworzy się „debits de tabacs" (trafiki) we wszystkich gminach, gdzie one jeszcze nie istnieją. W tych gminach wzgl. miastach, w których już takie sklepy funkcjonują, tworzy się nowe tylko wówczas, gdy tego wymaga interes Monopolu wzgl. konsumentów. Zasadniczo z wyjątkiem wypadków szczególnych i wyjątkowych stanowisko zarządcy trafiki obsadzane jest w drodze konkursu. Przedmiotem konkursu ponawianego w ważniejszych centrach co 6 lat jest proporcjonalny procent wyłącznie od zysku należny od trafikanta Monopolowi od wpływów brutto przewyższających pewną zgóry oznaczoną kwotę tych wpływów, dla których oznaczony jest zysk stały (prowizja o której niżej). Procent normalny zysku, wymaganego w myśl powyższego od zarządców wynosi 35, gdy zaś przy trafice prowadzona jest sprzedaż napojów wzgl. jakiś inny poważniejszy handel, oraz w innych wypadkach wynosi on 25.

Co się tyczy trafik znajdujących się przy urzędach podatkowych, to część zysku przypadająca zwykle trafikantom, jest przelewana na ogólny fundusz, dzielony w końcu roku pomiędzy urzędników — poborców podatków.

W związku z nową organizacją sprzedarzy instytucja tych trafik ma ulec zniesieniu.

Trafikanci otrzymują tytułem uposażenia prowizję 9% od ceny sprzedażnej cygar i papierosów oraz 6% od innych fabrykatów, z czego obowiązani są pokrywać wszystkie koszta eksploatacji (transport fabrykatów, przechowanie, wynagrodzenie personelu i t. p.

Sprzedaż fabrykatów tytoniowych daje więc zarządcom zysk brutto (prowizja 9 wzgl. 6% zmniej-

szona o wysokość płaconego Monopolowi zysku) od 5 do 6%, tylko właściciele będący równocześnie zarządcami (co stanowi wyjątek) korzystają całkowicie z prowizji 9 wzgl. 6%.

Nadmienia się w końcu, Że Monopol Francuski nie zna instytucji „sprzedarzy domowych". Wszyscy posiadacze przemysłów gospodnio-szynkarskich mają bez specjalnego upoważnienia prawo sprzedawania swoim gościom wyrobów tytoniowych po cenach ogólnie obowiązujących bez jakiejkolwiek prowizji. W wyroby tytoniowe zaopatrują się w ten sam sposób, jak wszyscy inni konsumenci. To samo dotyczy sprzedaży wyrobów tytoniowych przez konduktorów wagonów restauracyjnych. Monopol Francuski nie zna również automatów do sprzedaży wyrobów.

d) Wszystkie instrukcje dla urzędników departamentalnych (dyrektorów, składowników, naczelników urzędów lokalnych) odnośnie sprzedaży fabrykatów tytoniowych wydaje Generalna Dyrekcja Monopolu Tytoniowego.

Oprócz tego Generalna Dyrekcja tworzy i znosi składy i sklepy detaliczne oraz przygotowuje akta kandydatów na trafikantów, których mianowanie należy do kompetencji Ministra Skarbu (biura I klasy). Wydaje zarządzenia dla zwalczania przemytnictwa. Prowadzi rachunek składowników, sprawdza go szczegółowo i przedkłada następnie Izbie Obrachunkowej. (Cour des Comptes). W końcu rozstrzyga ona również wszystkie kwestje zasadnicze i spory dotyczące sprzedaży tytoniu.

Znamiennem dla organizacji administracji państwowych magazynów wyrobów tytoniowych jest, że urzędnikiem państwowym w tych magazynach jest tylko sam kierownik magazynu. Cała reszta personelu składającego się przeciętnie 2-ch do 3-ch kasjerów, jednego buchaltera i 3-ch do 4-ch biuralistów wzgl. biuralistek pozostaje w stosunku prywatno-umownym do samego magazyniera, który personel ten sam angażuje i sam opłaca według własnego uznania. Podobnie też cały personel robotniczy zajęty w magazynie nie jest personelem, Monopolu Francuskiego, lecz personelem, wynajętym własnym kosztem i **staraniem przez magazyniera**. Ten ostatni pokrywa **również z własnych funduszów** wszelkie koszta związane z utrzymaniem i prowadzeniem magazynu. Na pokrycie tych wszystkich wydatków otrzymuje magazynier nader skromny pauszal, wynoszący przeciętnie około 25.000 fr. rocznie. W stosunku do płac urzędników tego magazynu pauszal taki może wystarczyć najwyżej na opłacenie dwóch biuralistów. Ponadto otrzymują oni tytułem dodatku do uposażenia prowizję od sprzedaży bezpośredniej konsumentowi: 1% od tytoniów luksusowych od sprzedaży poniżej 1 miljona franków i ½% od sprzedaży powyżej jednego miljona franków. W sumie dodatek ten ze względu na to, że sprzedaż bezpośrednia odbywa się bardzo rzadko jest bardzo nieznaczny tak, że jest rzeczą oczywistą, że magazynier musi skądinąd czerpać dochody na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem magazynu. Źródłem tem jest prowadzone przez niego we własnym zarządzie i na własny rachunek przedsiębiorstwo dostawy zamówionych przez detalistów wyrobów tytoniowych do miejsc, w których położone są ich sklepy detaliczne. Przedsiębiorswo to o ile chodzi o magazyn „Paris-Sud", który delegaci zwiedzili, jest bardzo szeroko rozwinięte, tak, że wszystkim detalistom przydzielonym do tego magazynu (roczna sprzedaż przedstawia wartość około 300 miljonów franków) sam magazynier dostawia do domu zakupione przez nich towary. Dostawa następuje w workach, dostarczonych przez samych trafikantów.

Co do wewnętrznej organizacji sprzedaży, wspomnieć wypada jeszcze o paru ciekawszych urządzeniach. I tak w szczególności w Monopolu Francuskim nie jest znaną instytucja repartycji wyrobów tytoniowych przez Generalną Dyrekcję. Magazyn bowiem sam zamawia wyroby tytoniowe bezpośrednio w jednej z fabryk produkującej odnośne wyroby, a przeznaczonych do aprowidowania danego magazynu przez Generalną Dyrekcję. Odbiór towarów wysyłanych koleją odbywa się nie na dworcu kolejowym, jak u nas, ale w samym magazynie, a urzędnik kolejowy odpowiedzialny za całość przesyłki towarzyszy transportowi aż do samego magazynu, gdzie w jego obecności w razie braków, sporządzony zostaje odpowiedni protokół. Jest rzeczą oczywistą, że urzędnik ten faktycznie przybywa do magazynu tylko w wypadku, gdy towar przedstawia się jako uszkodzony. Sprawa obrotu skrzyń wyrabianych przez Monopol we własnym zarządzie przedstawia się znacznie mniej skomplikowaną niż u nas, a to z powodu, że wobec braku hurtowników i stosunkowo mniejszego zapatrzebowania detalistów, ci ostatni z reguły biorą ilości towaru mniejsze, niż jednostki skrzyń, tak, że skrzynie właściwie kursują tylko między magazynem, a fabryką. O ile nader wyjątkowo zdarzy się wypadek, że detalista kupuje całą skrzynię towaru, natenczas musi on za skrzynię płacić (15 fr.) co jednak w razie oddania skrzyni zostaje mu zbonifikowane. Tak samo przedstawia się rzecz z beczkami, w których monopol tytoniowy sprzedaje tabakę z tą tylko różnicą, że cena tych beczek wynosi 30 fr.

Rachunkowość magazynów sprzedaży wyrobów tytoniowych przedstawia się w sposób następujący:

Rachunkowość ta jest bardzo uproszczona w porównaniu z naszą, z dwóch powodów:

1) z powodu prowadzenia wyrobów w umownych ciężarach, a nie w sztukach z zastosowaniem serji obejmujących wyroby o tej samej cenie zamiast poszczególnych gatunków.

2) z powodu jednolitego procentu przyznanego kupcom tytoniowym, a zróżniczkowanego tylko dla cygar i papierosów z jednej strony, a tytoni, tabaki, tytoniu do żucia z drugiej strony. Zamówienie sporządone przez kupca na bardzo praktycznie obmyślonym formularzu składa się z głównego arkusza i odcinka, który umieszczony równolegle do arkusza głównego zawiera tylko ilości i wartości bez powtórzenia nazw poszczególnych wyrobów. Zastępuje to w ten sposób podwójne wypełnianie formularza na zamówienie, które pociąga za sobą konieczność osobnego sprawdzenia, czy oba egzemplarze na zamówienia są zgodne, podczas gdy tutaj jeden rzut oka na zamówienie pozwala stwierdzić zgodność liczb wypisanych na głównym arkuszu zamówienia

i na odcinku. Wyroby zebrane są według serji tak, że wystarczy pisać tylko żądane ilości w kilogramach. Po cygarach i papierosach następuje suma, od której odciąga się 9% opustu przyznanego kupcom. Potem następują tytonie, tytoń do żucia, tabaka i wyroby sprzedaży zastrzeżonej, poczem ich suma, od której znów odciąga się 6% opustu. Suma tych dwóch sum daje kwotę, którą należy pobrać od kupca. Kwoty te pobiera magazyn w gotówce, żadnych kredytów narazie się nie udziela. Zamówienie w ten sposób wypełnione i wartościowo obliczone zapisuje się do 2-ch ksiąg, w jednej chronologicznie jedno zamówienie za drugiem, w drugiej na rachunku każdego kupca. W księgach tych wpisuje się jedynie ilości w serjach, a wartości tylko w dwóch sumach, w jednej dla wyrobów z opustem 9%, w drugiej dla wyrobów z opustem 6%. Suma wyrobów sprzedanych w miesiącu według książki zapisów chronologicznych, musi się zgadzać z sumą wyrobów sprzedanych według książki poszczególnych hurtowników. Jeżeli te dwie sumy zgadzają się, sprzedaż jest uzgodniona materjałowo. Uzgodnienie wartościowe następuje teraz w bardzo prosty sposób, a mianowicie mnoży się uzgodnione już sumy miesięczne materjałowe przez ceny i od wartości sprzedanych cygar i papierosów odejmuje się 9%, a od wartości sprzedanych innych wyrobów 6%.

Suma tych dwóch sum daje kwotę, którą powinien był magazyn sprzedaży przelać w danym miesiącu do Kasy Skarbowej. Jak widzimy więc, kontrola sprzedaży w magazynie jest skutkiem tego bardzo uproszczona. Odpada konieczność sprawdzania w Centrali każdego zamówienia, czy jest dobrze obliczone. Przy naszym systemie zróżniczkowania rabatów hurtowników musi każde zamówienie być sprawdzone i każde musi być indywidualnie traktowane. Naturalnie, że korzyści, jakie osiąga Skarb Państwa z tych redukcji rabatów są znaczne i przewyższają koszt, jaki pociąga za sobą żmudniejsza kontrola. Zresztą przy systemie francuskim, w którym magazyny sprzedaży obsługują bezpośrednio kupców detalicznych (np. magazyn Paris-Sud obsługuje około siedmiuset kupców) nie można sobie wyobrazić takiej kontroli, którąby wymagała olbrzymiego aparatu urzędniczego. W każdym razie z doświadczeń francuskich wynika, że przy przejściu do systemu własnych hurtowni Polski Monopol Tytoniowy powinien stosować system jednolitego rabatu dla wszystkich kupców detalicznych, różniczkując go jedynie tylko według typów wyrobów. Uproszczenie to w systemie rachunkowości magazynów wyjaśnia równocześnie zagadkę, w jaki sposób wydział rachuby w Monopolu Francuskim może zatrudniać tylko dziesięć sił urzędniczych, podczas gdy w naszej rachubie pracuje ich kilkadziesiąt.

Magazyny zamawiają potrzebne im wyroby bezpośrednio w fabrykach, do których pod względem aprowizacji w pewne wyroby są stale przydzielone. Druk zamówienia jest podzielony na dwie identyczne części, z których jedną oddziela się i przesyła się następnie do kontroli w Centralnej Administracji. Na naczelnem miejscu tego druku znajdują się wskazówki dla kierowników magazynów odnoszące się do aprowizacji magazynów wyrobów. Takie umieszczanie wskazówek odnoszących się do wypełniania danego formularza na każdym formularzu uznać należy za bardzo użyteczne, gdyż urzędnik wypełniający formularz może w toku pracy posługiwać się temi wskazówkami, gdy tymczasem odnośne okólniki przechowywane starannie w jednym egzemplarzu w archiwach są mu trudno dostępne. Zauważamy, że już przed rokiem zastosowano po raz pierwszy w Dyrekcji Polskiego Monopolu Tytoniowego umieszczenie wskazówek na formularzach „wyciągi z ksiąg materjałowych" służących do użytku statystyki.

Materjał nadesłany przez fabryki do magazynów sprzedaży zostaje potwierdzony przez ten ostatni za pomocą druku „état de corcordance".

Druk ten przesyła magazyn do fabryki, z której dane wyroby otrzymał, a fabryka stwierdza zgodność podanych ilości z zapiskami fabrycznemi co do wysyłki do danego magazynu. Magazyn przedstawia roczne sprawozdanie obrotu wszystkich wyrobów w magazynach. Sprawozdanie to zawiera najpierw przychody w łącznych sumach dla każdej serji wyrobów z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów wyrobów np. jedna suma ilości otrzymanych z fabryk, druga suma ilości otrzymane z magazynów, trzecia suma ilości otrzymane z innych magazynów sprzedaży i t. d. Następnie idą rozchody i pozostałości, w zakończeniu oświadczenie Kierownika magazynu zawierające rekapitulację w jednej sumie w kilogramach przychodu, rozchodu i pozostałości (podobnie jak w zestawieniu rocznem przedkładanem przez fabryki).

VII. *Organizacja, kalkulacji i statystyki w Monopolu Francuskim.*

A) Kalkulacja kosztów własnych przeprowadza się w Monopolu Francuskim w fabrykach. Jest to założenie zasadniczo bardzo dobre, gdyż tylko kalkulacja prowadzona blizko fabrykacji może być zupełnie prawdziwa, kalkulacja ta nie zawiera jednakże, rzecz naturalna, ogólnych kosztów Administracji Centrali, Magazynów, kosztów sprzedaży i t. d. Koszta te dolicza się w Centrali jednakże, jak nam mówiono, w sposób dosyć powierzchowny. W Centrali podlega kalkulacja 2-e Division, 1-er Bureau. Przepisy odnoszące się do sporządzania kalkulacji w fabrykach są dość stare, bo zawarte w okólniku Nr. 6352 z dn. 14 października 1892 i jak nam mówiono życie porobiło w nich dosyć znaczne szczerby, które nie są jednakże ujęte w żadnej drukowanej instrukcji. Okólnik wspomniany wystosowany do wszystkich dyrektorów fabryk podkreśla przedewszystkiem wielki interes, jaki przedstawia dla fabrykanta w każdym rodzaju przemysłu określenie możliwie najdokładniejsze kosztów własnych wyrobów jego przedsiębiorstwa. Jakkolwiek, biorąc pod uwagę ogromną część, jaką stanowi podatek w dochodach Skarbu uzyskiwanych ze sprzedaży wyrobów oddawanych do spożycia wewnętrznego, sprawa ta nie ma dla Monopolu znaczenia tak zasadniczego, jednakże z różnych punktów widzenia zasługuje ona na baczną uwagę. Porównanie rezultatów uzyskanych w różnych fabrykach, zbadanie racjonalne ulepszeń,

słuszna ocena konsekwencji finansowych, spowodowanych zmianami stwierdzonemi w sprzedaży tych lub innych wyrobów, są najściślej związane ze znajomością kosztów własnych. Ponadto jest ona konieczna dla ustalenia racjonalnego opustu cen dla eksportu. Przy ustalaniu kosztów własnych można ująć problem z dwóch punktów widzenia, po pierwsze po ukończeniu rachunkowości danego okresu obliczyć jakie były według faktów, rzeczywiście zaszłych, koszta własne wyrobów wyprodukowanych w danym okresie. Byłaby to synteza wszystkich danych zawartych w dwóch dokumentach, w zestawieniu materjałów użytych rzeczywiście do wyrobu, i w zestawieniu wydatków eksploatacyjnych. Byłoby to obliczenie z pewnością bardzo dokładne, ale mające znaczenie raczej historyczne. Drugi punkt widzenia — to zestawić przypuszczalne koszta własne na podstawie programu produkcji i procedur obowiązujących lub mających obowiązywać w nadchodzącym okresie i według przewidzianych budżetem wydatków eksploatacyjnych. Wyniki tych obliczeń nie będą ani w przybliżeniu tak dokładne jak w metodzie poprzedniej, jednakże ze względu na zmiany które w danym okresie ma się wprowadzić, metoda ta mimo odchyleń wgórę lub wdół, będzie bliższa prawdy i teraźniejszości i pozwoli lepiej poznać sytuację obecną, co jest ważniejsze, niż znajomość przeszłych okresów.

Druga metoda wymaga ponadto mniej skomplikowanych rachunków i to też jeden z powodów do zastosowania jej w Monopolu Francuskim.

Koszt własny jakiegokolwiek wyrobu tytoniowego zawiera trzy składniki zasadnicze, a mianowicie:

1) Wartość materjałów głównych,

2) wydatki fabrykacyjne,

3) koszta sprzedaży i koszta ogólne Monopolu.

1) Aby wycenić wartość materjałów głównych potrzebnych do wyprodukowania danego wyrobu, trzeba uwzględnić dwa czynniki, ilość liści, której należy użyć, by uzyskać 100 kilogramów danego wyrobu i cenę średnią za 100 kilogramów tego materjału. Do setnej części tego iloczynu trzeba dorzucić wartość pozostałości przy fabrykacji 100 kilogramów, a odjąć wartość uzyskanych materjałów, które mogą być zużytkowane w innych oddziałach fabrykacyjnych. Ilości liści bierze się według przewidzianych budżetem norm z uwzględnieniem zmian proceduralnych, które ewentualnie mają być wprowadzone, cenę zaś średnią za 100 kilogramów danego sortymentu surowca podaje Administracja Centralna.

2) W wydatkach fabrykacyjnych należy uwzględnić wszystkie wydatki służące do utrzymania fabryki w ruchu, czy są przewidziane przez budżet fabryki, czy też wydatkowane ze specjalnych funduszów. Przewidziane przez budżet wydatki dzielą się na: a) wydatki specjalne związane z produkcją pewnej sorty wyrobów np. papierosów Favorites b) wydatki wspólne dla wszystkich sort tej samej grupy wyrobów, np. dla wszystkich cygar, c) wydatki wspólne dla wszystkich grup wyrobów produkowanych w danej fabryce, d) wydatki ogólnej służby Monopolu (Service Général de la régie). Jak najwięcej wydatków należy starać się przydzielić do pierwszej grupy, wydatki drugiej i trzeciej grupy należy rozdzielać stosownie do natury ich proporcjonalnie do ilości wyrobu albo do liczby personelu zajętego przy fabrykacji danej sorty. Rozdzielając wydatki według liczby robotników, należy też uwzględnić liczbę robotników służby ogólnej, dzieląc ich możliwie racjonalnie na poszczególne oddziały. Jak rozdzielać poszczególne wydatki, okólnik wyszczególnia, wymieniając jedne wydatki po drugich w tym porządku jak są one umieszczone w budżecie.

3) Koszta sprzedaży i koszta ogólne Monopolu dołącza sama Administracja Centralna.

Zarządzenie to, uważane przez samą Administrację francuską za nieco przestarzałe, może jednak oddać w Monopolu Polskim pewną przysługę jako wzór choćby tylko formalny do ułożenia szczegółowych przepisów kalkulacyjnych. Jeżeli chodzi o ocenę kalkulacji w Monopolu Francuskim, trudno jest wyrobić sobie zdanie co do jej dokładności, bo tylko sprawdzenie rachunków na miejscu i porównanie ich z wynikami kalkulacji może być podstawą do takiej oceny. Do zapoznawania się z cyfrowym materjałem kalkulacji, żadne przedsiębiorstwo rzecz oczywista obcych ludzi nie dopuszcza, według zdania urzędników fabrykacyjnych francuskich kalkulacja ta w jej dzisiejszej formie i wykonaniu jest mało dokładna, dość powierzchowna i wymaga gruntownej reformy.

Jeżeli chodzi o ocenę samej metody, którą wybrał Monopol Francuski, to przyznać trzeba, że kalkulacja ta jako przedwstępna, o ile będzie oparta na doświadczeniach lat poprzednich z uwzględnieniem zmian w procedurach i w cenach jakie mogą zajść w okresie nadchodzącym, może dać bardzo dobry materjał orjentacyjny, jak się będzie w przyszłym okresie gospodarowało. Nie może ona jednakowoż zastąpić kalkulacji następczej sprawdzającej i musi być uważana tylko za jej uzupełnienie.

B) Statystyka, która w Monopolu Francuskim przed wojną była bardzo szczegółowa, po wojnie uległa nieco zaniedbaniu. Również materjał opracowywany uległ znacznemu ograniczeniu, czego dowodem choćby to, że drukowane po wojnie sprawozdanie zawiera niecałą połowę stronic, co sprawozdanie przedwojenne. Pozatem sprawozdania te uległy znacznemu opóźnieniu, dotychczas ogłoszono tylko sprawozdanie za rok 1924. Rok 1925 i 1926 są dopiero w opracowaniu. Jeżeli chodzi o statystykę sprzedaży i produkcji, to sprawozdania powojenne zawierają jedynie materjał wartościowy sprzedaży w poszczególnych departamentach, materjału ilościowego brak. Również niema w sprawozdaniu produkcji przedstawionej według poszczególnych fabryk. W porównaniu ze sprawozdaniami Monopolu Czechosłowackiego, sprawozdania francuskie powojenne przedstawiają się dość skromnie. Jednakże według udzielonych nam informacji nastąpi w najbliższym czasie reorganizacja statystyki w kierunku powrotu do przedwojennych form.

Wyżej omawiane prace statystyczne odnoszą się do lat ubiegłych, jest to statystyka, że tak powiemy historyczna. Natomiast brak zupełnie w Monopolu Francuskim statystyki bieżącej, którąby służyła

Administracji Centralnej jako drogowskaz w jej pracach bieżących. I tak Administracja Centralna nie zna zupełnie szczegółów odnoszących się do sprzedaży, a ponieważ niema też repartycji centralnej wyrobów, przeto szczegóły bieżącej produkcji i sprzedaży są w Centrali znane z opóźnieniem. Natomiast otrzymuje Centrala co miesiąc wykazy kwot, za jakie sprzedano wyrobów w poszczególnych Departamentach, tak że może się orjentować co do finansowych wyników sprzedaży.

Jakichś nowych metod w statystyce francuskiej, a specjalnie zastosowania wykresów Gantt'a dla porównywania planu wykonania nie zauważyliśmy. Również używanie wykresów nie musi być rozpowszechnione w Administracji, gdyż nam ich nie pokazywano z wyjątkiem drobnych wykresów odnoszących się do sprzedaży. Jest to tembardziej dziwne, gdy zważy się, że urzędnikami Administracji są przeważnie Inżynierowie. Również nie posługuje się dotychczas ani Administracja Centralna, ani Zakłady jej podwładne żadnemi maszynami do rachowania, ani do księgowania, wobec zamierzonego wprowadzenia podwójnej księgowości, istnieje jednakowoż plan używania maszyn do księgowania. Jeżeli mimo to praca, tak w rachunkowości, jak i w statystyce biegnie normalnym trybem, zawdzięczać to należy w wielkiej mierze mrówczej pracowitości, wielkiej obowiązkowości i dobremu wyszkoleniu urzędników francuskich.

VIII. École d'Application.

Przy Generalnej Dyrekcji Monopolu Tytoniowego i pod jej zarządem prowadzona jest specjalna szkoła, t. zw. „École d'Application", której zadaniem jest urzędników wstępujących do służby w monopolu, przed użyciem ich do służby, należycie wyszkolić i przygotować do spełniania zadań, do których zostaną powołani.

Szkoła ta ma dwa główne oddziały: pierwszy oddział przeznaczony dla inżynierów-uczniów, wychodzących ze szkoły politechnicznej względnie z pośród niższych urzędników technicznych państwowych fabryk, oraz drugi oddział, przeznaczony dla kontrolerów-asystentów uprawy tytoniu rekrutujących się na podstawie konkursu. Szkoła obejmuje kursy wspólne dla obu wspomnianych kategoryj uczniów, oraz kursy i ćwiczenia praktyczne dla każdej z tych kategoryj z osobna. Ponadto szkoła zajmuje się również wyszkoleniem tych kontrolerów-asystentów uprawy tytoniu, którzy rekrutują się z pośród t. zw. weryfikatorów uprawy tytoniu (o czem wyżej). Szkoła przyjmuje również słuchaczy zagranicznych wskazanych przez odnośne Rządy.

Czas studjów w rzeczonej szkole trwa 2 lata. Profesorami wykładającymi w rzeczonej szkole są starsi urzędnicy monopolu tytoniowego, a to bądź Dyrekcji Generalnej, bądź też państwowych fabryk, którzy zajęcie to wykonują niezależnie od swych normalnych obowiązków służbowych, jako zajęcie dodatkowe, za które otrzymują pewną, zresztą skromną remunerację.

Przedmiotami szkolnymi, wykładanymi wspólnie dla uczniów-inżynierów i uczniów kontrolerów uprawy tytoniu, są następujące przedmioty:

a) Administracja: organizacja finansowa Francji, podatki od tytoniów, organizacja Francuskiego Monopolu Tytoniowego, organizacja administracyjna Francji, ustawodawstwo i reglementacja pracy, opieka społeczna nad personelem robotniczym fabryk tytoniowych, wreszcie ustawodawstwo patentowe;

b) chemja analityczna;

c) chemja rolnicza;

d) rachunkowość;

e) tabakologja;

f) ekonomja społeczna.

Wykłady przeznaczone specjalnie tylko dla uczniów-inżynierów są następujące:

a) Nauka o cieple i o jego zastosowaniu,

b) nauka o poszczególnych rzemiosłach, mających zastosowanie przy budownictwie i budowie maszyn; prace przygotowawcze do wzniesienia budowy; projektowanie budów; wykonanie projektów budów;

c) uprawa tytoniu i magazyny fermentacyjne;

d) elektryczność przemysłowa;

e) (fabrykacja zapałek);

f) fabrykacja tytoniów: część ogólna, organizacja ogólna fabrykacji: fabrykacja scafelati czarnych i jasnych; fabrykacja papierosów; fabrykacja cygar i cygaretek, tabaka; rolki;

g) maszyny i instalacje mechaniczne;

h) obróbka metali;

i) nauka o odporności materjałów i statyka konstrukcji;

j) maszyny popędowe;

k) nauka o powielaniu.

Wykłady przepisane specjalnie dla kontrolerów-asystentów uprawy tytoniu są następujące:

a) chemja ogólna organiczna i nieorganiczna;

b) botanika i patologja roślin, z szczególnem uwzględnieniem chorób tytoni,

c) nauka poszczególnych rzemiosł, mających zastosowanie przy uprawie tytoniu,

d) uprawa tytoniu i magazyny fermentacyjne,

e) fabrykacja tytoni,

f) mechanika praktyczna (nauka o wagach, narzędzia transportowe poziome i pionowe, narzędzia do pakowania, motory gazowe i naftowe, instalacje elektryczne w magazynach.

Prócz wykładów teoretycznych odbywają się kursy praktyczne w formie wizytacji fabryk i magazynów oraz demonstrowania poszczególnych czynności z dziedziny fabrykacji tytoniu. Kursy te odbywają się w trzech paryskich fabrykach tytoniowych: „Paris-Reuilly", „Pantin" i „Issy-les-Moulineaux". Podobnie odbywają się praktyczne ćwiczenia z dziedziny obróbki metali i budowy maszyn i narzędzi z szczególnem uwzględnieniem przemysłu tytoniowego następnie ćwiczenia praktyczne.

Dla kontrolerów uprawy tytoniu odbywają się kursy i ćwiczenia praktyczne z dziedziny chemji, fabrykacji tytoniu, botaniki i patologji roślin oraz fabrykacji cygar.

Przy „École d'Application" jest ustanowiona jako oddzielna szkoła t. zw. „Service central des constructions". Szkołę tę prowadzi wicedyrektor „École d'Application". W szkole tej, do której przyjmuje się przedewszystkiem niższych urzędników technicznych fabryk tytoniowych oraz uczniów „Conservatoire des Arts et Métiers" przygotowuje się wszystkie projekty budowli i instalacyj mechanicznych oraz opracowuje się plany budów już istniejących. Do szkoły przyjmuje się ponadto młodych studentów rysowników, którzy po ukończeniu szkoły pozostają nadal stale w charakterze rysowników przy rzeczonej szkole „Service central des constructions", bądźteż mogą wstąpić na służbę w charakterze niższych funkcjonarjuszów technicznych. Nauka w omawianej szkole trwa w Paryżu jeden rok, po upływie którego studenci zdają egzamin teoretyczny, zaś jeden rok w państwowych fabrykach wyrobów tytoniowych, po upływie którego kandydaci zdają powtórny egzamin praktyczny.

Wychowankowie omawianej uczelni po zdaniu przepisanych, wspomnianych wyżej, dwóch egzaminów są używani także do stałej służby w warsztatach w Limoges, gdzie scentralizowane są dla całego Monopolu wszelkie prace konstrukcji mechanicznej w szczególności budowa maszyn i części wymiennych.

Przy „École d'Application" znajduje się dalej duże laboratorjum, obejmujące kilka sal, a to dla tytoni, dla metali, dla siły motorycznej i dla światła. Ponadto urządzone jest specjalne atelier mechaniczne, gdzie znajdują się rozmaite maszyny służące do obróbki metali oraz maszyny do wyrobu tytoniu, jak również kuźnia, gdzie studenci praktycznie obznajmiają się z budową tych maszyn i ich funkcjonowaniem. Omawiana szkoła, jak z powyższego wynika, jest podstawą wiedzy teoretycznej i praktycznej urzędników monopolu i oddaje według dyrektora tej instytucji, nieocenione usługi monopolowi, dostarczając mu stale doskonale wyszkolonych i znakomicie obznajmionych ze wszystkimi działami służby urzędników. Jakkolwiek koszt utrzymania tej szkoły i studentów (którzy przez cały czas studjów, t. zn. przez 2 lata są opłacani narówni z innymi urzędnikami, jest dość wysoki, to jednakowoż koszt ten amortyzuje się szybko, gdyż dzięki temu, że urzędnicy posiadają odpowiednią wiedzę, potrzeba ich znacznie mniej w poszczególnych fabrykach, aniżeli tam, gdzie materjał urzędniczy jest niewyszkolony. Tem się tłumaczy też dla czego do prowadzenia największych fabryk francuskich wystarczy 6-ciu do 7-miu urzędników. Zdaniem delegatów byłoby rzeczą ogromnie wskazaną, żeby podobna szkoła została jak najrychlej założona przy Polskim Monopolu Tytoniowym, a w każdym razie, aby jak najrychlej można było wydelegować paru młodych urzędników Polskiego Monopolu Tytoniowego do rzeczonej szkoły, celem odbycia tam kursów. Zapytany w tej materji dyrektor szkoły oświadczył, że co do przyjęcia takich kandydatów prawodopodobnie nie będzie żadnych trudności.

Warszawa, dn. 3 kwietnia 1928 r.

WYDAWCA: DYREKCJA POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO.

REDAKTOR: TADEUSZ HARTLEB.

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22. — — — — — — — — — Nr. 40271. 400.